

Εν Βιέννῃ, 1792.
Εν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ ΒΑΟΥΜΑΤΣΕΡΟΥ.

τῆς ἐν τῇ Αὐστρίᾳ τοῦ Κόμης

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ

Τύποις δι' ἐκδόσεως ὑπο

τῆς ἐξ Ἰουλίου

ΓΕΝΗΤΙΟΥ ΣΟΥΤΑΔΟΥΡΗ

συνέγραψε

Συνέγραψε καὶ πρὸς τὴν Σοφιστικὴν ἐν δίσκῳ

ἔδωκε τῇ Ἀγριότητι.

προβλεπόμενος εἰς ἀπαύση τῆς λογικῆς καὶ

1792

Α Ο Τ Ι Κ Η

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΩ, ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΩ,

ΚΤΡΙΩ, ΚΤΡΙΩ,

ΓΩΑΝΝΗ,

ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΩ

ΕΤΓΕΝΕ΄ΣΤΑΤΕ!

ΚΥΡΙΑ!

Μία κατὰ πολλὰ ἀξιόταῖνος συνήθεια,
ΕΤΓΕΝΕ΄ΤΣΑΤΕ! πρὸ πολλῶν αἰώνων
ἄχρι τῆ νῦν ἐπεκράτησεν, εἰς τὸ νὰ ἀ-
φιερώνωνται ὅλα τὰ νεοφανῆ βιβλία εἴ-
τε ποταπὰ, εἴτε κ' ἔνδοξα, εἰς ὑποκεί-
μενα διαφόροις ἀρεταῖς εἰλβοντα, ὅτῃ
ἂν εἶναι ποταπὰ νὰ λαμπρύνωνται, εἰδὲ
ἔνδοξα, νὰ αὐξάνῃ ἡ δόξα αὐτῶν· Δέ-
λωντας λοιπὸν κ' ἐγὼ ὁ ὡς πρὸς τὴν Υ΄-

ME-

ΜΕΤΕΡΑΝ ΕΥΓΕΝΕΙΑΝ ἐυτελέστατος διὰ τύπων ἐκδοῦναι τοῖς φιλομύθοις τε καὶ φιλολόγοις Ἑλλησι ταυτηνὴ τὴν λογικὴν Εἰσαγωγὴν τῆ σοφολογιωτάτα ἐκείνη Συγθερῆ τῆ Ἰωαννίτα, ἔπρεπε νὰ φυλάξω αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἀχρι τῆ νῦν ἐπικρατῦσαν συνήθειαν, δηλαδὴ νὰ τὴν ἀφιερῶσω εἰς κἀνένα ὑπερέχον κατὰ πάντα ὑποκείμενον, διὰ νὰ λαμπρῶ-

νηται δι' αὐτῷ, αὐ εἶναι ποταπῆ, καί
να ἀυξάνη ἢ δόξατης εἰς τὸ κλέος, αὐ
εἶναι ἐνδοξος. Τοιῦτον δὲ ἄλλο ὑποκείμε-
νον βέβαια δὲν ἔυρον, ὡλῆν τῷ τῆς Γ'-
ΜΕΤΕΡΑΣ ΕΥΓΕΝΕΪΑΣ· ἐσόλιςαι
γὰρ παντοδαπαῖς ἀρεταῖς ὅσον φυσικαῖς,
πέσον ἐξωτερικαῖς τε καὶ προαιρετικαῖς·
διότι ἢ τύχη, ἢ Φύσις εἰς αἰ μῦσαι μα-
χόμεναι ΣΕ' ἰδειξαν νητηνῶν ἑαυτῶν·

ἢ τὺς μὲν ὑπερέχεις διὰ τὸν πλῆτον ,
τὸν ὁποῖον ΣΟΙ· ἐχάρισεν ἡ τύχη διὰ
να δείχῃς τὸ μεγαλόφυχόν σε, ἐυ-
σπλαγχνικόν, ἐλευθέριον, ἢ πρὸς πάν-
τας ποιωνικόν· τὺς δὲ ὑπερακοντίζεις διὰ
τὴν μάθησιν, ἣτις ἀγκαλὰ ἢ ταῖς πολ-
λαῖς τῷ ἐμπορῷ φροντίσι συμμέμικται,
μὲ ὅλον τῷτο λάμψει περισσότερον τῶν
ἄλλων, οἷς μόνου ἢ μάθησις ἔνεσι· τὺς

δὲ ὑπερβαίνεις δια τὴν φύσιν, ἥτις ΣΟΙ
τὸ ὑπέροξον τῆς Φρονήσεως ἐδωρήσατο, καὶ
συνελόντι φᾶναι πάντας διὰ πάντων κα-
τὰ πάντα ὑπερκαίεις καὶ ὑπερτερεῖς.

Δέξαι τοιγαρῶν ΕΥΓΕΝΕΪΣΤΑΤΕ
ΚΥΡΙΑ! τὴν βίβλον ταυτηνὶ Εὐμηνῶς
ΣΟΙ προσφερομένην καὶ τοῖς ΣΟΙΣ πο-
σὶ παρατιθεμένην, ὡς πρὸς τὴν κοινὴν
ὠφε-

ὠφέλειαν τῶν δυσυχῶν Ἑλλήνων ἀφορῶ-
σαν, καὶ περικάλυφον αὐτὴν τρεῖς ΣΑΓΣ
πτέρυξι θάλασσαν αὐτὴν καὶ ὑπερασπιζόμε-
νος τοῖς, οἷς πετρούκισαι, πλεονεκτήμα-
σιν, ἄματε καὶ μὲ, ὅτῃ τολμῶ νὰ ὀνο-
μάζωμαι τῆς ὙΜΕΤΕΡΑΣ ΕΥΓΕ-
ΝΕΪΑΣ

ἑυτελέστατος δῆλος

Γεώργιος Καρατζῆς
ὁ ἐν Κύπρῳ

ΤΩ ΦΙΛΟΛΟΓΩ, Α΄ΝΑ- ΓΝΩΣΤΗ!

Καθώς ένας ποταμός, ὃ φιλόμυσε Ἀναγνώ-
σα! δὲν ἤμπορεῖ νὰ πλυθήσῃ ἀπὸ πολ-
λά νερά διὰ νὰ αὐξήσῃ τὰ ρεύματά του, ἢ
ἀκολούθως νὰ πλημμυρήσῃ εἰς τὰς πεδιάδας,
διὰ νὰ τὰς ποτίσῃ μὲ τὴν ὑγραυτικὴν τε δύ-
ναμιν, ὅπῃ μετὰ καιρὸν νὰ ἀναθάλῃ, ἢ νὰ πρα-
σινίσῃ, ἢ ἐπομένως νὰ προξενήσῃ μίαν τερπνὴν
μὲν θεωρίαν εἰς τὴν ὄρεσιν, ἀνεγκαίαν δὲ βο-
σκὴν εἰς ὅλα τὰ κισθήσειτε ἢ ζωῆ πεπρωπι-
σμένα τε ἢ ἐσολισμένα, ἀήτως δὲν ἤθελαν εἰσ-
ρεύσῃ εἰς αὐτὸν ἀπὸ διάφορα μέρη διάφοροι

ῥυακίετε ἢ ῥυακία· τὸν αὐτὸν τρόπον ἢ ἕνα
 γένος ἀδύνατον εἶναι νὰ πλυτήσῃ ἀπὸ διαφο-
 ρητε ἢ πολλὰς ἐπισημας ἢ μαθήσεις, διὰ νὰ
 φωτιωθῇ, ἢ φωτιωθῆν νὰ φωτίσῃ ἢ τῆς ἐν
 σκοτει εὐρισκομένῃς, οἷσινες φωτιωθέντες νὰ διευ-
 θύνωνται ἢ αὐτοὶ πρὸς ἀπόλαυσιν ἐκείνου τοῦ
 τέλους, πρὸς ὃ ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς προτρέ-
 πονται, δηλαδὴ εὐδαιμονίαν, αἰσῶς δὲν ἤθελαν
 εἰσρεύσει εἰς αὐτὸ διάφοροι ῥυακες ἢ ῥυακία
 δηλαδὴ διάφορα βιβλία μικράτε ἢ μεγάλα, ἀ-
 πὸ διαφόρων συγγραφεῖς.

Τοῦτον ἔν ὃν ἢ τούτῃ τὸ ῥυακίον, δηλαδὴ
 βιβλιάριον τὸ συγγραφθῆν ὑπὸ τῷ σοφωτάτῳ
 ἐκείνῳ Διδασκάλῳ Συγδυρῇ τῷ Γωαννίτῳ (τὸ
 ὁποῖον εἶναι ἕνα μίσον, δι' ὃ ὁ νῦς τῷ ἀνθρώπου
 διευθύνεται πρὸς γνῶσιν τῷ ἀληθῆς, ἢ ἀπεφυ-
 γὴν τῷ ψεύδῳ, ἢ εἰσάγονται εἰ διδασκόμενοι, ὡς

είσαγωγῆς ἄυτῷ ὄντος, εἰς τὰ λοιπὰ μέρη
τῆς Φιλοσοφίας, εἰ ἂν συντηρεῖται καὶ δια-
φυλάττεται κάθε Δημοκρατία καὶ Μοναρ-
χία, ἢ ἀκολούθως κάθε ἀνθρώπινος κοινωσία,
ἠθέλησα ἰδίως με ἀνελώμασι διὰ τύπων αὐ-
τὸ ἐκδῆναι τοῖς φιλομήσοις Ἑλλησιν, ἵνα ἀπαλ-
λάξω αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πολλῆς τῆς ἀντιγραφῆς
πόνου, ἢ ἀπὸ τῶν πολλῶν σφάλματα, ὅπῃ ἀπ'
αὐτὴν, ὡς εἶκος, προέρχονται, ἐπειδὴ ἢ εἰς ὅ-
λε σχεδὸν τὰ φροντιστήρια τῆς Ἑλλάδος ἐρμη-
νεύεταί τε ἢ ἀναπτύσσεται.

Δεχθῆτέ το λοιπὸν, ὦ φιλόλογοι Ἑλλη-
νες, ἀπόγονοι ἐκείνων τῶν πάλαι περιφήμων, ἢ ἐν
ὧδῃ ποιητῶν μυρία, ἀνδρῶν! φιλοφρόνως, ἢ συν-
δραμετε με τὴν τεχνεῖαν ἡμῶν αὐτῷ ὤνησιν, διὰ νὰ
λάβω ἢ ἐγὼ προθυμίαν μεγαλητέραν εἰς τὸ
νὰ ἐκδώσω ἢ ἄλλα, ὅπῃ νὰ ἀποβλέψω εἰς ὧ-
ραι.

θεισμένοι τε εἰς ὠφέλειαν τῆς δυσυχῆς ἡμῶν γέτας,
τὸ ὁποῖον ἀπεζηρέται παντὲς κάλλους, ὡς τοῖς
πᾶσι πρόδηλον ἐν, εἰ τῷ τυραννικῷ τῷ βαρβάρῳ
ζυγῷ καδυποβέβληται.

ἔρρωθε.

1792. ἔτει
Νοεμβρίου 12.
ἐν Βιέννῃ.

Γεώργιος Καρατζῆς
ὁ Κύπριος.

Π Ρ Ο Ο Ϊ Μ Ι Ο Ν .

Περὶ τῶν τριῶν τοῦ Νοῦς ἐνεργειῶν.

Τί ἐστὶ Λογική;

Ἡ περὶ τὴν Φιλοσοφίαν σπουδὴ ὑμᾶς ὑποδέχεται, νέοι φιλομαθέστατοι, πρὸ δὲ τῆ ἐγχειρεῖν φιλοσοφίᾳ τε ἔπισημαίς, πράγμασιν ἐπιεικῶς δυσχερέσι, δίκαιον ἔδοξέ μοι τῶ προφυλαίῳ αὐτῶν μικρὸν ἐνδιατρίψαι, μέχρις ἂν τὸν τρόπον ἀμνηστῶς λαβεῖν τῆ ἐνεργεῖν κατ' ἐκείνας· ὅπερ ἐν ταύτῃ τῇ ἡμετέρᾳ εἰσαγωγῇ ἱκανῶς χρηγεῖται, συνοψεῖσθαι ἀπάσης τῆς λογικῆς πραγματείας.

Ἐστὶ δὲ Λογική, ὅστις ἐπίκτητος περὶ πάντα τὰ ὄντα καταγινομένη, τέλος εχούσα, τὸν εὖ γένηι συλλογισμὸν, ἑξαιρέτου δὲ τὴν ἀπόδειξιν.

Εὐρίηται δὲ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, ὡς ὄργανον ἀκριβέστατον, δι' ἧ τῶν ὄντων ἡ γνῶσις εὐχερῶς καταλαμβάνεται, καὶ ὁ ἀνθρώπινος νῆς, ὡς οἶοντε μάλιστα βοηθεῖται εἰς τὸ ὄρθας αἰεὶ ενεργεῖν ἐνεργείας.

Νῆς δὲ ἐκείνη λέγεται τῆς ψυχῆς ἡ δύναμις, ἡ νοῦμεν, ἣτις ἀπασῶν τῶν ἄλλων ὑπερτέρα ἦσα, τοσῶτον ἐνεργῆς ὑπάρχει, ὡς ἡ πρὸς μίαν, ἡ δευτέραν, ἀλλὰ τριπλὴν ἐνεργείαν ἔσται ἀσχολημένη, περὶ τὰ νοητὰ καταγίνεται, καὶ θηράται τὸ ἀληθές.

Ἡ πρώτη ἢν ἐνεργεῖα τῆ νοός ἐσιν ἀπλή πρόσληψις, καθ' ἣν τὸ πρᾶγμα ἀπλῶς προσλαμβάνομεν, δίχα τινός καταφάσεως, ἢ ἀποφάσεως· φέρει εἰπεῖν προσλαβόντες τῷ ἡμετέρῳ νοί, ἀνθρωπον, λίθον, ἣτις καὶ πρόσληψις τῶν ἀπλῶν λέγεται. Λέγεται δὲ ἀπλή πρόσληψις, ἕνεκεν ὅτι τὰ ἀπλᾶ μόνον προσλαμβάνει· σκέπτεται γὰρ καὶ τὰ σύνθετα, οἷον τὸν ἀνθρωπον ἐκ ψυχῆς, καὶ σώματος συντιθέμενον· ἀλλ' ὅτι ἐν τῇ νοήσει ἀμοιρεῖ συμπλοκῆς· ἕτε γὰρ καταφάσκει ὁ νῆς, οὐτ' ἀποφάσκει.

Ἡ β' ἐσὶ σύνθετος, ἣτις κατὰ σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν θεωρεῖται, ὡς ὅτε τῶν ἀπλῶν ἕτερον ἕτερον καταφάσκειται, ἢ ἀποφάσκειται, οἷον ὁ κύκλος ἐσὶ λευκός, ὁ Κόραξ ἕκ ἐσὶ λευκός.

Ἡ γ' ἐσὶ δὴ παρὰ ταύτας καὶ τρίτη ἐνεργεῖα, ἣτις συλλογισμός, ἢ διάνοια ἐνομάζεται, ἐν ἣ

ἔχ' ἕτερον καθ' ἕτερον ἀγορεύομεν, ἀλλ' ἕτερον ἐξ ἕτερον ἐπιφέρομεν· ὡς ὅτε ἐκτινος, ἢ ἐκτινων προεγνωσμένων, ἄλλωτινός τὴν γνῶσιν διηρεύομεν, οἷον γινωσκομένω τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι ἐστὶ λογικός, ἢ τῷ Σωκράτῃ, ὅτι ἐστὶ ἀνθρώπος, ἐπιφέρομεν, ὅτι ἐστὶ λογικός ὁ Σωκράτης.

Ἄπαντα γὺν ἡ λογικὴ μέθοδος κατὰ τὰς τρεῖς τῷ νοῦς ἐνεργείας, εἰς τρία ὁλοσχερέστερα διαιρεῖται μέρη· ὧν τὸ πρῶτον εἰς τὴν τῆς πρώτης ἐνεργείας ἐπανόρθωσιν ἀνήκει· περιέχει δὲ τὸ βιβλίον τῷ Πορφυρίῳ, ἐν ᾧ διαλαμβάνεται περὶ τῶν πέντε καθόλου φωνῶν, Γένεσις δηλαδή, Ἰδέως, Διαφορᾶς, Ἰδίου, ἢ Συμβεβηκότος, ἢ τὸ Ἀριστοτέλους βιβλίον, ἐν ᾧ περὶ τῶν δέκα Κατηγοριῶν, Οὐσίας δηλαδή, Ποσῶ, Ποιῶ, Πρῶσι, Πῶ, Ἡότε, Ἐνεργείας, Πάθος, Κεῖσθαι, ἢ ἔχειν. Ταῦτα γάρ ἐστὶ τῆς πρώτης ἐνεργείας τὸ ἀντικείμενον.

Τὸ δεύτερον δὲ περὶ τὴν τῆς δευτέρας διόρθωσιν καταγίνεται, ἐν ᾧ τὰ περὶ ἐρμηνείας τῷ Φιλοσόφῳ, πῶς καταφάσκομεν, ἢ ἀποφάσκομεν δεικνύοντα, πρῶτα τε ἡ ἀλήθεια, ἢ τὸ ψεῦδος τῶν προτάσεων.

Τὸ δὲ τρίτον μέρος τῆς Λογικῆς, τὴν τρίτην ἐνέργειαν τῷ νοῦς ἐπανορθῆται, ἢ ἐστὶν ὅλον περὶ Συλλογισμῶν, ἐπεὶ ὃ ἐν ἅπαντι συλλογισμῶν δύο θεωρεῖται, εἶδος δηλαδή, ὃ ἐστὶ διατάξεις τῶν προτάσεων ἐν σχήματι προσήκοντι, ἢ ὅλη, ἢ τις τριπλῆ ἐστὶν, ἀναγκαστικῆ, πιθανῆ, ἢ σοφιστικῆ.

κῆ, τότε χάριν ὁ Φιλόσοφος ἐν δυσὶ τοῖς πρώτοις τῶν ἀκαλυπτικῶν περὶ τῷ εἶδους διαλαμβάνει· ἐν δὲ τοῖς ὑστέροις δυσὶ περὶ τῆ ἀναγκαστικῆ συλλογισμῆ· περὶ δὲ τῆ πιθανῆ ἐν τοῖς ὀκτώ τοπικῶς· ἢ περὶ τῆ σοφιστικῆ ἐν τοῖς περὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων βιβλίοις.

Ταύτων ἢ τῆν τάξιν ἢ ἡμεῖς τηρῶντες, τὴν παρῶσαν εἰσαγωγὴν εἰς τρία διείλωμεν· καὶ ἐν μὲν τῷ α'. περὶ τῶν ἀπλῶν ὄρων· ἐν δὲ τῷ β'. περὶ προτάσεων, ἐν δὲ τῷ γ'. περὶ συλλογισμῆ διὰ βραχείων ἐρῶμεν, τῶν βαθυτέρων νοημάτων τὴν ἐξότασιν τῆ ἐτελεῖ, ἢ ἐν μῆσει λειπομένη Λογικῆ παραδίδόντες, ἡ αὐτὴ οἷον ἐπωφελῆς εἰσαγωγὴ τυγχάνει.

Μ Ε Ρ Ο Σ Π Ρ Ω Τ Ο Ν.

Περὶ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Πρώτην τοῦ νοῦς ἐνέργειαν, ἧται περὶ ὄρων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α'.

Τί ἐσιν ὄρος.

Ο ὄρος ἐστὶ τῶν πλεοναχῶς λεγομένων· ὄρος λέγεται μὲν ἢ τὸ ὀροδέσιον, ὡς τὰ πῆματα τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἀλλῶν· λέγεται δὲ ἢ ὁ ὀρισμός, δι' ἣ τὴν φύσιν ἐκάστω τῶν ὄντων θηρώμεθα, ἢ πᾶς λόγος κεφαλαιώδης, ἢ συντετμη-

μημένος ὄρος καλεῖται, ἢ πᾶσα ἀρχὴ ἢ τέλος
 ἑκάστη πραγμῆτος, διὰ τὸ κατὰ ταῦτα ὠρίσθαι
 τὸ περιεχόμενον· οἷον ἡ σιγμὴ ὄρος τῆς γραμ-
 μῆς· τὸ δῶμα, ὄρος τῆς οἰκίας καλεῖται, κατὰ
 τῆτο δὴ τὸ σημαινόμενον ὄροι λέγονται, καὶ τὰ
 ἄκρα ἑκάστης προτάσεως· κατὰ ταῦτα γὰρ ἀ-
 παρτίζεται ἡ πρότασις, περὶ ὧν ἰὺν ἡ σκέψις·
 τὸ γὰρ ὄρος λέγον ἐν προτάσει πληρῶν, τὸ ὑπο-
 κείμενον ἐστὶ, ἢ τὸ κατηγορούμενον· καίτοι γὰρ ἑκά-
 στη πρότασις ἐξ ὑποκείμενου, κατηγορουμένου τε,
 ἢ προσκτηγορουμένου συνέστηκεν· ὄρος ὅμως τὸ ὑ-
 ποκείμενον μόνον, ἢ τὸ κατηγορούμενον ἄσιν, ὡς
 δῆλον ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς, ἀνδρωπός ἐστι δί-
 κκιος, ὅποι ἄκρα αὐτὴν ὑπετερματίζοντά ἐστὶ
 τὸ, ἀνδρωπος, ἢ τὸ δίκκιος.

Ταῦτα γὰρ τὰ τῆς προτάσεως ἄκρα, ἦτοι
 ὄρος, ὃ Ἀριστοτέλης ὀρίζεται λέγων, ὄρος ἐστίν,
 εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις, οἷον τὸ, τε κατηγο-
 ρούμενον, ἢ τὸ κατ' ἢ κατηγορεῖται.

Εἰς δὲ κατάληψιν τήτου ἰσίου, ὅτι ἡ ἀνά-
 λυσις, ἢ δὴν ἄλλο ἐστίν, εἰμὴ ἀναδρομὴ ἀπὸ τοῦ
 ὀπωτῶν συνδέτου εἰς τὰ ἐξ ὧν ἡ σύνθεσις ἀπλῆ,
 τήτεςιν εἰς τὰς οἰκίας ἀρχάς. ἐπεὶ ἐν ἢ ἡ πρότασις
 σύνθετον τι ἐξ ὄρων, εἰς ὄρος αὐτὸς ἀναλύεται,
 κατὰπερ ἢ ὁ ἀνδρωπος σύνθετος ὧν ἐκ ψυχῆς,
 ἢ σώματος, εἰς αὐτὰ ταῦτα πάλιν ἀναλύεται.

Σημειώσαι δὲ, ὅτι ἐν ἑκάστη προτάσει, τρεῖς
 λέξεις, ἦτοι ῥήσεις εἰσίν· ὧν ἡ πρώτη λέγεται
 ὑποκείμενον, ἡ δευτέρα κατηγορούμενον, ἡ τρίτη
 πρῶστ.

προκατηγορήμενον, ἢ υποκείμενον μὲν εἶναι, ὃ ἐν τῇ προτάσει ὑπόκειται, ἢ καὶ ἢ ἕτερον καταφράσεται, ἢ ἀποφράσεται· κατηγορήμενον δὲ, ὃ τῷ υποκειμένῳ ἐπιφέρεται, ἢ κατ' ἐκεῖνα ἀγορεύεται. Προκατηγορήμενον δὲ, τὸ ὑσιασικόν ἐστι ῥῆμα, τὸ, εἰμί, εἶ, εἶναι, ὃ συνδέει τε, ἢ συμπλέκει τὸ υποκείμενον, ἢ τὸ κατηγορήμενον, ὡς ἐπὶ τῆς προτάσεως ταυτῆς, ὃ ἀνθρώπος ἐστι ζῶον, υποκείμενον μὲν εἶναι ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἢ τὸ ζῶον καταφράσεται, κατηγορήμενον δὲ τὸ ζῶον, ὃ κατὰ τὸ ἀνθρώπῳ λέγεται· προκατηγορήμενον δὲ τὸ εἶναι, ὃ συνδέει τὰ δύο ἄρα, τὸ ἀνθρώπος δηλαδή, ἢ τὸ ζῶον.

Τῆς προτάσεως τοίνυν διαλυθείσης, μόνοι οἱ δύο ὅροι ἐπιμένεισι, τὸ υποκείμενον δηλαδή ἢ τὸ κατηγορήμενον· ταῦτα γὰρ διεζευγμένα θεωρίας ἀξιοῦται· τὸ δὲ προκατηγορήμενον οὐ μένει· ἐστὶ γὰρ οἷον τις ἐνωσις, καὶ ἢ ὁ νῦν συνάπτει τῷ υποκειμένῳ τὸ κατηγορήμενον· διαλυθέντος δὲ τῷ ὅλῳ, τὴν ἐνωσιν διακρίνειν ἀδύνατον, ὡσπερ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἢ ἄλλῳ· διὸ ἐκεῖνα μόνα ὅροι εἰσὶ τῆς προτάσεως. Ἔτι ὅρος λέγεται ἀπὸ τῆς ὀρίζειν, ἀλλὰ ἢ ἐνωσις, ἢ τοιῆς συνάφειαι τῶν ἄλλων, ἢ λέγεται ὀρίζειν· ἄρα ἢ τε ὅρος· ὅθεν εἰ καὶ τινες ἄλλαι φωναὶ πλεονάσειαν ἐν τῇ προτάσει, οἷον ῥήματα, ἐπιῤῥήματα, προδείξεις, προσδιορισμοὶ, πᾶς, ὑδεῖς, τίς, ἢ πᾶς, ἢ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἢν, λόγον ὅρα ἢ ἐχουσιν, ἢ γὰρ ὀρίζουσιν, ἢ τε δύναται καὶ ἑαυτὰ εἶναι ὑποκείμενα ἢ κατηγορήμενα ἐν τῇ προτάσει.

Ἀπο-

Ἀπορεῖται, εἰ αἱ ἄσημοι φωναί, οἷον βλί-
 τυρι, σαύδαφος, εἰσὶν ὄροι; δοκεῖ γὰρ τὸναν-
 τίον· χωρὶ γὰρ τὸν ὄρον ἐπιτήδειον εἶναι εἰς λό-
 γον, ἀλλ' ἢ ἄσημος φωνὴ εἰς λόγον ἐπιτήδειος
 ἐκ ἑσίν, ἄρ' ἔν τε ὄρος· ἢ ἐλάττων δείκνυται·
 ὁ ἔξω λόγος ἐμφαίνει τὸ ἔσω νόημα, καὶ τοῦ
 προσλαμβανομένου πράγματός ἐστιν ἑκφρασις, ἀλ-
 λά μὴν διὰ φωνῶν ἀσήμων ἕδεν ἐμφαίνεται· ἢ
 γὰρ εἰσὶ τινος σημεῖα· ἄρα αἱ ἄσημοι φωναί καὶ
 εἰσὶν ἐπιτήδαιοι πρὸς λόγον, καὶ ἐπομένως οὐδ' ὄροι.

Ἀλλ' ὅμως ρητέον τὰς ἀσήμους φωνὰς κυρίως
 γίνεσθαι ὄρους· δυνάμεθα γὰρ εὐφυῶς λέγειν,
 βλίτυρι ἐστὶ φωνὴ ἔναρθρος· ὡν ὁ νῦν ἕκ ἐστὶ ση-
 μαινόμενον τι διὰ τῆ βλίτυρι εἶναι φωνήν, καὶ ἤχον
 ἔναρθρον, ἀλλὰ τὴν φωνὴν αὐτὴν βλίτυρι εἶναι
 φωνήν, ὡς ὅτε λέγομεν ἵππος ἐστὶ φωνή, ὄνομα
 ἐστὶ γένος ἕτερου· τότε δὴ τὸ ἵππος, καὶ ὄνομα
 ἢ λαμβάνεται ἐντὶ τῶν σημαινομένων ὑπ' αὐτῶν,
 ἀλλ' ἂνδ' αὐτῶν.

Πρὸς δὲ τὴν ἔνφασιν ἀπαντητίον, ἀρκεῖν αὐτῶν·
 αὐτῶ τῶ ὄρου ὑποτίθεσθαι, καὶ μὴ ἂνδ' ἕτερου τι-
 νόε σημαινομένου ὑπ' αὐτῶ· μόνη γὰρ ἢ σημαι-
 ντικὴ φωνὴ τὸν ἔσω καὶ ἐνδιάθετον λόγον ἐμφαίνει,
 ἢ δὲ ἄσημος αὐτὴν· διὸ καὶ δυνάμεθα κατ' αὐτῆς
 ἐμφαίνειν τι, οἷον εἶναι φωνήν, φθόγγον ἔναρ-
 θρον, ὄνομα ἄκλιτον, ὡσεὶ κατὰ τῶν ἕτερόν
 τι σημαινόντων ἐκτός ἐαυτῶν· ὄροι τοιγαροῦν
 κυρίως εἰσὶν.

Πρόδηλον δὲ, ὅτι καὶ τὰ γράμματα, ἢτοι τὰ σοιχεῖα, ὅροι πεφύλασσι γίνεσθαι· γίνονται γὰρ ἄκρα, ἐξ ὧν σύγκειται, καὶ εἰς ἃ διαλύεται ἡ πρότασις· οἷον τὸ *α*. ἐστὶ γράμμα, τὸ *α*. ἐστὶ σοιχείον.

Ἔτι καὶ τὰ σημαντικὰ ῥήματα (καίτοι τὰ ἔργον τῶ ῥήματος ἀποτελόντα ἢ εἰσὶν ὅροι, ἐνωσις καὶ ἐκ ἄκρα ὄντα) καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῶ λόγου, ὅροι γίνονται· προλαμβάνονται γὰρ ὡς ὑποκειμένα, καὶ κατηγορούμενα, οἷον ἀγαπῶ ἐστὶ φωνή, τύπτω ἐστὶ ῥῆμα.

Ἐἰσὶ δὲ καὶ προτάσεις ἐκ δύο μόνον συγκεῖμεναι· οἷον ἐγὼ λέγω, ὁ πέτρος τύπτει, ἔνθα ἡ *χ* ἑυρητέι τι προσκατηγορούμενον· πῶς ἢν ἄνωτέρω εἰρηται πᾶσαν πρότασιν συγκεῖσθαι ἐξ ὑποκειμένου, κατηγορουμένου τε, καὶ προσκατηγορουμένου;

Ἡ ῥητέον, ὅτι ἐν ταῖς τοιαύταις προτάσεσι τὸ ῥῆμα δυνάμει εἰσὶν ἀμφοτέρω, καὶ κατηγορούμενον δηλαδὴ καὶ προσκατηγορούμενον· ἰσοδυναμῶσι γὰρ ταῖς, ἐγὼ εἰμι λέγων. ὁ Πέτρος ἐστὶ τύπτων· καὶ καθ' ὁ μὲν ἐστὶ κατηγορούμενον, ἔστιν ὅρος, καθ' ὃ δὲ προσκατηγορούμενον ἢ ἐστὶ.

Ἐἰσὶ δὲ, ὅτι ὀλόκληρος πρότασις πολλαίς καθ' ἑνός ὅρου προσλαμβάνεται, ὡς τὸν Πέτρον εἶναι δίκαιον, ἔστι δυνατόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Διαίρεσις τῶ ὄρου εἰς ἐνδιάθετον, προφορικόν, ἔ γραπτόν.

Τί ἐστὶν ὄρος, ἔ ὅτι ἄκρον τῆς προτάσεως, εἴρηται. ὅσα ἢν τὰ εἰδητῶν προτάσεων, τοσαῦτα ἔ τῶν ὄρων· ἐπεὶ τοίνυν ἡ πρότασις τριχῶς ἀποδίδεται, ἐνδιάθετος, προφορικῆ, ἔ γραπτῆ, τοσαυταχῶς ἔ ὁ ὄρος, ἐνδιάθετος, προφορικὸς, ἔ γραπτὸς, ἔ γραπτὸς μὲν ἐστὶ φωνῆ ἐγγραφὸς ἐν χάρτῃ. ἡ ἄλλω τινι τῆς γραπτῆς προτάσεως συνθετικῆ· προφορικὸς δὲ ἐστὶν, ἡ αὐτῆ φωνῆ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ προφερομένη τῆς προφορικῆς προτάσεως συνθετικῆ· ἐνδιάθετος ὄρος εἶναι αὐτῆ ἡ ἐνέργεια τῶ νοῦς, ἡ προσλαμβανόμεν τὸ ὑποκείμενον, ἔ κατηγορούμενον.

Ἐφιστάναι δὲ ἄξιον, ὅτι ἡ προφορικῆ, καὶ γραπτῆ πρότασις, καταχρηστικῶς μόνον, ἔ κατὰ τι εἰσὶ πρότασις· κυρίως γὰρ ἔ καταφέρασις, ἔλλ' εἰσὶ τῆς ἐνδιαθέτου προτάσεως σημεῖα, ἡτις κληθῶς ἔ κυρίως καταφέραται· αἱ ἄλλαι δὲ ἐπ' αὐτῆς κατὰ παρονομασίαν πρότασις λέγονται, ἔ ἐστὶν ὡς φησὶν ὁ Φιλόσοφος τὰ ἐν τῇ φωνῇ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ παθημάτων σύμβολα, καὶ τὰ γραφόμενα, τῶν ἐν τῇ φωνῇ· ἔ διὰ τοῦτο δέδονται ἡμῖν αἱ φωναὶ ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς τὸ δι' αὐτῶν σημαίνειν ἡμᾶς τῆς ψυχῆς τὰ νοήματα, ἡτοι τὰς ἐννοίας.

Εἰ μὲν γὰρ φησὶν ὁ Ἀμμόνιος, γυμνασίω σωμάτων ἦσαν αἱ ψυχαί, γυμνασίᾳ ἂν προσέβαλον ἑαυτὰς τοῖς νοήμασι· νῦν δὲ τοῖς σώμασιν ἐγκαθαιρούμεναι, ἢ ἄλλως, ἢ διὰ τῶν φωνῶν δύναται σημαίνειν ἀλλήλαις τὰ ἴδια νοήματα.

Ὁ προφορικὸς ἕρος (ὡς πη εἰ ὁ γραπτὸς) διαίρεται εἰς σημευτικὸν, εἰ ἄσημον· εἰ σημευτικὸς μὲν ἐστὶν ὁ σημεύων τι κατὰ συνθήκην, οἷον ἄνθρωπος, λέων· ἄσημος δὲ ὁ μηδὲν κατὰ συνθήκην σημεύων, οἷον βλίτυρι.

Εἰς κατάληψιν δὲ τῆς διαιρέσεως ταύτης ἰσέον, τὸ σημεῖον διττὸν εἶναι, τὸ μὲν φυσικόν, τὸ δὲ κατὰ συνθήκην· εἰ φυσικὸν μὲν ἐστὶ, τὸ ἀφ' ἑαυτῆτι παρισῶν, οἷον ὁ καπνὸς, τὸ πῦρ. τὸ ἴχθυος τῆ ἀνθρώπου, τὸν ἄνθρωπον, κ.τ.λ. κατὰ συνθήκην δὲ, ὃ παρὰ τῶν ἀνθρώπων εἰληπτί πρὸς τὸ σημαίνειν τι, ὅσον ἀφ' ἑαυτῆς ἢ ἐστήμκινεν, οἷον ἡ φωνή. ὁ ἄνθρωπος, ἡτικ ἀφ' ἑαυτῆς ἢ δὲν μάλλον σημαίνει, ἢ περὶ βλίτυρι, τέτακται μὲν τοι πρὸς τὸ σημαίνειν τὸν ἄνθρωπον.

Εἴτι ἰσέον, ὅτι πᾶσαι αἰφωναί, εἴτε κατὰ συνθήκην σημαντικαί, εἴτε εἰ μὴ, φυσικὰ τῆ λέγοντος σημεῖα πεφύκασιν· ὅτι γὰρ ἡ φωνή, λέων. ἀνάγει με εἰνοεῖν τὸν δι' αὐτῆς λαλῶντα, τυτὶ λαβῆσα ἔχει ἐξ οἰκείας φύσεως· εἴτε γὰρ ἐθέλοντων, εἴτε εἰ μὴ, τῶν ἀνθρώπων, ὅτι τινὸς ἀκίω φωνῆς, εὐθύς αὐτὴν ἐπιγινώσκω παρὰ τινος προφορικῆς, εἰ εἰ μὴ συνήμι αὐτὴν, οἷον βλίτυρι.

Ἦναικα τοίνυν διακριθῆμεν τὸν ὄρον εἰς σημαν-
τικόν, ἔ εἰς ἄσημον, ἅκ ἔστιν ἡμῖν ὁ λόγος πε-
ρὶ τῆς σημασίας τῆ λαλῆντος προσώπῃ· αὐτῆ
γὰρ κατὰ τὰ εἰρημόνα πάσῃ φωνῇ ἔ ὄρω σύμ-
φωνος ὑπάρχει· διὸ ἠδεῖς ἐστὶ τῆτονὶ τὸν τρόπον
ἀσημος· ἀλλ' ἔστιν ὁ λόγος περὶ τῆς δευτέρας
σημασίας, ἣτις κατὰ συνδῆκην ἔστα, ἅκ ἀναγ-
κίαν ἀπατιν ὄροις τε ἔ φωναῖς οἰκειῖται· ὑπο-
γράφεται δὴ ὁ σημαντικὸς ὄρος, ὅτι ἐστὶ τὸ ἄκρον
τῆς προτάσεως, κατὰ συνδῆκην εἰς γινώσιντινος
ἡμᾶς ἀνάγκων· ὁ δὲ ἄσημος, τὸ ἄκρον τῆς προ-
τάσεως, ἔδεν κατὰ συνδῆκην παρισῶν.

Ἐνταῖοις α. τὸ βλίτυρι ἢ σημαίνει τι, ση-
μαίνει ἄρα τὸ ἔδεν· ἄρα ἀνάγκη εἰς γινώσιν τοῦ
ἔδενός· ἀλλὰ μὴν τὸ ἔδεν ἐκτὸς τῆς φωνῆς ἔτε-
ρόν τί ἐστὶ· ἄρα βλίτυρι σημαντικὸς ὄρος ἐστίν.

Ἀπαντιτέον διατηρῶντες τὸ α. ἐπόμενον, ση-
μαίνει τὸ ἔδεν, σημασία ἀπροφατικῆ, ὁμιλογῶ-
μεν· σημασία δετικῆ ἀποφάσκουσα· πολὺ γὰρ
ἐστὶ τὸ διάφορον εἰπεῖν, ἢ σημαίνει τι, ἔ δετι-
κῶς σημαίνει τὸ ἔδεν, ὡσπερ ἑτερόνεστιν, ἢ γι-
νώσκουσι, ἔ ἑτερον γινώσκουσι δετικῶς τὸν λό-
γον τῆ ἔδενός, ἣτοι τὸ ἔδεν· ὁ δὴλον ἐντεῦθεν·
ἀληθές γὰρ τὴν καθῆραν ταύτην μῆτι γινώσ-
κειν, ψευδές δὲ δετικῶς γινώσκουσι αὐτὸ τὸ ἔδεν·
ἔτως ἔν ἡ φωνῇ βλίτυρι ἢ σημαίνει τι, ἣτοι ἔδεν
σημαίνει, ἢ δύναται μὲν τοι λέγεσθαι σημαίνει
δετικῶς τὸ ἔδεν· ἢ γὰρ εἴληπται τοῖς ἀνδρώ-
ποις πρὸς τὸ σημαίνει τι δετικῶς.

Ἐνταῦθα ἔτι, ἀκίβητος φιλοσόφου τινὸς λέγοντος, βλίτυρι (θετικῶς συνίημι ἕδεν βυλόμενον σημαίνει) θετικῶς ἄρα σημαίνει τὸ βλίτυρι.

Ἀπαντῶντες διαιρῶμεν τὸ ἠγόμενον, θετικῶς ἐκεῖνο συνίημι νοήσει ἀνακεκριμένη ἔμμεσῳ, ξυμφύσκομεν· νοήσει εὐδείχτε ἔμμεσῳ, ἔξ ἰδίας τῆς τοιαύτης φωνῆς ἀποφάσκομεν τό, τε ἠγόμενον ἔξ ἐπόμενον· ἀκίβητος γὰρ τῆς φωνῆς, βλίτυρι, ἕδεντι ἐπ' εὐδείας, ἔξ ἀμέσῳ διὰ δυνατόμεως τῆς αὐτῆς φωνῆς ἐννοῶ· ἄλλ' εἰς ἑαυτὸν ἐπανακρίπτων, ἔξ ἕδεν με νενοικῆναι δι' αὐτῆς ἐννοῶν, ἀκίβητος ἔμμεσῳ, ἔξ νοήσει διανοητικῇ, ὅτι τὴν ἀσημον ἐκεῖνην φωνὴν ὁ Φιλόσοφος προσεφθέγγετο, ἵν' αὐτὸν συνῶ μὴ βύλεσθαι τι σημαίνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Διαίρεσις τῆ σημαντικῆ ὑπερ τῷ λόγῳ
τῆς αὐτῆς σημασίας.

Διαίρεται οἱ ἐνδιέθετοι ὄροι, ἔξ ἀναπτύσσονται, ὅν τρόπον ἔξ οἱ προφορικοί· διὰ γὰρ τούτων ἐκεῖνος ἐννοῶμεν· ἀνδ' ὧν περὶ μόνων τῶν προφορικῶν τὸς λόγους ποιούμεθα· ἔξ τὸν μὲν ἀσημον παραιτητέον, ἕδεμίαν γὰρ ἐπιδέχεται διαίρεσιν.

Ὁ δὲ σημαντικὸς ὄρος διαίρεται ἄ. εἰς κατηγορηματικὸν, συγκαταληγορηματικὸν, ἔξ μικτόν. ἔξ

κατηγορηματικός ἐστίν, ὁ καὶ ἑαυτὸν δίχα προ-
 ᾠήκης σημαίνων τι, ἢ ἐν προτάσει τιθέμενος, οἷον
 ἄνθρωπος, Πλάτων· συγκατηγορηματικός δὲ
 ὁ καὶ ἑαυτὸν μηδὲν ἐντελῶς σημαίνων, οἷον πᾶς,
 ἡδεῖς, τίς, ἢ πᾶς· μὴ προσιθιμένους γὰρ τῷ ἄν-
 θρωπος, ἢ λέων, ἢ δὲν δι' αὐτῶν σημαίνεται ἐν-
 τελῶς· συνάπτονται δὲ οἱ συγκατηγορηματικοὶ
 ὅροι τοῖς κατηγορηματικοῖς, ὅπως αὐτοῖς καθο-
 λικωτέραν, ἢ μερικωτέραν σημασίας ἔκτασιν ἀπο-
 νέμωσιν, οἱ ἢ προσδιορισμοὶ λέγονται, τὸ πᾶς
 καὶ ὅλον καταφατικός ἡδεῖς, καὶ ἔλε ἀποφατι-
 κός· τίς μερικός καταφατικός· ἢ πᾶς, μερικός ἀ-
 ποφατικός· μικτός ἐστίν, ὁ μετεσχηκῶς ἀμφο-
 τέρων, ὅστις ἢ πρᾶγμα, τρόπον δὲ τῷ πράγ-
 ματος σημαίνει, οἷον σοφῶς, καλῶς, ἢ τὰ λοι-
 πὰ ἐπιρρήματα· ἅτινα τῷ σημαίνειν τροπικῶς,
 ἢ εἰσὶν ἐντελῶς κατηγορηματικοί, τῷ δ' αὖ ὠ-
 ρισμένον τι δηλῶν, ἢ εἰσὶ συγκατηγορηματικοί,
 ἀλλὰ μικτοὶ ὅροι· ἢ δ' οἱ μικτοὶ μέντοι, ἢ δ' οἱ
 συγκατηγορηματικοί, κυρίως εἰσὶν ὅροι, μὴ ὄντες
 ὑποκείμενα, ἢ κατηγορημένα τῆς προτάσεως.

Ἀπορεῖται δ' ἐνταῦθα, πότερον τὰ ἐπίθε-
 τα ἐνόματα, οἷον ἀγαθός, λευκός, εἰσὶν ὅροι
 κατηγορηματικοί;

Ἡ ῥητέον, ὅτι πῆ μὲν εἰσὶν κατηγορηματι-
 κοί, πῆ δὲ συγκατηγορηματικοί· συγκατηγο-
 ρηματικοὶ μὲν, ὅτι καὶ ἑαυτὸ ἡδὲν ἐντελῶς ση-
 μαίνουσι· κατηγορηματικοὶ δὲ, ὅτι μόνον ἀντικα-
 τηγορημένων λαμβάνεσθαι δύνανται, οἷον ὁ Πλά-
 των ἐστὶ δίκαιος· ἢ περ' ἀμοιρῆσιν οἱ συγκατηγο-
 ρη-

ρηματικοί· τακτέον ἄρα ταῦτα μετὰ τῶν μικ-
τῶν ὄρων.

Υποδιαιρεῖται ὁ κατηγορηματικὸς ὄρος εἰς
ἀπλῆν, ὅς ἐ ἀνή συμπλοκῆς λέγεται, ἢ εἰς
συμπεπλεγμένον, ἧτοι μετὰ συμπλοκῆς· συμ-
πεπλεγμένός ἐστιν, ἢ τὰ μέρη καθ' αὐτὰ ση-
μαντικά εἰσιν, οἷον ἀνὴρ σοφός· ἵνα δὲ συμπε-
πλεγμένος ἰδίως ἢ τρία ἐπιζητεῖται. α. μὲν ἔ-
χειν μέρη· ἢ γὰρ ἂν ἦν συμπεπλεγμένος, μέ-
ρη μὴ ἔχων· τὰ δὲ μέρη ὀφειλοσίπως συνάπτε-
σθαι πρὸς ἄλληλα, ὡς ἄνθρωπος δίκαιος· εἰ γὰρ
συνάφειαν μὴ ἔχωσιν, ὡς Πέτρος, βῆς, ἢκ ἂν
ὄρον συμπεπλεγμένον ἀπετέλουν, ἀλλ' ἀπλοῦς
δύο· β. δὲ ἐπιζητεῖται τὰ μέρη τὴν αὐτὴν ἐν τῇ
συνδέσει σημασίαν ἐπέχειν, ἣν ἢ πρὸ τῆς συν-
δέσεως· ὅτε χάριν, Νικόλαος, ἢκ ἐστιν ὄρος
συμπεπλεγμένον· ἐν γὰρ τῇ συνδέσει ἢκ ἐπέ-
χουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν· Νκο, ἢ λαός, καί-
τοι σημαντικά εἰσιν. γ. τὰ μέρη ἐξ ὧν ὁ ὄρος,
μὴ σημαίνειν παντάπασιν τὸ αὐτὸ, ὡς ξίφος,
φάσγανον, οἵτινες εἰσὶ μὲν ὄροι ἀπλοῖ συνώνυ-
μοι, ἢχι εἰς συμπεπλεγμένον.

Ἀπλῆς δ' ὄρος ἐστιν, ἢ τὰ μέρη ἢκ εἰσὶ ση-
μαντικά καθ' αὐτὰ, ὃν τρόπον ἐν τῇ συνδέσει,
οἷον ἄνθρωπος, Πλάτων, Νικόλαος. Πλά γὰρ ἢ
των, τί ἂν σημανώσιν;

Ἐρεῖς Νικόλαός ἐστιν ὄρος ἀπλῆς, τὰ μέρη
ὅμως αὐτῆ ταῦτὸ σημαίνουσιν ἐν τῇ συνδέσει, ὃ

ἢ ἐκτὸς τῆς συνθέσεως ἀναιρετέα ἔσιν ἢ ἐλάττων, ἢ γὰρ ἐκτὸς ἢ ἐν συνθέσει ταῦτο σημαίνουσιν.

Ἐνθακίους ἔτι, ὅτι ὅρος ἔσιν ἀπλῆ ῥῆσις· ὁ δὲ συμπεπλεγμένος ἢ ἔσιν ἀπλῆ ῥῆσις· ἀρα ἔστι ὅρος.

Ἀπαντητέον, ὅτι ὁ συμπεπλεγμένος ὅρος καίτοι μὴ ἂν ἀπλῆ ῥῆσις, ἔσιν ὁμως ἄκρον προτάσεως, ὅπερ ἀπόχρη τῷ τῷ ὄρου λόγῳ.

Διαιρεῖται γ' ὁ ὅρος εἰς ὠρισμένον, ἢ ἀόριστον· ὠρισμένός ἔσιν, ὁ διωρισμένον ἐντι σημαίνων, οἷον ζῶον· ἀόριστος δὲ, ὃς ἐδέντι διωρισμένον σημαίνει. καταφάσκειται δὲ κατὰ τε τῶν ὄντων, ἢ μὴ ὄντων, πλὴν ἐνός, οἷον ἐκ ἀνθρώπου, ὃς ἐκτὸς τῶ ἀνθρώπου, κατὰ παντός ἄλλε δύναται λέγεσθαι· ἢ γὰρ ὁ λίθος ἔσιν ἐκ ἀνθρώπου, ἢ ἡ χίμαιρα ἔσιν ἐκ ἀνθρώπου.

Ἰν' ἣ δὲ ὁ ὅρος ἀόριστος, ὀφείλεται τὸ ἢ τῷ ὀνόματι ἐμπίπτειν, ἐκ ἀνθρώπου, ἢ λέων· εἰ γὰρ τῷ ῥήματι ἐπιγένηται, ἢ ἔσιν ἀόριστον τῆνομα, ὡς ἐπὶ ταύτης τῆς προτάσεως· ὁ λέων ἐκ ἔσιν ἀνθρώπου, ὅπη τὸ, ἀνθρώπου ἐκ ἔσιν ὅρος ἀόριστος, ἢ ἄλλ' ἢ πρότασίς ἔσιν ἀποφατική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Ποσαχῶς ὁ προφορικὸς ὄρος τῷ λόγῳ
τῷ σημαίνομένῃ τρόπῳ;

Ὡς περ ἢ τῷ ὀνόματος σημασία τὸ πρᾶγμα πα-
ρίσησιν, ἕτως ὁ τρόπος τῆς σημασίας μιμεί-
ται τὸν τρόπον τῷ εἶναι τῶν πραγμάτων, ἢ αὐτῷ
συνακολουθεῖ· διττὸς δὲ ὁ τρόπος τῷ εἶναι ἐν τοῖς
πράγμασιν εὐρηταί, ὁ μὲν ἐστίν, ὑπάρχειν κατ'
αὐτὸ, ἢ τοι αὐθύπαρκτον, ἢ ὡσεὶ κεχωρισμένον ἀ-
πὸ παντὸς ἄλλου, ὡς ἡ ἔσθια, οἷον Πλάτων, ὅς
αὐθύπαρκτος ὢν, κατ' ἑαυτὸν ὑπάρχει· ὁ δὲ εἶ-
ναι ἐν ἑτέρῳ, ὅς τὸ συμβεβηκὸς· οἷον χρῶμα,
ὅπερ ἔχει ὑπάρχει, εἰμὴ ἐν τινὶ ὑποκειμένῳ· κα-
τὰ τῆτον ἐν τὸν διττὸν τῷ εἶναι τρόπον, ἢ ὁ ὄ-
ρος ἐστὶ διττὸν σημασίας τρόπον ἔχει, κατ' ὄν
ἢ διαιρεῖται ἅ. εἰς ἀφηρημένον, ἢ παντὸς ἄλ-
λου κεχωρισμένον· ἢ τοι ἐξ ἀφαιρέσεως, ἢ
συγκεκριμένον. Ἐξ ἀφαιρέσεως ὄρος ἐστίν, ὁ ση-
μαίνων τι ἀφηρημένον, ἢ παντὸς ἄλλου κεχωρισ-
μένον· ἢ οἷονεὶ κατ' αὐτὸ ὑφιστάμενον, οἷον ἀν-
δρωπότης, πλῆτος, λευκότης· ἢ γὰρ λευκό-
της, χρῶμα σημαίνει λευκὸν, ἢ κ' ἐν χιόνι, ἢ
κύκνῳ, ἀλλὰ κατ' ἑαυτὸ θεωρούμενον, ἢ ἐκτὸς
ὑποκειμένου, ὁμοίως ἢ ἡ ἀνδρωπότης.

Συγκεκριμένους δ' ἐστίν, ὁ σημαίνων τι σύνθε-
τον, ὡσεὶ ἐξ ὕλης, ἢ εἶδους, οἷον ἀνδρῶπις, λευ-
κός, πλέσιος· ὁ μὲν ἀνδρῶπις ἐκ προσώπου, ἢ
ἀνδρωπότητος· ὁ δὲ πλέσιος, ἐξ ἀνθρώπου, ἢ
πλήτου.

Ἐν.

Ἐντεῦθεν ἂν δῆλον, ὅτι ἐξ ἀφαιρέσεως ὁ ὄρος ἐντι ἀπλῶν σημαίνει, ὁ δὲ συγκεκριμένος διττήν πως σημασίαν ἴσχει· σημαίνει γὰρ τὸ σύνθετον, ὃ δύο τελέαχισον παρίσχησι· τὸ γὰρ λευκὸν ὡσεὶ προσκειμένην ὑποκειμένω τινὶ τὴν λευκότητα σημαίνον, ἐμφαίνει πως τὸ πρᾶγμα καὶ ὑποκείμενον.

Δεύτερον διαιρεῖται ὁ ὄρος εἰς ἀπόλυτον, καὶ συσημαντικόν· ἀπόλυτός ἐστιν ὁ ἐντι μόνον, ἢ πολλὰ καὶ ὁ ἐν σημαίνων, οἷον λευκότης, ἀνδρωπότης κ. τ. λ'.

Συσημαντικός ἐστιν, ὁ κυρίως μὲν ἐντι μόνον ἑτέρω προσκειμένον σημαίνων, ἐπομένως δὲ καὶ ἕτερον παρεμφαινών, οἷον λευκὸν, ὅπερ τὴν λευκότητα κυρίως σημαίνει. ἐπεὶ δ' ἡ λευκότης σχεῖται πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ὡς πρόσκειται, ἴσχει, ἐπομένως καὶ κείνο σημαίνει.

Τρίτον διαιρεῖται ὁ ὄρος κατὰ τὸν τῆς σημασίας τρόπον εἰς παρωνυμῆντα, καὶ παρωνυμούμενον· παρωνυμῶν μὲν ἐστιν, ἐξ ἧς ὁ παρωνυμούμενος παρονομάζεται, οἷον λευκότης, ἐξ ἧς τὸ λευκόν· παρωνυμούμενος δὲ ὁ ἀπὸ τῆς παρωνυμῆντος ἐν προσηγορίᾳ ἔχων, οἷον δίκαιος ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης· καὶ τὰ ταῦτα διαφέροντα εἶναι τῆς σημασίας, ἢτοι τῷ τέλει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ποσαπλῆς ὁ ὄρος τῷ λόγῳ τῶν σημαινομένων πραγμάτων.

Τὴν διαίρεσιν τῶν ὄρων ἀπὸ τῶν σημαινομένων πραγμάτων θηρωμένοις διαιρεῖται ἄ. εἰς ὄρον ἄ. ἐπινοίας, εἰς ὄρον β΄. ἐπινοίας· ὄρος ἄ. ἐπινοίας ἐστίν, ὁ σημαίνων τὰ ληθῆ καὶ πραγματικά, κατὰ τὰ πραγματικῶς αὐτοῖς προσήκοντα, εἶον ἄνθρωπος, λέων. ὄρος β΄. ἐπινοίας ἐστίν, ὁ σημαίνων ἐν τοῖς πράγμασι ἐκεῖνα, ἀπὸ ἢ προσήκασιν αὐτοῖς ἐκ τῆς αὐτῶν φύσεως, ἀλλὰ διὰ τινε τῆ νοῦς ἀντίληψιν· πρῶτον γὰρ ὁ νοῦς ἐννοεῖ τὸν ἄνθρωπον εἶναι ζῶον λογικόν, ὃ προσήκει αὐτῷ ἐξ οἰκείας φύσεως, ἔπειτα βλέπεται αὐτὸν πολλοῖς ἀτόμοις ἐνυπάρχοντα, τῷ Πέτρῳ δηλαδή, Παύλῳ, κ.τ.λ΄.

Ἐκ ταύτης δὲ τῆς διττῆς προσλήψεως, συμβαίνει διττῷ ἰνόματι, ἢτοι ὄρω τὸ αὐτὸ προσαγορεύεσθαι· λέγεται γὰρ ἄνθρωπος, καὶ εἶδος· ὁ ἀνθρωπός ἐστιν ὄρος ἄ. ἐπινοίας· σημαίνει γὰρ πρῶτον πρῶτως συλλαμβανόμενον, καὶ θεωρούμενον κατὰ τὰ προσήκοντα αὐτῷ ἐξ οἰκείας φύσεως, δηλαδή ζῶον λογικόν.

Εἶδος δ΄ ἐστίν ὄνομα, ἢτοι ὄρος β΄. ἐπινοίας· σημαίνει γὰρ δευτέρως ἐν τῷ ἀνθρώπῳ νοούμενον, εἶναι ζῶον ἢ λογικόν, καὶ πολλοῖς, καὶ σχέσιν ἔχειν εἰς πλείους, οἷς ἐνυπάρχει, ἢτις δὲ σχέσις ἐ
προ.

προσθήκει τῷ ἀνθρώπῳ πραγματικῶς, καὶ ὁ δὲ προσλαμβάνεται τῇ νοήτει πᾶσι κοινῇ τοῖς ἀνθρώποις· ὅθεν ἀνθρώπος, ζῶον, λέων, λίθος, καὶ πάντα τὰ ὀνόματα, τὰ σημαίνοντα ἀληθῆ καὶ πραγματικῶς ὑπάρχοντα, εἰσὶν ὄροι α'. ἐπινοίας· γένος δὲ, εἶδος, ὑποκείμενον, κατηγορούμενος, ὄνομα, ῥῆμα, καὶ τὰ τοιαῦτα εἰσὶν ὄροι β'. ἐπινοίας.

Διαιρεῖται β'. ὁ ὄρος τῷ λόγῳ τῇ σημαίνοντι πράγματι εἰς κοινόν, ἤτοι καθόλου, καὶ εἰς μερικόν· καθόλου εἰσὶν, ὁ πλείστα κατ' ἴδιον, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον σημαίνων, οἷον ἀνθρώπος, ὅς τὸν Πέτρον, Παῦλον, καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους σημαίνει.

Χρή τοίνυν τὸν καθόλου ὄρον σημαίνειν πολλά· ἄλλως γὰρ ἔκ ἀν ἦν κοινός καὶ καθόλου· β'. ταῦτα δὲ τὰ πολλά χρή σημαίνειν κατ' ἴδιον, ἤτοι χωρὶς, εἰς διασολὴν τῶν περιληπτικῶν ὀνομάτων συλλήβδην πολλά σημαίνοντων, ὡς ὄχλος, λαός, κ.τ.λ'. γ'. κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, εἰς διαφορὰν τῶν ὁμωνύμων κοινῶν μὲν κατ' ὄνομα ἑνῶν, ἢ μὴν δὲ κατὰ τὸ πρᾶγμα ὡς κυρίων.

Μερικός ὄρος εἰσὶν, ὁ ἑντι μόνον σημαίνων, ὃς ἕτερον ἐνδέχεται μετέχειν τῷ αὐτῇ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, οἷον Ἀριστοτέλης, Πλάτων· καίτοι γὰρ ἐνδέχεται ἄλλον ἔτι Ἀριστοτέλην, ἢ Πλάτωνα σημαίνειν, εἴγε δοθεῖη, ἔκ ἀν ὁμοῦς προσῆκεν αὐτοῖς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον.

Υποδιαιρείται αὖθις ὁ καθόλου ὅρος· ἢ ὁ μὲν ἐστὶ ὑπερβεβηκώς, ὁ δὲ μὴ ὑπερβεβηκώς, ὁ δὲ γε πανυπερβεβηκώς.

Καὶ ὑπερβεβηκώς μὲν ἐστίν, ὁ διὰ πάντων τῶν τῆ ὄντος γενιῶν περιφερόμενος, ἢ κατὰ πάντων τῶν ὄντων κατηγορεύεται δυνάμειος· ἐξ δ' εἰσι, πραγμᾶ, ἐν, τι, ὄν, καλόν, ἀληθές.

Μὴ ὑπερβεβηκώς δ' ἐστίν, ὁ ὅτῳ διωρισμένην ἔχων τὴν σημασίαν, ὥστε μὴ ὑπερβαίνειν γένος τι ὠρισμένου τῆ ὄντος, οἷον ἀνθρώπος, ὅς κατὰ πάντων μὲν λέγεται τῶν ἀνθρώπων, ἢ μὴν δὲ λεόντος, ἢ κυνός, κ.τ.λ'.

Πανυπερβεβηκώς ἐστίν, ὅς ἢ κατὰ τῶν ἀληθῶν μόνον, ἀλλὰ ἢ κατὰ οἰωνῶν ἄλλων ἀληθῶς καταρῆσκειται, οἷον νοητῶν, δοξαζῶν, καταληπτῶν· ἢ μόνον γὰρ τὸ ὡς ἀληθῶς ὄν ἐστὶ νοητῶν, ἀλλ' ἐτι ἢ τὰ τῆ ὄντος πλάσματα, οἷον ἵπποκένταυρος, σερήσεις, ἢ τὰ τῶν αὐτῶν.

Υποδιαιρείται ἢ ὁ μερικὸς ὅρος εἰς ὠρισμένον, ἀόριστον, ἢ ἐξ ὑποθέσεως· ὠρισμένος ὅρος ἐστίν, ὁ σημαίνων τι διωρισμένον, οἷον Πλάτων, ἄνθρωπος ὁ ἀνθρώπος. Ἀόριστος δὲ, ὁ εἰδιορίζων ἐν τι σημαίνων, οἷον ἀνθρωπότης, τὸ ζῶον, κ.τ.λ'.

Ἐξ ὑποθέσεως ὅρος ἐστίν, ὁ δυνάμενος μὲν κατ' ἑαυτὸν ποῦνα σημαίνειν, ὑποθέσεως μάλιστα γινομένης, ἐν μόνον σημαίνει, οἷον ὁ Φλίππου υἱός· υποτιθεμένη γὰρ μὴ ὑπάρχειν ἄλλον υἱόν
τῷ

τῷ Φιλίππῳ ἐκτὸς Ἀλεξάνδρου, τῷ ὄντι ἐκεῖνος ὁ ὄρος υἱός, καίτοι εἰς τε ἢν πολλῆς υἱὸς ἀδικόφως σημαίνει, ἐν ταύτῃ ὁμῶς τῇ φράσει μόνου τὸν Ἀλεξάνδρου σημαίνει.

Ἐτι διαίρεται ὁ ὄρος τῷ λόγῳ τῆ σημασιολογίᾳ πράγματος, εἰς συνώνυμον, ὁμώνυμον, ἔξ ἀνάλογον.

Συνώνυμέεςιν, ὁ σημαίων πλεῖστα, τοῦ αὐτῆ ὀνόματος, ἔξ λόγου κοιναῦντα· οἷον ἄνθρωπος, ζῶον.

Ὀμώνυμέεςιν, ὁ πλεῖστα σημαίων διάφορα τῷ λόγῳ, ἢ τῆ φύσει, οἷον κύων, ὅς τέντε χερσαῖον, ἔξ ἔνυδρον, ἔξ ἕρᾶνιον κύνα σημαίνει, ἅτινα πάνυ τῇ ἡσὶα διαφέρουσιν, ὑδεμίαν κοινωνίαν πρὸς ἄλληλα ἔχοντα.

Ἀνάλογος δ' ἐσὶν, ὁ πλεῖστα μὲν διάφορα τῷ λόγῳ σημαίων, μετὰ τιος μόντοι πρὸς ἄλληλα τάξεως, οἷον ὑγιεινόν, ὅπου σημαίνει τὸ ζῶον, τὸ φάρμακον αἷτιον ὄν τῆς υγείας, τὸ ἕρος σημεῖον τῆς αὐτῆς ὄν, κ. τ. λ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε'.

Περὶ τῶν ὄρων τῆς β'. ἐπινοίας, τυτέξι περὶ τῶν πέντε καθόλου Φωνῶν.

Καθόλου ἐσὶν, ἢ φησὶν Ἀριστοτέλης, ὁ πλείοσιν ἐνυπάρχον, ἐπὶ πλείονων πέφυκε κατηγο-

γρηϊόται, τοιαῦτα δὲ πέντε εἰσὶ, γένος, εἶδος, διαφορά, ἴδιον, καὶ συμβεβηκός· ἄπερ ὄροι εἰσὶ β'. ἐπινοίας.

Ἐῖσι δὲ γένος φησὶν ὁ Περφύριος, τὸ κατὰ πλειόνων, καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ τίεσι κατηγορούμενον· φυσικὴς δηλαδὴ ἀνωτέρω, ἣτις κατὰ τὸ αὐτὸς εἶναι ὑπάρχει ἐν πολλοῖς, ἢ διαφέρεισι τῷ εἶδει, καθ' ὧν καὶ κατηγορεῖται ἐν τῷ τίεσι, ἰστέστιν ἡσιωδῶς, οἷον τὸ ζῶον λέγεται γένος πρὸς τὸν ἀνθρώπου, καὶ λέοντα, ὅτι φυσικὴς τίς ἐστὶ ἀνωτέρω ἀνθρώπου, καὶ λέοντος, καὶ ἡσιωδῶς κατ' αὐτῶν κατηγορεῖται.

Ἐἰδός ἐστι, τὸ κατὰ πλειόνων, καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τίεσι κατηγορούμενον, οἷον ἀνθρώπος εἶδος λέγεται, ὅτι ἡσιωδῶς κατηγορεῖται κατὰ Σωκράτους, Ἀριστέλους, οἱ μόνω τῷ ἀριθμῷ διαφέρησι, τῆς αὐτῆς οὐτεσ φύσεως.

Διαφορά ἐστὶ, τὸ κατὰ πλειόνων, καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ ὁποῖόντι κατηγορούμενον, σημαίνοντα δηλονότι μέρος ἡσίας, καθ' ὃ διευνηροχέτῃ τῷ αὐτῷ γένει κοινωκῆτα, οἷον τὸ Λογικὸν διαφορά λέγεται τῷ ἀνθρώπῳ· δι' αὐτῆς γὰρ διαφέρει τῶν ἄλλων ζῶων, οἷς κοινωκεῖ τῷ γενικοῦ ζώου.

Ἰδιόν ἐστι, ὃ μόνω τῷ εἶδει συμβεβηκε, καὶ παντὶ, καὶ αἰεὶ, ὡς τὸ Γελασιπὸν τῷ ἀνθρώπῳ· συμβίνει γὰρ πάντιν, αἰεὶ, καὶ μόνοις τοῖς ἀνθρώποις· συμβεβηκός ἐστιν, ὃ γίνεται, καὶ ἀπογίνεται
ται

ται χωρὶς τῆς τῆ ὑποκειμένη φθορᾶς· οἷον λευκότης, θερμότης· ἥτις γίνεται, ἢ ἀπογίνεται χωρὶς τῆς φθορᾶς τῆ ὑποκειμένης.

Ἐκαστὸν ἓν τῶν εἰρημένων καθόλη ὑποδιαίρεται· τὸ γὰρ γένος ἄλλο ἐστὶ γενικώτατον, ἢ ἄλλο ὑπαλληλον· γενικώτατόν ἐστιν, ὑπὲρ ὃ ἢ ἐστὶν ἄλλο ἀναβεβηκὸς γένος, οἷον ἡσία· τῆτο δὲ εἶδος εἶναι ἀδύνατον· ὑπαλληλον γένος ἐστὶν, ὃ γένος ὄν, δύναται ἅμα εἶναι ἢ εἶδος πρὸς ἄλλο, ἢ ὄλλο ἀναφερόμενον, οἷον τὸ σῶμα, ὃ πρὸς μὲν τὸ ἐμψυχον, ἐστὶ γένος· πρὸς δὲ τὴν ἡσίαν, εἶδος.

Καὶ τὸ εἶδος, τὸ μὲν ἐστὶν εἰδικώτατον· τὸ δὲ ὑπαλληλον. Εἶδος εἰδικώτατόν ἐστιν, ὑπὲρ ὃ ἢ ἐστὶν ἕτερον εἶδος, ἢ ὅπερ εἶδος ὄν, ἢ πέφυκε διακρίσθαι εἰς εἶδη, οἷον ἄνθρωπος, λέων, ὑφ' ἃ μόνη τὰ ἄτομα εἴσιν· ὑπαλληλον δὲ, ὃ εἶδος ὄν, δύναται ἅμα εἶναι ἢ γένος, πρὸς ἄλλο, ἢ ἄλλο ἀναφερόμενον, οἷον τὸ ζῶον, πρὸς μὲν τὸ ἐμψυχον, ἐστὶν εἶδος, πρὸς δὲ τὸν ἄνθρωπον, γένος.

Διττὴ δ' ομοίως ἢ ἡ διαφορὰ· ἡ μὲν γὰρ γενική, ἡ δὲ εἰδική· γενική μὲν ἐστὶν ἡ συνιστῶσα τι, ὅπερ ἢ μόνον εἶδος, ἀλλὰ ἢ γένος ἐστὶν, οἷον τὸ αἰωητικόν, ὃ καθίσταται τὸ ζῶον, ὃ τῆ μὲν ἐμψυχῷ εἶδος, τῆ δ' ἀνθρώπῳ γένος ὑπάρχει.

Εἰδικὴ δὲ, ἢτοι εἰδοποιός, ἢ συνιστῶσα τὸ εἶδος, ἢ ποιῶσα αὐτὸ διαφέρειν τῶν ἄλλων· οἷον τὸ Λογικόν.

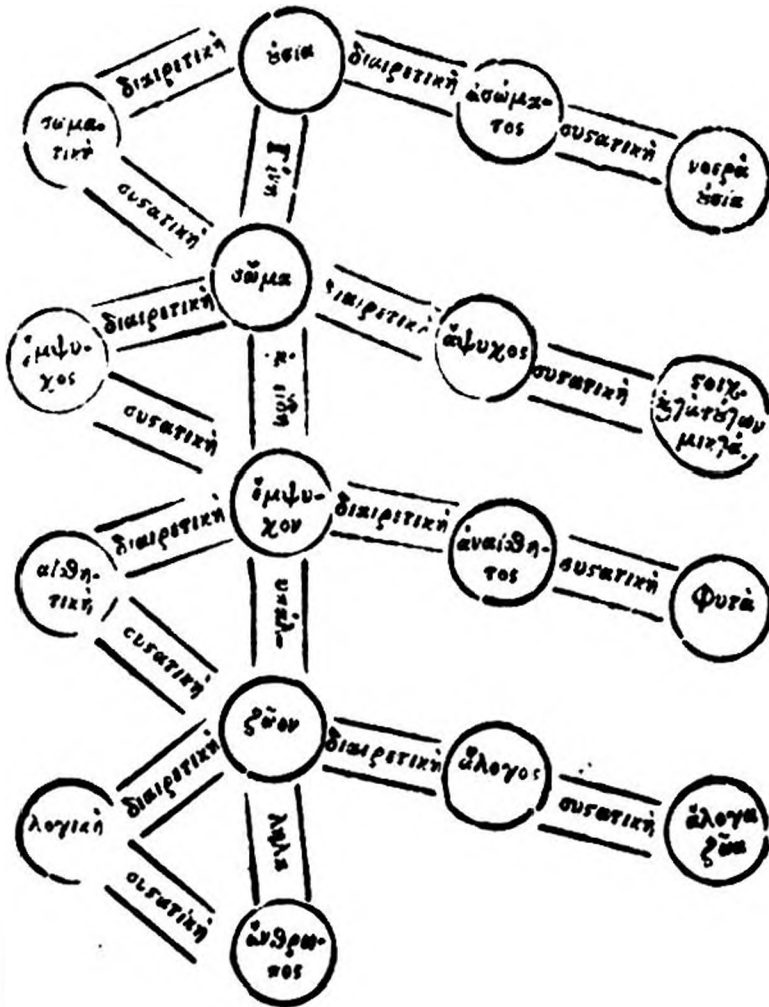
Τὸ δὲ ἴδιον τετραχῶς διαιρεῖται. α. εἶναι, ὃ μόνῳ τινὶ εἶδει συμβέβηκεν, ἀλλὰ μὴ παντὶ, ὡς ἄνθρωπῳ τὸ ἰατρεύειν. β. ὃ παντὶ τῷ εἶδει συμβέβηκεν, ἀλλὰ μὴ μόνῳ, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ εἶναι δίποδι. γ. ὃ μόνῳ τινὶ εἶδει, καὶ παντὶ συμβέβηκεν, ἀλλὰ μὴ αἰεὶ, ποτὲ δὲ, ὡς ἀνθρώπῳ ἐν γῆρα πολιῦσθαι. δ. ὃ καὶ κυρίως ἴδιον, ὃ μόνῳ τινὶ εἶδει, καὶ παντὶ, καὶ αἰεὶ συμβέβηκεν, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ γελασικόν.

Τὸ μὲν συμβεβηκὸς διαιρεῖται εἰς δύο· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆ χωριστὸν, ὡς τὸ καθεύδειν, τὸ δ' ἀχώριστον, ὡς τὸ μέλαν τῷ λευκῷ.

Εἰς εὐκρινεσέραν δὲ κατάληψιν τῶν ἐκεί-
 ῶσαν κατὰ τάξιν ἐπιδιαγράμματος τὰ ὑπὸ τῆν
 ἑσίου τελῶντα καθόλου.

Γένος

Γενικώτατον.

Δημοσθένης. (ἄτομα)
Εἶδος

Πλάτων· Σωκράτης.
Εἰδικώτατον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῶν ὄρων τῆς α'. ἐπιουσίας, ἤτοι πε-
ρὶ τῶν κατηγοριῶν.

Πολυδριμῆτος μὲν ἢ τῶν ὕτων εἰς δέκα γέ-
νη διαίρεσις· τῆ γὰρ οὐτος τὸ μὲν εἶναι
αὐτὸ παρῆτον, ἢ ἕθενός ἕτερά· δεόμενον πρὸς σῶ-
σασιν, ὡς ἢ κείν· τὸ δὲ ἐν ἄλλῳ τὸ εἶναι ἔχει
ἄπερ ἐστὶ τὸ συμβεβηκός· τῶ δ' αὖ συμβεβηκός·
τὸ μὲν ἐστὶν ἀπόλυτον, ἢτοι ἄσχετον, τὸ δὲ
σχετικόν, ἢ πρὸς ἄλλο ἀναφερόμενον· ἢ εἰ μὲν
ἀπόλυτον εἶη, ἢ ἀπὸ τῆς ὕλης προέρχεται, ἀ-
χώριστον καὶ ἑαυτὸ ἀπὸ ἐκείνης τυγχάνου, ὅπερ
εἶναι ἢ ποσότης· ἢ ἀπὸ τῆ εἴδους προέρχεται, ἢ
χώριστον ἐκείνῃ τυγχάνου, ἢ εἶναι ἢ ποιότης· ἢ
δὲ σχετικόν ἢ, ἢ κυρίως ἢ φύσει ἐστὶ πρὸς ἄλλο
ἀναφερόμενον, ἢ μὴ κυρίως· ἢ εἰ μὲν κυρίως, ἢ
καὶ αὐτὸ εἶη, τὴν κατηγορίαν τῶν σχετικῶν
ἀποτελεῖ· ἢ ταῦτά εἰσι τῆσδε κυριώτερη γέ-
νη τῶντος, τὸ δὲ μὴ καὶ αὐτὸ σχετικὸν διαί-
ρεῖται ἢ ἀναπληροῦται· λοιπὰς ἔξ κατηγορίας·
ἢ γὰρ ἡσία θεωρημένη ὡς ἐν χρόνῳ ἔσα, ἀπο-
τελεῖ τὸ ποτέ, ὡς δὲ ἐν τόπῳ, τὸ πῦ, κατὰ
δὲ τὴν ἐν τόπῳ θέσιν, τὸ κείσθαι· ἢ ὡς μὲν κί-
νησα, τὸ ποιεῖν· ὡς δὲ κινημένη, τὸ πάσχειν·
καὶ ὁ δέ τις ἕτερα περὶ ἕτεραν ἡσίαν θέσιν ἐ-
σχισε, τὸ ἔχειν ἀποτελεῖται.

Δεῖα τοῖνον εἰσὶν αἱ κατηγορίαι· Οὐσία, Πο-
σόν, Ποιόν, Πρὶς τι, Πῦ, Ποιεῖν, Πάσχειν, Πο-
τέ, Κείσθαι, ἢ ἔχειν.

Ε'ς

Ἐς ἡ ὑσία πρᾶγμα αὐθύπαρτον, ἔκ-
θενός ἐτέρου δεόμενον πρὸς σύσασιν· οἷον ἀνθρώπου.

Ποσότης ἐς, συμβεβηκός, ὃ δίδωσιν ἕκτα-
σιν τῇ ὑσίᾳ, καθ' ἣν λέγεται μεγάλη, μικ-
ρή, πλατεῖα, οἷον εἰπηχός, κ.τ.λ'.

Ποιότης ἐς, καθ' ἣν ἡ ὑσία ποιά λέγεται, οἷον
λευκότης, γλυκύτης· ἐρομένων γὰρ ἡμῶν, ὁ-
ποιόνες τὸ γάλα; οἰκείον εἰπεῖν, λευκόν, καὶ
γλυκύν.

Πρόστι εἰσιν, ὅτε τὸ εἶναι ταυτόν ἐς τῷ
πρὸς τὸ πῶς ἔχειν· ἢ βέλτιον εἰπεῖν, σχέσις
ἐς, καθ' ἣν ἐν πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται, οἷον
πατρότης, ἢ ὁ πατήρ πρὸς τὸν υἱὸν ἀναφέρεται·
υἱότης, καθ' ἣν ὁ υἱὸς πρὸς τὸν πατέρα.

Ποιεῖν ἐς τὸ προῖέναι ἐνέργειαν παρ' ἑαυτῷ
ἐν ἄλλῳ, ἢ ἄλλῳ, οἷον θερμαίνειν· ἔκ ἄλλως,
ἐνέργειά ἐς, ἢ τὸ ἐνεργῶν ἐξεργάζεται τὸ ἀ-
ποτέλεσμα· οἷον θερμότης, καθ' ἣν τὸ πῦρ
θερμαίνει τὴν χεῖρα. γένεσις· ἢ ὁ πατήρ γεν-
νᾷ τὸν υἱόν.

Πάθησις ἐς τὸ μεταβάλλεσθαι ὁπωσοῦν
ὑπ' ἄλλῃ, ἢ ἄλλο, οἷον τ' ἑρμαίνεσθαι ἐς πά-
θος, καθ' ὃ τὸ ὕδωρ θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ
πυρός.

Πῦ ἐσιν ἐκεῖνο, καθ' ὃ ὑσία τις λέγεται εἶ-
ναι ἐν τόπῳ, οἷον ὁ διδάσκαλος ἐν τῷ διδασκα-
λείῳ.

Ποτὲ σημαίνει τὸν χρόνον, ἐν ᾧ τὸ πρᾶγμα λέγεται εἶναι· οἷον ἡμέραι, μῆνες, χρόνοι.

Κεῖθαι ἐστὶ τρεῖς τρόποι· τῆ εἶναι ἐν τόπῳ τῶν κορίων, οἷον ἐξάναι, καθῆσθαι, ἀνακεκλιῆσθαι.

Ἐχειν ἐστὶν ὕσιας περὶ ὕσιν περιθεςις, οἷον ὑποδεδέσθαι, ἀπλῆσθαι, κ. τ. λ'. Καὶ περὶ μὲν τῶν καθόλου, ἔ τῶν κατηγοριῶν, τοσοῦτον εἰρήσθω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῶν ὄρων πρὸς ἀλλήλους συμβαλλομένων.

Πρὸς ἀλλήλους οἱ ὄροι παραβαλλόμενοι, διακρίνεται εἰς ἀνωτέρους, ἔ κατώτερους· ἀνώτερος μὲν ἐστὶν, ὁ ἐπὶ πλεονέκτεινόμενος, οἷον τὸ ζῶον πρὸς τὸν ἄνθρωπον· κατώτερος δὲ, ὁ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω ταπτόμενος· οἷον ἄνθρωπος ὑπὸ τὸ ζῶον.

Β. Εἰς συνωνύμους, ἔ μὴ συνωνύμους· συνωνυμοὶ εἰσιν, οἱ τὸ αὐτὸ ὑπὸ τὸν αὐτὸν λόγον σημαίνοντες· οἷον ἄρσ, ξίφος, φέσγυγον· μὴ συνωνυμοὶ δὲ, οἱ σημαίνοντές τι διαφῶρω τρόπῳ προσλαμβανόμενον, οἷον ἄνθρωπος ἔ ἀνὴρ· ἀνὴρ μὲν κατ' ἀνθρώπου ἐξόχῃ, ἔ περιέχοντος μόνου λέγεται· ἄνθρωπος δὲ κατὰ τῆ τυχόντος.

Γ. Διαιρῶνται εἰς ἀνήκοντας, ἔ μὴ ἀνήκον-
 τας· ἔ μὴ ἀνήκοντές εἰσιν, οἳ μὴτε συνεισάγοντες,
 μὴτε διωθῶντες ἀλλήλους· οἷον λευκόν, γλυκὺ,
 φιλόσοφος, μουσικός.

Ανήκοντές εἰσιν, οἳ περ ἢ συνεισάγουσιν ἀλ-
 λήλους, ὡς ἄνθρωπος, ζῶον· ἢ διωθῶσι, ἔ ἀν-
 τίκειται, ὡς λογικόν, ἀλογον· τῶν δὲ ἀντι-
 κειμένων, τὰ μὲν ὡς τὰ πρὸς τι ἀντίκειται, οἷον
 τὸ εἰπλᾶς οὐ τῷ ἡμίσει· τὰ δὲ ὡς τὰ ἐναντία,
 οἷον τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ· τὰ δὲ ὡς ἐρήσιν, ἔ
 ἔξιν, οἷον τυφλότης, ἔ ὄψις· τὰ δὲ ὡς κατα-
 φασίς, ἔ ἀπόφασίς, οἷον κἀθηται, ἔ κἀθαται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ ὑποβολῆς, ἢ τοι ὑποθέσεως τῶν ὄρων.

Πληρώσωτες τὸν περὶ τῆς ὑπογραφῆς, καὶ
 διαιρέσεως τῶν ὄρων λόγον, μεταβαίνομεν
 ἐπὶ τῆν παρῶν τῶν ἰδιότητων τῶν αὐτῶν, ὧν κυ-
 ριωτέρᾳ ἐστὶν ἡ ὑποβολή, ἢ τοι ὑπόθεσις, ἢ τις
 ἐστὶ λήψις, ἢ διορισμός, ἢ ὄρος ληφθῆ, ἢ μὴ
 ληφθῆ, ἀπὸ τινὸς σημαίνοντο ὑπ' αὐτῆ· οἷον
 ἡ φωνή, ἄριστον, τὴν δὲ δαίτη σημαίνει, ἔ τὸν
 μεσημβρινόν· ἐνδέχεται μὲν τοι ἔτω τίθεσθαι
 ἐν τῇ προτάσει, ὡς ἐδὲν τούτων σημαίνειν, ὡς
 εἴ τις εἶποι, ἄριστον, ἔστι φωνή τρισύλλαβος· οὐ
 γὰρ ἐταῦθα ἐνοῶ τὴν δαίτη, ἢ τὸν μεσημβρι-
 νόν χρόνον εἶναι τρισύλλαβον· εἰδ' εἶποι, τὸ ἄ-
 ριστον ἐστὶν ἡδύ, ἀπὸ τῆς δαιτός λαμβάνεται, ἢ
 χι δὲ περὶ τοῦ χρόνου, κ.τ.λ.

Ἐφι·

Ἐφιστάται τὴν γνώμην δὲ ὡς οἶόν τε μάλι-
 ца ἐπὶ τῇ ὑπόθεσι τῶν ὄρων· ὡς περ γὰρ τί φύ-
 σει μόνου σημαντικαὶ φωναὶ, κατὰ συνδέχην ἑ-
 τερόν τι σημαίνουσιν, ἕτως αἱ πλείστα σημαίνουσι
 φωναὶ, ὑπὸ τῆς ἰδίης τῆ λέγοντος διανοίας ὀρί-
 ζονται, ἕτως, ἢ ἑκείως ἐν ταῖς προτάσεσι ληφ-
 θῆναι.

Δικαιρεῖται δὲ ἡ ὑπόθεσις κατ' ἕσπον ἐνταυ-
 θα ἀνίκει, α. μὲν εἰς ὑλικὴν, β. εἰδικήν· ὑπό-
 θεσις ὑλικὴ ἐστὶ λῆψις τῆ ὄρου ἀντ' αὐτῆ, ὡς ὅτε
 λέγομεν, ἄριστόν ἐστιν ὄνομα, τύπτω ἐστὶ ῥῆμα·
 εἰδικὴ δ' ἐστὶ, λῆψις τῆ ὄρου ἀντὶ τῆ κατὰ συν-
 δέχην σημαίνομένη πράγματος· οἷον ὁ ἀνθρώπος
 ἐστὶ ζῶον λογικόν, τὸ ἄριστόν ἐστιν ἡδύ· εἶναι
 γὰρ ζῶον λογικόν προσῆκει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
 λόγῳ τῆς φύσεως, ἢν πράξις· εἶναι ἡδύ, κ.τ.λ.

Ὑποδικαιρεῖται ἡ ὑλικὴ ὑπόθεσις εἰς ἐσω-
 τερικὴν, β. ἐξωτερικὴν· ἐσωτερικὴ μὲν ἐστὶ, λῆ-
 ψις τῆ ὄρου ἀντ' αὐτῆ κατὰ τὸ ἐνδοθεν αὐτῷ
 προσῆκον, οἷον ἀνθρώπος ἐστὶ φωνή· ἐξωτερικὴ
 δὲ ἐστὶ λῆψις τῆ ὄρου ἀντ' αὐτῆ κατὰ τὸ κατὰ
 συνδέχην αὐτῷ προσῆκον· οἷον ἄριστόν ἐστι φων-
 ῆ σημαντικῆ· φιλῶ, ἐστὶ ῥῆμα ἐνεργητικόν.

Ὑποδικαιρεῖται β. ἡ εἰδικὴ εἰς ἀπλῆν, καὶ
 προσωπικὴν· ἀπλῆ μὲν ἐστὶ, λῆψις ὄρου ἀντὶ τῆ
 οἰκείης ἀμέσῃ σημαίνομένη, ἀλλὰ τρόπῳ εἰδός, β.
 τοιῶδε λέγω, κατ' ὄν μὴ δύνηται, πᾶσι τοῖς
 ὑπὸ αὐτῇ τῇ φωνῇ περιεχομένοις προσάπτει·
 οἷον ὁ ἀνθρώπος ἐστὶν εἶδος· ὑπὸ γὰρ τῷ ἀνθρώ-
 πῳ

πω τελεί ὁ Πλάτων, ὁ Σωκράτης κ.τ.λ. οἷς ἢ προσήκει εἶδος εἶναι, ἀλλ' ἢν τῷ ἀνθρώπῳ τρόπῳ ἐνὸς εἰλημμένῳ.

Προσωπικὴ δὲ ὑπόθεσις, λῆψις τῆ ὀρθῆ ἀντι τῆ οἰκείᾳ ἀμέσῃ σημαينوμένῃ, ἢ μὴν τρόπῳ ἐνὸς ἀπλῶ, ἀλλ' ἢτως, ὥστε κατὰ πάντων τῶν ὑφ' αὐτὸ ἐνοεῖσθαι, οἷον ὁ ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον· το γὰρ ἀνθρώπος, ἐνταῦθα ἢ μόνον ἀντὶ τῆ ἀπλῆ ἀνθρώπου, ἢτοι τῆ ἀνθρωπίνῃ εἰδὸς ὑποτίθεται, ἀλλ' ἔτι τῆ Πέτρον, Παύλου, κ.τ.λ. προσήκει γὰρ τῆτοις εἶναι ζῶον.

Ἔτι διαιρεῖται ἡ εἰδικὴ ὑπόθεσις εἰς διανεμητικὴν, συλληπτικὴν, διωρισμένην, ἢ ἀδιόριστον ἐκνεμητικῆς, λῆψις τῆ κοινῆ ἀντι τῶν ὑφ' αὐτῷ ἢτως, ὥστε ἢ ἐκάστῳ αὐτῶν ἐπὶ μέρος εἰλημμένῳ τὸ κατηγορούμενον ἐκεῖνο προσήκει, ὃ ἢ κασι προσήκει· οἷον πάντες οἱ ἀπόστολοί εἰσιν ἄγιοι· ἢ ὁ Πέτρος, ἢ ὁ Ἀνδρέας, ἢ οἱ λοιποὶ εἰσιν ἄγιοι ἐπὶ μέρος εἰλημμένοι. Τριπλῆ δ' ἐστὶν ἡ διανεμητικὴ ὑπόθεσις· ἄ. μὲν γὰρ λέγεται διανεμητικὴ ἀπλῶς, ὅτι κατὰ πάντων τῶν κατωτέρῳ τὸ ἀνώτερον κατηγορούμενον καταφάσκειται, οἷον πάντες οἱ ἀπόστολοί εἰσιν ἄγιοι, πᾶν ζῶον ἐστὶ ἐμψυχον.

Β'. Λέγεται διανεμητικὴ ἀερόττησα, ἐν ἣ ἔξαιρεῖται ἐντι, ἢ δεύτερον τῶν ἐν τῇ σημασίᾳ τῆ ὀρθῆ περιεχομένων· οἷον ὁ Ἀδάμ ἐστὶ πατὴρ πάντων τῶν ἀνθρώπων, ἐνθάδε ἐνοεῖς, ἐνὸς ἑαυτοῦ ἔξαιρημένῳ.

Γ'. Διαμεμητική ατελώς ὑποτιθεμένη δη-
 λουότι ἀντὶ τινός ἀτόμῃ ἐκάστῃ εἴδῃ, ἢ γένους,
 ὡς ὅτε λέγομεν, πάν ζῶον ἢ ἐν τῇ Κιβωτῷ τῷ
Νῶε.

Συλληπτική δ' ἐστίν, ὅτε τὸ προσήκον τῷ
 κοινῷ ὄρω, ἢ πᾶσι προσήκει τοῖς κατὰ μέρος ὑπ'
 αὐτῷ· οἷον οἱ Ἀπόστολοι εἰσι δώδεκα· ἢ ἐπιφέ-
 ρεται· ὁ Πέτρος ἄρα ἔσθ' ὁ Ἀνδρέας εἰσι δώδεκα.

Διωρισμένη ὑπόθεσις ἐστὶ λήψις τῷ κοινῷ
 ὄρω ἀντὶ τῶν ὑφ' αὐτῷ διαζευκτικῶς μὲν, ὠρι-
 σμένως δὲ εἰλημμένων· οἷον ὁ μαθητὴς ἀναγινώ-
 σκει, τὸ πλοῖον πλέει· ἢ γὰρ ἐστὶν ὁ νῆς, πάν-
 τα μαθητὴν ἀναγινώσκειν, ἢ πᾶν πλοῖον πλέειν, ἀλ-
 λά τινα μαθητὴν ὠρισμένως ἀναγινώσκειν, τὸ
 πλοῖον ὠρισμένως πλέειν· ἄτινα πλοῖον ἔσθ' μα-
 θητῆς τῷ μὴ υποτυπῶσα· τίνα εἰσιν, ἢ πρότασις
 διαζευκτικῶς ἀληθεύει, τῆτο δηλουότι, ἢ ἐκεῖνο
 τὸ πλοῖον πλέει, ὅτος, ἢ ἐκεῖνος ὁ μαθητὴς
 ἀναγινώσκει.

Ἄρρετος ὑπόθεσις ἐστὶ λήψις τῷ κοινῷ ὄρω
 διαζευγμένως ἀντὶ τῶν ὑφ' αὐτῷ, ἀντ' ἡδενός μὲν-
 τοι διωρισμένως, οἷον ἵππος ἀναγκαστός ἐστι πρὸς
 τὸ ἵππεύειν, ἀφ' ὃ ἢ ἐκ ἕξεσιν ἐπιφέρειν, ἄρα
 ὅτος, ἢ ἐκεῖνος ἀναγκαστός, ἀλλὰ μόνον ἀδιο-
 ρίτως.

Κᾶν τῆτω διεκίνησεν αὐτὴ τῆς διωρισμένης,
 ὅτι ἐν τῇ ὠρισμένῃ ὑπόθεσι, ὅτε γίνεται κά-
 θόδος διανεμητική, ἀφικνύμεθα τέως ἐπί τι, καὶ
 ὃ ὡς

ἢ ὠρισμένως ἢ πρότασις ἀληθεύει, ὅσον ἐρχόμεθα ἐπί τι πλοῖον, ὅπερ ὠρισμένως πλέει· ἐπί τινα μαθητὴν, ὃς ὠρισμένως ἀναγινώσκει· ἐν δὲ τῇ ἀορίστῳ ἠδέποτε ἀφικνήμεθα ἐπί τι, καθ' ἣν ὠρισμένως ἢ πρότασις ἀληθεύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ ἀνωδου καὶ καθόδου τῶν ὄρων.

Ανωδος μὲν λέγεται ἢ ἀπὸ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω· καθόδος δὲ, ἢ ἀπὸ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω ἐπελευστικῶς. κατὰ μεταφορὰν δὲ προσκαπτουται καὶ τοῖς ὄροις· ὅτε μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν μερικῶν ἀναβαίνομεν ἐπὶ τὰ καθόλου, ὅτε δ' ἀνεπαλιν ἀπὸ τῶν καθόλου ἐπὶ τὰ μερικὰ καταβαίνομεν.

Ὑπογράφεται τοίνυν ἢ τῶν ὄρων ἀνοδος, ὅτι ἐστὶν ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος ὄρων ἀρκέντως ἀπηριθμημένων ἐπὶ τὰ καθόλου ἀνάβασις· οἷον ὁ Πέτρος ἐστὶν ἅγιος· ὁ Ἀνδρέας ἐστὶν ἅγιος, καὶ οἱ λοιποὶ εἰσὶν ἅγιοι· πάντες ἄρα οἱ Ἀπόστολοι εἰσὶν ἅγιοι· εἴρηται, ἀρκέντως ἀπηριθμημένων, ὅτι ἐνός μόνου μερικῆς ἐλλείποντος, ἢ ἀνοδος ὑγιῆς ἔσται· καθόδος δὲ ἐστὶν, ὅτε ἀπὸ τῆ καθόλου ὄρου, ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος ἐρχόμεθα, οἷον ἀπάντες οἱ Ἀπόστολοι εἰσὶν ἅγιοι, καὶ ὁ Πέτρος ἄρα, καὶ ὁ Ἀνδρέας, καὶ οἱ λοιποὶ εἰσὶν ἅγιοι· πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον· καὶ ὁ Σωκράτης ἄρα, καὶ ὁ Πλάτων, καὶ ὁ Ἀριστοτελής ἐστὶ ζῶον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τῶν λοιπῶν ιδιοτήτων τῶν ὄρων.

Αἱ λοιπὰ τῶν ὄρων ιδιότητες εἰς εἰσιν, ὧν ἡ ἀ. λέγεται εἰς, ἐστὶ δ' ὅτε ὁ ὄρος ἢ ἐκτείνεται ἐν τῇ ὑποθέσει, εἴμῃ ἐπὶ τὸν χρόνον τὸν διὰ τῆ συνδέσμου σημαϊνόμενον, οἷον ὁ Πλάτων ἀναγινώσκει· τὸ Πλάτων ὑποτίθεται ἀντὶ τῆ Πλάτωνος τῆ ὑπάρχοντος κατὰ τὸν ἐνεσῶτα χρόνον, ὃν τὸ ἀναγινώσκει σημαίνει· λέγεται δὲ εἰς, ὅτι ὁ ὄρος ἢ ἐκτείνεται, ἢτε συζητεῖται.

Ἡ δευτέρα λέγεται ἑκτασις, ἢ εἰσιν ὅτε ἀπὸ τῆ χρόνος τῆ διὰ συνδέσμου σημαϊνόμενος, ἐπ' ἄλλου χρόνον ὁ ὄρος ἐκτείνεται, οἷον ὁ ἀνδρῶπος ἐστὶ ζῶον, ἐστὶ θνητός· τὸ, ἐστὶ σημαίνει ὅτι τὸ ἐνεσῶτος, τὸ ἀνδρῶπος μέντοι ἐκτείνεται ἐπὶ πάντας τὰς ἀνδρώπικας, οἱ ἦσαν, εἰσὶ, ἢ ἔσονται.

Τριπλῆ δ' αὐτῆ ἡ ἑκτασις· ἡ γὰρ ὁ ὄρος μόνον εἰς διαφορὰς χρόνας ἐκτείνεται, οἷον ὁ Πλάτων λαλεῖ, τῆτεςιν ὁ Πλάτων, ὅς ἐστι νῦν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐστὶ λαλεῖ· ἐν ταύτῃ τῇ ἑκτάσει τὸ, Πλάτων, ἢ ἐκτείνεται κατὰ τὸ αὐτὸ σημαϊνόμενον, ἀλλὰ κατὰ τὸν χρόνον· ἢ ἐκτείνεται ὁ ὄρος κατὰ τὸ αὐτὸ σημαϊνόμενον, οἷον ἀσεβεῖς ἢ ὀφονται Θεόν· τὸ, ἀσεβεῖς, ἐπὶ πάντας ἐκτείνεται τῆς ἀσεβεῖς, οἱ ἦσαν, εἰσὶ, ἢ ἔσονται· ἢ ὁ συγχεκριμένος ὄρος ἐκτείνεται ἐπί τε τὸν χρόνον, ἢ τὰ σημαϊνόμενα εἶδη, οἷον τὸ λευκὸν ἢν
μέ.

μέλαν, τὸ τὸ ὑποκείμενον, ὃ νῦν ἔσχηκε τὴν
λευκότητα πρὸ τῆ ἦν μέλαν.

Γ. ἐστὶν ἡ συζολή, ἣτις ἀντίκειται τῇ ἐκ-
τάσει· ἐστὶ δὲ ζένωσις τῶ ὄρου ἀπὸ μείζονος εἰς
ἐλάττω σημασίαν· γίνεται δὲ τετραχῶς· α'.
μὲν διὰ προσδήκης κατωτέρη ἐπὶ τὸ ἀνώτερον,
οἷον τὸ ζῶον, ὁ ἄνθρωπος, ἐστὶ λογικόν· τὸ ζῶον
καθ' αὐτὸ πάντα σημαίνει τὰ ζῶα, διὰ τῆ ἄν-
θρωπος μέντοι ἐπὶ τὸ λογικόν μόνον ζῶον συ-
σέλλεται. β'. διὰ προσδήκης ἐπιδέτε, οἷον ἄν-
θρωπος ἀνδρείος μάχεται. γ'. διὰ προσδήκης πτώ-
σεως πλαγίας, οἷον ὁ οἶκος τῶ Σωκράτους ἐμπί-
πρηται. δ'. διὰ ἀναφορικῆ ὅς, ἡ, ὅ, οἷον ἄνθρω-
πος, ὅς ἐκ ἐπορεύθη ἐν βελῆ ἀσεβῶν, σωθήτε-
ται· ἢ ἐτι διὰ προσθέσεως ἐτέρη ὑτικτικῆ, οἷον
ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἦλθεν.

Γ' εἶδον δὲ, ὅτι καταφατικῶς μὲν ἀπὸ μὴ συ-
νεσαλμένω ὄρου, ἐπὶ συνεσαλμένον ὑγιῶς συλλο-
γισζόμεθα· οἷον πᾶς ἄνθρωπος θνήσκει, ἢ ὁ σο-
φὸς ἄρα θνήσκει, ἢ ὁ ἀνδρείος, κ.τ.λ. καὶ δὲ
ἀνάπαλιν· ἢ γὰρ ὑγιῶς λέγεται, ἄνθρωπος ἀν-
δρείος μάχεται, ἄρα πᾶς ἄνθρωπος μάχεται·
ἀποφατικῶς δὲ, ἀπὸ συνεσαλμένω ὄρου ἐπὶ μὴ
συνεσαλμένον, οἷον ἄνθρωπος ἀνδρείος ἢ ἀναγι-
νῶσκει, ἄρα ἢ πᾶς ἄνθρωπος ἀναγινῶσκει· ἀνά-
παλιν δ' ἢ., πᾶς ἄνθρωπος μάχεται, ἄνθρωπος
ἄρα ἀνδρείος ἢ μάχεται, ἢ ὄρθῶς ἐπιφέρεται.

Δ'. Ἰδιότης τῶν ὄρων ἢ μείωσις, ἣτις ἐστὶν,
ἴτε διὰ προσδήκης τινὸς λέξεως κωλύεται ὁ ὁ-

ρος, ἐφ' ᾧ μὴ ἐντελῶς σημαίνει, ὡς ἂν αὐτὸς μόνον σημαίνοιεν, οἷον ὁ Αἰθίοψ ἐστὶ λευκὸς κατὰ τῆς ὀδόντας· τὸ γὰρ κατὰ τῆς ὀδόντας κωλύει τὸ ἐντελῶς, τὸ λευκὸν σημαίνειν.

Ε'. Λέγεται ἀλλοτρίωσις, ἣτις ἐστὶ διὰ προσηκήκως τινὸς φωνῆς ἀπὸ τῆς κυρίας εἰς μὴ κυρίας σημασίας μεταθέσις, οἷον λέων λίθινος, ἀνθρωπος γεγραμμένος ἢ λαλεῖ· ἡ γὰρ φωνὴ λέων, ἢ ἀνθρωπος, διὰ τῆς φωνῆς, γεγραμμένος, ἢ λίθινος, ἀπὸ τῆς κυρίας σημασίας ἐπὶ τὴν μὴ κυρίαν μεταφέρεται.

Σημειῶσαι δὲ, ὅτι ἐν τοῖς ἀλλοτρίωσιμένοις ὄροις ἕξ ἐνὸς εἰς ἕτερον ἢ ἐπιφέρεται· οἷον ἐστὶ λέων λίθινος· ἄρα ἐστὶ λέων· τὸ γὰρ λέων ἀπλῶς εἰρημένον, ἀντὶ τῷ ἀληθῶς ὑποτίθεται λέοντος, ἢ ἀνάπαλιν, ἐστὶ λέων, ἄρα λέων λίθινος.

ς'. Τελευταῖον ἡ ὀνομασία, καθ' ἣν ὄρος τις ἕτερον ἐπονομάζει, δίδως αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ ὀνομασίαν, οἷον Ὁμηρος ἦν σοφός, τὸ σοφός προσάπτει τὸ αὐτῷ εἰδικὸν σημαίνόμενον τῷ ὄρω Ὁμηρος, ὃν ἢ ἐπονομάζει σοφόν· αὐτῇ δ' ἡ ὀνομασία ταυτὸν ἐστὶ τῇ κατηγορίᾳ· ὡς γὰρ κατηγορούμενον τὸ ὑποκείμενον ἐπονομάζει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ Ὁρισμῶν ἢ τῶν ἀνηκησῶν αὐτῶ περι-
 ράσεων.

Τῆς α΄ τῆ νοός ἐπινοίας εἶναι τὸν ὀρισμὸν οἱ
 πλείστοι τῶν λογικευομένων ἐδέχθησιν, ἅτε
 δὴ ὄρον συμπεπλεγμένον, ὅς δὴ ὑπὸ τὸν ὄρον
 τάττεται, ὡς τὰ εἶδη ὑπὸ τὸ οἰκείον γένος· ἕ-
 ρσι δ' ὀρισμὸς κατ' Ἀριστοτέλην λόγος ὁ τὸ τί ἦν
 εἶναι σημαίνων, ἢ σαφέστερον εἰπεῖν, λόγος σύν-
 τομος δηλωτικός τῆς φύσεως τῆ ὀρισῶ· τὸ μὲν ἂν
 λόγος ἐνταῦθα, ὡς γένος εἴληπται· ὁμοίως γὰρ
 τοῖς ἄλλοις ἐφαρμόττει λόγοις· τὸ δὲ σύντομος,
 ἢ τὸ δηλωτικός τῆς φύσεως τῆ ὀρισῶ, συστα-
 τικῶν διαφορῶν ἀποπληροῦσι τόπον· δι' αὐτῶν γὰρ
 ὁ ὀρισμὸς διαφέρει τῶν ἄλλων λόγων, οἱ δηλωτι-
 κοὶ τῆς φύσεως τῆ ὀρισῶ ἕκ εἰσί.

Διαιρεῖται δὲ εἰς ὀρισμὸν τῆ ὀνόματος, καὶ
 εἰς ὀρισμὸν τῆ πράγματος· ὀρισμὸς τῆ ὀνόματος
 (ὅς ἢ ὀνοματώδης, ἢ ἐτυμολογικός, ἢ ἐτυμο-
 λογία λέγεται) εἰς λόγος τὴν φύσιν ἀναπτύσ-
 σων τῆ ὀνόματος· οἷον ἡ Φιλοσοφία λέγεται φι-
 λία σοφίας, φιλόσοφος, ὁ φιλῶν τὸν σοφὸν
 Θεόν· ὀρισμὸς δὲ τῆ πράγματος εἰς τὴν τῆ
 πράγματος φύσιν δηλῶν, οἷον ἄνθρωπος εἰς ζῶον
 λογικόν.

Β'. Διαιρείται εἰς θετικὸν καὶ ἀποφατικόν· θετικὸς μὲν ἐστίν, ὁ διὰ θετικῶν κατηγορημένων ἀποδιδόμενος, οἷον ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικόν· ἀποφατικὸς δὲ, ὁ διὰ κατηγορημένων ἀποφατικῶν ἀποδιδόμενος, οἷον ἢ ἀ. ὕλη ἢκ ἐστὶ τι, ἢτε ποτὸν, ἢτε ποιόν, κ.τ.λ'.

Υποδικνρεῖται ὁ θετικὸς ὀρισμὸς εἰς ἑσιωδὴ καὶ ἐπισηωδὴ (ὅς καὶ ὑπογραφικὸς λέγεται) ἑσιωδῆς ἐστίν, ὁ ἐκ τῶν ἐνότων τῷ πράγματι ἑσιωδῶς δηλῶν τέτο, οἷον ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικόν· ἐπὶ ὁ ἄνθρωπος (ὁ ἐστὶ τὸ ὀριστὸν) δηλῶται ἐκ τῶν ἐνότων αὐτῷ ἑσιωδῶς, τῷ ζῴου δηλαδὴ καὶ τῷ λογικῷ. Ἐπισηωδῆς ὀρισμὸς ἐστίν, ὁ ὑπογραφῶν τὸ προτεθέν, ἢ δι' ἑσιωδῆς ἰδίᾳ, ἢ καὶ συνδρομῆς διαφορῶν συμβεβηκότων, ἀπερ' ὁμοῦ ἢδενὶ ἑτέρῳ προσήκει· οἷον ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον γελασικόν· τὸ γὰρ γελασικόν ἐστὶν ἰδιότης μόνῳ ἰδιάζουσα τῷ ἀνθρώπῳ· παρῖδειγμα δὲ τῷ β'. ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον δίπυον ἄπτερον· τὸ γὰρ εἶναι δίπυον πλείστοις ζώοις συμβεβηκεν, ὁμοίως καὶ τὸ ἄπτερον ἑτέροις, ἀμα μέντοι δίπυον εἶναι καὶ ἄπτερον μόνῳ τῷ ἀνθρώπῳ προσήκει.

Προσέτι ὑποδικνρεῖται ὁ ἑσιωδῆς ὀρισμὸς, εἰς φυσικόν, καὶ μεταφυσικόν· καὶ φυσικὸς μὲν ἐστίν, ὁ ἐκ μερῶν φυσικῶν ἑσιωδῶν συντιθέμενος, ἥτοι ἐξ ὕλης, καὶ εἶδος συγκαίμενος, οἷον ἄνθρωπος ἐστὶ σῶμα ὀργανικόν, λογικῆ ψυχῆ εἰδοποιούμενον· μεταφυσικὸς δὲ ἐστίν, ὁ ἐκ μερῶν ἑσιωδῶν μετα-

φυσικῶν, γένος δηλαδὴ καὶ διαφορᾶς συγκείμενος, οἷον ἀνθρωπός ἐστι ζῶον Λογικόν.

Μέρη δὲ μεταφυσικὰ λέγεται, τὰ μὴ χωριζόμενα δὴ πῶς ἀλλήλων πραγματικῶς· ἐννοῦνται μόντοι ὑπὸ τῷ ἡμετέρῳ νοῶς, ὡσεὶ ἀληθῶς εἶεν διηρημένα, καὶ συνάπτοντο ἀλλήλοις εἰς σύστασιν τῷ ὅλῳ, ὧν τὸ μὲν γένος, τὸ δὲ διαφορὰ λέγεται.

Κακεῖνο δέον εἶδέναι, ἢ φησὶ Κορυδαλλεύς, ὅτι λαμβάνονται οἱ ὀρισμοί, ἢ ἐξ ὑποκειμένου τῷ ὀριζομένῳ, ἢ ἐκ τῷ τέλει, ἢ καὶ ἐξ ἀμφοῖν· ὑποκείμενον μὲν ἐστὶ, περὶ ὃ τὸ ὄρισόν καταγίνεται· τέλος δὲ, ὃ ἐροχάζεται, καὶ ὃ βίλεται σκοπεῖν, ἐκ τῆς ὑποκειμένου μὲν ὡδί. Ἰατρικὴ ἐστὶ τέχνη περὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα καταγινόμενη· ὑπόκειται γὰρ ταύτῃ τὰ ἀνθρώπινα σώματα· ἀπὸ δὲ τῆς τέλει ἕττις, Ἰατρικὴ ἐστὶν ὑγείας περιποιητικὴ· ἔργον γὰρ ταύτης, ἢ παρῆσαν φυλάξαι, ἢ ἀπῆσαν ἀνακαλεσασθαι τὴν ὑγείαν· ἐξ ἀμφοῖν δὲ, ὡς εἴτις εἶποι, Ἰατρικὴ ἐστὶ τέχνη περὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα καταγινόμενη, περιποιητικὴ ὑγείας.

Ἐστὶ δὲ καὶ αἰτιώδης ὀρισμός, ὅς ἐστι δηλωτικός τῆς αἰτίας τῷ ὀριζομένῳ πράγματι· οἷον ἢ ἐκλειψίς ἐστὶ παρέμπτωσης τῆς Γῆς μεταξὺ Ἡλίου, καὶ Σελήνης· καὶ ἢ βροντὴ, σβέσις πυρός ἐν ὕδατι· καὶ διαίρεται μόντοι τῷ ἕστιδος, καὶ ἐπισιώδους· εἰ γὰρ ἐξ ἐνδογενῶν ἀποδίδεται αἰτιῶν, ὕλης δηλαδὴ καὶ εἶδος, ὑπὸ τὸν ἕσιώδη ἀνάγεται· εἰδὲ δὲ ἐξω-

ἑωτερικῶν, ποιητικῆς δηλονότι ἔ τελικῆς, ἐπὶ τῶν ἐπεσιῶδη.

Ἰνα δ' ὁ ὀρισμὸς ἐντελής εἴη, ἐπιζητεῖται ἢ ἀποδίδουσαι διὰ πλειόνων ὄρων· ὁ γὰρ ὀρισμὸς ἐστὶ λόγος, ὡς εἴρηται, ὁ δὲ λόγος, ὡς κατωτέρω εἴρησεται, ἐκ δύο συκέσθηκε τῶν ἀλάχιζον ὄρων.

Β'. Τῶν ἐν τῷ ὀρισμῷ παραλαμβανομένων ὄρων, τὸν μὲν εἶναι δεῖκοινον τῷτε ὀριζομένῳ, ἔ ἄλλοις, ὅς ἔ γένος ἤκησε· τὸν δὲ, ἰδιάζοντα, συστατικόν, ἔ εἰρητικόν τῷ ὀρισμῷ ἀπὸ τῶν ἄλλων· ὅς καὶ διαφορᾶ λέγεται· οἷον ἀνθρωπός ἐστι ζῶον λογικόν· τὸ μὲν ζῶον, γένος, τὸ δὲ λογικόν, διαφορᾶ ἐστὶ.

Σημειωτέον δὲ, ὅτι ὀρισμὸς ἀποδίδεται ἔ διὰ πορρωτέρου ἔ ἐμμέση γένος, οἷον εἴ τις ὀρίσασαίτο τὸν ἀνθρώπου εἶναι ἠσίαν λογικὴν· βέλτιον μὲντοι αὐτὸν ἀποδίδουσαι διὰ προσεχῆς ἔ ἀμέση γένος, ὁποῖόν ἐστι τὸ ζῶον πρὸς τὸν ἀνθρώπου.

Γ'. Τὸ κοινὸν κατηγορούμενον προτίθεσθαι χρῆ τῆς διαφορᾶς· ἀνδ' ὧν λεκτέον, ἀνθρωπός ἐστι ζῶον λογικόν, ἔχι δὲ ἀνθρωπός ἐστι λογικόν ζῶον· αἴτιον δὲ, ὅτι τὸ μᾶλλον καθόλου κατηγορούμενον, δεόν προῦποτίθεσθαι τῷ ἥττον καθόλου, ἔ μάλιστα τῶν τῆς ἠσίας συστατικῶν, ἀδιαφορῶν ὅν αὐτὸ διορισθῆναι ὑπ' αὐτῶν· ἔ ὅτι τὸ γένος, ὑλῆς τόπον ἐπέχει· εἶδος δὲ, ἢ διαφορᾶ.

Δ'.

Δ'. Τὸν ὀρισμὸν εἶναι σαφέστερον, ἢ μάλ-
 λον ἐγνωσμένον τῷ ὀριστῇ· ἢ γὰρ ἂν ἄλλως ἠδύ-
 νατο δηλωῶσαι τὸ πρᾶγμα· ὅθεν ἐπεὶ ὁ ὀρισμὸς
 ἐστὶ δηλωτικὸς τῶ ὀριζομένῳ, διὰ τῶν σαφεστέρων
 πάντως ἀποδοτέος, ἢ τῶν κατ' αὐτὸ λεγομένων,
 ἢ συνωνύμων, ἀλλὰ μὴ διὰ τῶν κατὰ μεταφο-
 ρὰν λεγομένων, ἢ ὁμωνύμως σημαντικῶν, καὶ
 ἀμφιβόλων.

Ε'. Ἀντιτρέφειν τὸν ὀρισμὸν πρὸς τὸ ὀρι-
 στὸν· οἷον εἰ ὁ ὀρισμὸς τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶ ζῶον λο-
 γικόν, ὀφείλει ἐπιφέρεισθαι, ἐστὶν ἀνθρωπος. ἄ-
 ρα ζῶον λογικόν· ἐστὶ ζῶον λογικόν, ἄρα καὶ
 ἀνθρωπος.

ς'. Μὴ πλεονάζειν μῆτε ἐλλείπειν ταῖς λέ-
 ξεσι· διὰ γὰρ πλεονασμοῦ, ἢ ἐλλείψεως γί-
 νεται τὸ μὴ ἀντιτρέφειν· ἢ ἡ μὲν προσηκῆ ἐλ-
 λειψὶν τῶν πραγμάτων ἐργάζεται· ἢ δ' ἀφαί-
 ρεσις, πλεονασμὸν· ἢ ἔτις ἀμφοτέρωθεν ἀτε-
 λῆς ὁ ὀρισμὸς γίνεται· οἷον εἴ τις εἴποι, πλεο-
 νάσας, ἀνθρωπὸς ἐστὶ ζῶον λογικόν, θνητὸν, νῦ
 ἢ ἐπιστήμης δεκτικόν, γραμματικόν, ἐλλειψὶν
 τῶν πραγμάτων ἐποίησεν· ἢ πάντας γὰρ ἀν-
 θρώπων τῷ ὀρισμῷ συμπεριέλαβεν, ἀλλὰ μό-
 νος τῆς γραμματικῆς· εἶδε πάλιν ἐλλείψας ταῖς
 λέξεσι, εἰρεῖ τις, ἀνθρωπὸς ἐστὶ ζῶον λογικόν
 θνητὸν, ἐπλεόνασε· συμπεριέλαβα γὰρ τοῖς
 ἀνθρώποις κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ὕθλον, ἢ τὰς
 μακραιώνας νύμφας.

Ζ'. Τὸν ὀρισμὸν εἶναι βραχὺν καὶ ὅσον οἶόντ' ἐστίν, αἰεὶ μὲντοι τῆς σαφηνείας φυλαττομένης· ταύτης ἕνεκα τῆς βραχυότητος, ὁ ἄνθρωπος ὀρίζεται ζῶον λογικόν· ἐυνάμενος ὀρίζεσθαι, ὅτι ἐστίν ἡσία ἔμφυχρος σωματικῆ ἀσθητικῆ λογικῆ· ἐξ ἧν ἕλλον, ὅτι ὁ ὀρισμὸς ἐστίν ἐντι τῶν κυριωτέρων πρὸς τὰς ἐπισήμας ὀργάνων· δι' αὐτῆ γὰρ τὴν φύσιν, ὡς εἴρηται, τῶν ὄντων ἀκριβῶς ἰχνηλατῆμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ διαιρέσεως, καὶ τῶν ἀνηκουσῶν αὐτῇ περιπτώσεων.

Η' διαιρέσεις ἐστὶ διανομὴ τῆ ἔχοντος μέρη εἰς αὐτὰ ταῦτα· οἷον ὁ ἄνθρωπος διαιρεῖται εἰ ψυχὴν, καὶ σῶμα· τρία τοιγαρῶν εὐρίσκεισθαι δεόν ἐν οὐαδηποτῆν διαιρέσει, τὸ διαιρημένον, ἡ διαιρέσις, καὶ τὰ διαιρῶντα μέρη· διαιρημένον ἐστὶ τὸ ὅλον, ὃ διαιρεῖται, οἷον ἄνθρωπος· διαιρῶντα μέρη εἰσὶν, αὐτὰ τὸ μόρια, εἰς ἃ ἡ διαιρέσις ἀποτερματίζεται, οἷον ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα, διαιρέσις δὲ, ἡ διανομὴ τῆ ὅλου.

Διχῶς ἢ ἡ διαιρέσις θεωρεῖται, καὶ αὐτὸ, καὶ κατὰ συμβεβηκός, καὶ τῆς μὲν καὶ αὐτὸ διαιρέσεως τρία εἰσὶ τὰ μέρη, ὅν τὸ α'. ἐστὶ τὸ τῆ γένος εἰς εἶδη. β'. τὸ τῆ ὅλου εἰς μέρη· καὶ γ'. τὸ τῆς φωνῆς εἰς διάφορα σημαινόμενα.

Διαιρεῖται τοῖνον· τὸ γένος εἰς εἶδη, ὡς ὅ-
 ταν εἶπωμεν, τῷ ζῳῆ, τὸ μὲν ἐστὶ χερσαῖον, τὸ
 δὲ ἔνυδρον, τὸ δὲ πτηνόν· ἢ τὸ ζῶον διαιρεῖται
 εἰς λογικόν, καὶ ἄλογον· τὸ δὲ ὅλον διαιρεῖται
 διχῶς, ἢ εἰς μέρη ὑσιώδη, ἢ τοὶ ἡσιωδῶς, ἢ εἰς μέρη
 ποσωτικά δηλαδὴ κατὰ ποσότητα· ὑσιωδῶς μὲν,
 ὡς ὅταν εἶπωμεν, τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ μὲν ἐστὶ σῶμα,
 τὸ δὲ ψυχὴ· ἢ τὸ μὲν ἐστὶ ζῶον, τὸ δὲ λογι-
 κόν· κατὰ ποσότητα δ' αὖθις διαιρεῖται διχῶς,
 ἢ εἰς μέρη ὁμοιομερῆ, ἢ εἰς ἀνομοιομερῆ· εἰς μέρη
 ὁμοιομερῆ διαιρεῖται τὸ ὅλον, ὡς ὅταν ἡ σὰρξ
 διαιρεῖται εἰς πλείεσα μέρη σαρκός· καὶ τὸ ὕδωρ
 εἰς μέρη ὕδατος, ἅπερ κοινωνῆσι τῆτε ὀνόματος,
 καὶ τῷ ὄρισμῳ, τῶτε ὄλω, καὶ ἀλλήλοισ· οἷον τῷ
 ὕδατος πᾶν μέρος ἐστὶν ὕδωρ. εἰς ἀνομοιομερῆ δὲ,
 ὡς ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν σωμάτων, οἷον ὁ ἀνθρώ-
 πος διαιρεῖται εἰς κεφαλὴν, χεῖρας, πόδας, καὶ
 τὰ τοιαῦτα· ὧν ἕκασον ἔτε τῷ ὀνόματος, ἔτε
 τῷ λόγῳ μετέχει τῷ ὄλω σώματι, καὶ ἀλλήλοισ·
 ταῦτα δὲ τὰ γένη τῆς διαιρέσεως, τὸ τῷ γένει
 δηλαδὴ εἰς εἶδη, καὶ τὸ τῷ ὄλω εἰς μέρη, ὡς πράγ-
 ματα διαιρεῖται· ἢ δὲ φωνῆ διαιρεῖται· εἰς διά-
 φορα σημαίνοντα, ἢ ὡς πράγμα, ἀλλ' ὡς φωνῆ
 κατὰ τινῶν λεγομένη· καθ' ὃ καὶ ἀντιδιακρίνε-
 ται τῶν ἀνωτέρω δύο γενῶν· τριχῶς δ' αὖτις ἐ-
 πὶ τῇ παρόντος διαιρεῖται· ἢ γὰρ εἰς τὰ ὁμωνύ-
 μως σημαίνοντα, ἢ εἰς τὰ συνωνύμως, ἢ εἰς τὰ
 παρωνύμως λεγόμενα διαιρεῖται· παράδειγμα
 τῆ α'. ἔσω ἢ φωνῆ κύων, ἢ τις λέγεται κατὰ τῷ
 χερσαῖον κυνός, καὶ τῷ θαλαττίου, καὶ τῷ ἀερῶου,
 ὧν ἕκαστος τῷ ὀνόματος, διάφοροί εἰσιν αἱ ὑ-
 σίαι· ἕτερα γὰρ ἔστω κυνός χερσαῖον. καὶ ἕτερα
 ἀερῶον, καὶ ἕτερα θαλαττίου· τῷ β'. ἔσω τὸ ζῶον

ὅπερ διαιρεῖται εἰς ἵππον, βῆν, ἔ ἀνδρῶπον·
 ὧν κοῖνον ἐστὶν τό, τε ὄνομα, ἔ ἡ ὕσις· πάντα γὰρ
 ζῶα, ἔ τὸν τῷ ζῶα ὄρισμόν ἐπιδέχονται· τοῦ
 δὲ γ· παραδείγμα, ὁ ἰατρὸς ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς,
 γραμματικὸς ἀπὸ τῆς γραμματικῆς· ταῦτα δὲ
 κατὰ μετοχὴν τῆς τε φωνῆς, ἔ τῷ εἶδος, ἀφ' ἧ
 περινομάζαι, λέγεται.

Ἡ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς διαίρεσις τριχῆ μέ-
 λιστα θεωρεῖται· ἢ γὰρ ἀπ' ὕσις εἰς συμβεβη-
 κότα γίνεται, ἢ ἀπὸ συμβεβηκότην εἰς ὕσις,
 ἢ ἀπὸ συμβεβηκότην εἰς συμβεβηκότητα· ἔ ἀπὸ
 μὲν ὕσις εἰς συμβεβηκότητα ἢ διαίρεσις γίνεται,
 ὡς ὅταν εἴπωμεν, τῆ σώματος τὸ μὲν ἐστὶ λευ-
 κόν, τὸ δὲ μέλαν· ἀπὸ δὲ συμβεβηκότην εἰς
 ὕσις, ἢτοι εἰς ὑποκείμενα· ὅσον τῷ λευκῷ, τὸ
 μὲν ἐστὶ χιῶν, τὸ δὲ κύανος, ἢ ψιμμύδιον· ἀπὸ
 δὲ συμβεβηκότην εἰς συμβεβηκότητα, ὡς ὅταν εἴ-
 πωμεν, τῆ χρώματος, τὸ μὲν ἐστὶ λευκόν, τὸ
 δὲ μέλαν· τῶν ἕτερον δισημένων, κἀκεῖνο δεῖον
 εἰδέναι φησὶν ὁ Κορυθαλλεύς, ὅτι μόνον αἱ καθ'
 αὐτὰ διαίρεσις, κυρίως ἢν διαιρέσεις ῥηθεῖεν· αἱ
 δὲ κατὰ συμβεβηκὸς, καταχρηστικῶς λογιέσθω-
 σαν· ἕτερον γὰρ πέφυκε κυρίως γίνεσθαι διαίρεσιν ἀ-
 πὸ ὕσις εἰς συμβεβηκότητα, ἔ ἀνάπαλιν· ἕτερον
 μὲν ἀπὸ συμβεβηκότην εἰς συμβεβηκότητα· ἢ γὰρ
 τοιαύτη διαίρεσις ἀπὸ γένος εἰς εἶδη γίνεται, ὡς
 ὅταν εἰς λευκόν ἔ μέλαν διαιρῆται τὰ χρώμα.

Καὶ ἢ ἀφ' ἑνός, ἢ πρὸς ἑνὶ τι διαίρεσις, ἐκ ἑσιν
 κυρίως διαίρεσις, ὡς περὶ ἔ ἢ τῶν εἰδικωτάτων
 εἰς τὰ ὑφ' αὐτὰ ἄτομα· ἀμφοτέρων γὰρ ἀπαριθ-
 μη·

μήτις μᾶλλον ῥηθεῖη, ἢ διαίρεσις· τὸ γὰρ διαι-
ρούμενον εἰς ὠρισμένα ἔ περιλαμβανόμενα ἀριθμῶ
διαίρεῖται· τὰ δὲ ἄτομά εἰσιν ἄπειρα, ὡς περὶ ἔ
τὰ ὑφ' ἐνός· ἢ πρὸς ἐν, ἀόριστα, ἔ ἀριθμῶ ἄπε-
ρληπτα.

Γ. Ἔνα δὲ ὑγιῶς ἔχουσα ἢ διαίρεσις εἶη, ἐπιζητεῖ-
ται ἄ. τὰ μέρη πάντα ἐνόμενα ἔξισῶσαι τῷ ὅλῳ,
ὡσε μήτε περιττεύειν ἐκεῖνο, μήτε ἔλλείπειν·
ὅτε χάριν ἔχ ὑγιῆς ἢ διαίρεσις τῷ ζῶν, τὸ μὲν
αἰσθητικόν, τὸ δὲ ἄλογον· τὸ γὰρ αἰσθητικόν
διαίρετικόν μόριον συγκατιτὸν ὄν τῷ ζῶν ἐπίσης ἐκ-
τείνεται τῷ ζῶν· ὁμοίως ἔχ ὑγιῆς ἔ ἄυτη· τῶν
ζῶν, τὰ μὲν χερσαῖα, τὰ δὲ θαλάττια· ἔλλ-
λείπει γὰρ τὰ πτηνά· διὸ τὰ δύο μόρια ἐκεῖνα
ἔ ἔξισάζουσι τῷ ζῶν.

Β'. Τὰ διαίρετικὰ μόρια ἀνήκειν εἰς τὸ αὐ-
τὸ τῆς διαίρεσεως γένος· ἀνδ' ὦν ἔχ ὑγιῆς, τῷ
ζῶν, τὸ μὲν ἐστὶν ἄνθρωπος, τὸ δὲ μυσικός· τὸ
γὰρ ἄ. μόριον εἰς τὴν κατ' αὐτὸ, τὸ δὲ ἔτε-
ρον εἰς τὴν κατὰ συμβεβηκός διαίρεσιν ἀνήκει.

Γ'. Εἰς μέρη προσεχῆ, ἔ ἄμεσα διαίρεῖ-
ται· ἀνδ' ὅτε ἔχ ὑγιῶς διαίρεθεῖη ἢ ἔσῃα εἰς
λογικὴν, ἔ ἄλογον, ἄμέσως γὰρ διαίρεῖται εἰς
σῶμα, ἔ ἄσώματον.

Δ'. Τὰ μέρη τῆς διαιρέσεως ἀντικείμενα εἶναι, ὡς φάτερον μὴ περιέχεσθαι ἐν φάτέρῳ· ὅθεν ἔχ' ὑγιῆς, τῶν ζώων τὰ μὲν ἔρπετά, τὰ δὲ ἔχιδνα· φάτερον γὰρ περιέχεται ἐν φάτέρῳ.

Ε'. Εἰ τὰ μέρη τῆς διαιρέσεως ὀλίγα ὦσιν, ἅπαντα δεόν ἀριθμεῖσθαι· εἰδ' αὖ πλείεσσ, ἀπόχρη εἰ τὰ δύο ἀντικείμενα ἀριθμηθῶσιν· ὅτι χάριν ἔκ' ἔστι διαιρεῖν τὸ ζῶον εἰς ἄνθρωπον, ἵππον, λέοντα, βῦν. κ. τ. λ'. Εἴη γὰρ ἂν μακρὰ λίαν ἢ τοιαύτη διαίρεσις· ἀλλ' ἀρκεῖ, ἢν διαιρεθῆι εἰς λογικόν, καὶ ἄλογον, ἀτινά εἰσιν ἀντικείμενα μέρη τῆς διαιρέσεως. Καὶ περὶ μὲν τῶν εἰς τὴν κ. τῆ νοός ἐργεῖαν ἀνηκόντων
 ἄλις.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Β'. τῆ Νοός
ἐνέργειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ ὀνόματος.

Περὶ δὲ τῶν τῆ β'. τῆ νοός ἐνεργείᾳ ἀνηκόντων, ρητέον τὰ νῦν· ταῦτα δὲ εἰσὶν αἱ προτάσεις. Ἐπεὶ γὰρ αἱ προτάσεις ἐξ ὧν συν-στέλλονται, οἱ δὲ ὅροι ὀνόματα εἰσὶ καὶ ῥήματα, ἀρ-κτέον ἀπὸ τούτων. Ὀνομα τοίνυν, ὡς ἐν τῷ περὶ ἐρμηνείας ἀποδίδωσιν ὁ Φιλόσοφος, ἔστι φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην ἄνευ χρόνου, ἢ καὶ μηδὲν μέρος ἐστὶ σημαντικὸν κεχωρισμένον· τὸ μὲν γὰρ φωνὴ ἐνταῦθα, ὡς γένος εἰληπται· ὁμοίως γὰρ καὶ τῷ ῥήματι, καὶ τῷ λόγῳ ἐφαρμόττει, ὡς κατωτέρω εἰρησεται· διαφέρει δὲ ἀπὸ αὐτῆ καὶ τὸν ψόφον, ὅς ἐστι φωνή· λέγεται β'. τὸ ὄνομα φωνὴ σημαντικὴ εἰς διαφορὰν τῶν ἀσήμων φωνῶν, οἷον βλίτυρι, κ.τ.λ. λέγεται γ'. κατὰ συνθή-κην, πρὸς διαστολήν τῶν μὴ κατὰ συνθήκην ση-μαντικῶν φωνῶν, οἷον ἐστὶ καυχασμός, καὶ ζεναγ-μός· δ'. ἄνευ χρόνου, ὅ διαφορὰν τῆ ὀνόματος πρὸς τὸ ῥῆμα ἀπεριτίζεται. ε'. ἢ καὶ μηδὲν μέρος ἐστὶ σημαντικὸν κεχωρισμένον, πρὸς ἀντιδιαστολήν τῆ
ἐνθ-

ὀνόματος πρὸς τὸν λόγον, ἢ τὸν μετὰ συμπλο-
κῆς ὄρον· τὰ γὰρ μέρη τῆς λόγου κεχωρισμεία
γίνεται κατ' αὐτὰ σημαντικὰ, ὁμοίως ἢ τὰ μέ-
ρη τῆς μετὰ συμπλοκῆς ὄρου.

Ἐνδεχοίς α. ὁ ὑγιῶς ἔχων ὀρισμὸς πᾶσι τοῖς
ὀριζομένοις ἐφαρμόττει· ἀλλ' ὁ ἀπαλοθεὶς τῷ Ἀ-
ριστοτέλει τῷ ὀνόματος ὀρισμὸς ἢ πᾶσιν ἐφαρμό-
ττει τοῖς ὀριστοῖς· ἢ γὰρ ἐφαρμόττει τῷ ἐν ψυχῇ
καὶ γραμμικῷ ὀνόματι, ἃρ' ἔχ' ὑγιῶς ἀποδέ-
δοται.

Ἀπαντητέον, εἰταῦθα ὀρίζεσθαι τῷ φιλο-
σόφῳ, ἢ τὴν ἐν τῇ ψυχῇ ὄνομα, ἢ τὴν ὄνομα· ἔτε
τὸ ἐν γραμμικῷ, ἀλλὰ τὸ ἐν τῇ φωνῇ μόνον.

Ἐνδεχοίς β. τὰ ὀνόματα φύσει εἰσὶ σημαν-
τικὰ· ἄρα ἔχ' ὑγιῶς εἴρηται τὸ ὄνομα φωνῆν εἶναι
κατὰ συνδέξην σημαντικὴν· δείκνυται τὸ ὑγίμε-
νον· τὸ γὰρ ὄνομα ἢ αἱ λοιπαὶ φωναὶ ὄργανα εἰ-
σι τῆς ἐμφύτης ἡμῖν λογικῆς δυνάμεως, τὰ δὲ
ὄργανα τῆς ἐμφύτης δυνάμεως φύσει εἰσὶ τριαῦτα,
ἢ ἢ κατὰ συνδέξην· ἄρα τὸ ὄνομα, ἢ αἱ λοι-
παὶ φωναὶ, φύσει εἰσὶ σημαντικαί· ἢ ἢ κατὰ
συνδέξην.

Ἀπαντητέον πρὸς ταῦτα, ὅτι δέδοται μὲν
τῷ ἀνθρώπῳ ὡς ὄργανον ἢ φωνή· ὁ δὲ τοιοῦς
δε, ἢ τοιοῦς δε σχηματισμὸς τῆς φωνῆς, κατ'
ὄν αὐτὴ γίνεται σημαντικὴ κατὰ διάλεκτον,
οὐκ ἔτι εἶσιν ἀπὸ φύσεως, ἀλλὰ κατὰ συν-
δέξην.

Γ. Ἡ ὥρα, ἡμέρα, ἑβδομάς, μῆν, ἐνιαυ-
τός, εἰσὶν ὀνόματα; ἀλλὰ μὴν σημαίνουσι ταῦτα
χρόνον· ὅχι ὑγιῶς ἀρχὴ ἀποδίδεται τὸ ὄνομα, ὅ-
τι ἐστὶ φωνῆ σημαντικὴ ἄνευ χρόνου. Ἐστὶ τὸ ἄ-
ριζον, δεῖπνον, ἔ τε τοιαῦτα ὀνόματά εἰσι,
προσημαίνουσι μὲντοι χρόνον, καθ' ὃν εἰώθε γί-
νεσθαι.

Εἰς λύσιν τούτων ληπτέον, ὅτι ἄλλο ἐστὶ
σημαίνειν χρόνον, ἔ συσημαίνειν, ἔ προση-
μαίνειν χρόνον· σημαίνειν γὰρ χρόνον ἢ φωνῆ ἐ-
κείνη λέγεται, ἢς ὁ χρόνος αὐτός ἐστι τὸ σημαί-
όμενον καθ' αὐτό, ὡς πρᾶγμα, οἷον ἐστὶν αὐτὸ
τῆτο τὸ τῷ χρόνῳ ὄνομα, ἔ ὅσα σημαντικὰ ἄλ-
λα τῶν μερῶν τῷ χρόνῳ, οἷον ἔτος, μῆν, ἔ τε
τοιαῦτα· συσημαίνειν χρόνον φωνῆ τις λέγε-
ται, ἢ τις σημαίνει μὲντι ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ γι-
όμενον, ἔκ ἐν κινήσει δὲ, ὡς δεῖπνον, ἄριζον,
ἄπερ σημαίνει μὲν προηγουμένως τὴν ἐπίστασιν, ἔ
συσημαίνουσιν ἅμα ἔ τὸν χρόνον, καθ' ὃν εἰώθε
γίνεσθαι· ἔ συσημαίνει δὲ τῆτον ὡς ἐν διεξόδῳ,
ἔ βέροντα· προσημαίνουσιν δὲ χρόνον λέγεται, ἢ
ἢκα ὁ χρόνος ἐν κινήσει συσημαίνεται ἔ βροῆ,
ἢτοι ἐν τινι διαφορᾷ χρόνου, ἐνεσῶτος δηλαδὴ ἢ
παρωχημένῳ χρόνῳ· ἐστὶ γὰρ ἰδιάζουσα σημασία
τοῖς ῥήμασιν.

Ἀπαντῶντες τοιγαρῶν πρὸς τὴν ἕντασιν ἐ-
ρῶμεν, ὅτι ἡ ὥρα, ἡμέρα, κ.τ.λ. ὀνόματα, ση-
μαίνουσι μὲν χρόνον, ἢ μὲντοι προσημαίνουσι χρό-
νον, ὡς τὰ ῥήματα· ὁμοίως ἔ πρὸς τὸ ἕτερον ῥη-
τέον, ὅτι τὸ δεῖπνον, ἔ τὸ ἄριζον συση-
μαίνει

μαίνει μὲν χρόνον, καὶ ἔν εἰώθε γίνεσθαι, οὐ προσσημαίνει δὲ τῆτον, ὡς ἐν διεξόδῳ ἔβρουτα.

Δ'. Τὸ φιλεῖν, τὸ τύπτειν, ἢ τὰ τοιαῦτα τῇ τῶν ὀνομάτων ἑμπεριλαμβάνονται τῆξει, ἀλλὰ ταῦτα προσσημαίνουσι χρόνον ἐνεσῶτα, ἄρα, κ.τ.λ'.

Ρητέον, ὅτι τὸ φιλεῖν, τὸ τύπτειν, οὐ τοῖς ὀνόμασι κυρίως συναριθμῶνται· ὁμοίαι γὰρ εἰσιν ἀπαρέμφατα, καίτοι ἄρθροις εἰδ' ὅτε συνταττόμενα· διὸ ἔθαυμαζόν εἶγε, προσσημαίνουσι χρόνον.

Ε'. Κάλιππος, Ε' πικτροκέλης, ἢ τὰ τίτοις παραπλήσια εἰσιν ὀνόματα· ἀλλὰ τὰ μέρη τῶν εἰς σημαντικά· σημαίνουσι γὰρ καλός, ἵππος, κέλης· καὶ ἄρα ὑγιῶς εἴρηται τῇ ὀνοματῶς μηδὲν μέρος εἶναι σημαντικὸν κεχωρισμένου.

Ρητέον, ὅτι τὰ τοιαῦτα μέρη τῶν συνδέτων ὀκῆσι μὲν σημαίνειν, ἢ σημαίνουσι δέ· μετὰ γὰρ τὴν ἀπὸ τῆ συνδέτου διαίρεσιν ἀσήμαντα τὰ μέρη εἰσιν ὅσον πρὸς τὰ σύνδετα.

Τίθησι δὲ ὁ Φιλόσοφος τῷ ὀνόματι τὰς διαφορὰς τρεῖς· τὸ μὲν ὠρισμένον λέγεται, οἷον ἄνθρωπος, τὸ δὲ ἀόριστον, οἷον ἢ ἄνθρωπος· το δὲ πτώσις ὀνόματος, εἰσὶ δὲ τοιαῦτα, ὅσα μὴ κατ' ὀρθὴν πτώσιν ἀναφέρεται, οἷον Φίλωνος, Φίλωνι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ Ῥήματος.

Ρήμα ἔστι φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην προσημαίνουσα χρόνον, ἢ μέρος ἢ δὲν σημαίνει χωριστὸν, ἔστιν αὖ τῶν κατ' ἑτέρον λεγομένων σημείων· λέγεται τὸ ῥῆμα, ὅτι προσημαίνει χρόνον, κατ' ὃ ἔστι ἀντιδιασέβεται τῷ ὀνόματι· εἶναι γὰρ φωνὴν σημαντικὴν κατὰ συνθήκην, ὃ ἔστι τόπον ἐπέχει γένεως, κοινὸν ἐστὶ ἔτι τῷ ὀνόματι· δηλοῖ δὲ τὸ προσημαίνειν χρόνον, τὸ μετὰ τῆς σημανομένης κινήσεως, ἢ πάθος, ἔτι τὸν χρόνον συνεμφαίνειν, κατ' ὃν ἡ κίνησις, ἔτι τὸ πάθος· λέγεται ἔτι, ὅτι ἐστὶν αὖ τῶν κατ' ἑτέρον λεγομένων σημείων, εἰ ἢ δηλοῖαι, ὅτι τὸ ῥῆμα αὖ ἐν ταῖς προτάτεσι χωρὶς κατηγορημένον πληροῦς, οἷον ἄνθρωπος περιπατεῖ. ἦν δὲ ποτε ἐν ὑποκειμένῳ λόγῳ ληφθεῖν τὸ ῥῆμα, ἢ ἔστι ῥῆμα, ἀλλ' ὄνομα, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τῆς ὑπογραφῆς κοινὰ ὄντα ἔτι τῷ ὀνόματι, ἐν τῷ περὶ ἐκείνου λόγῳ τῆς προσηκόντος τετυχηκάσιν ἐξηγήσεως.

Ὡς περὶ δὲ τῶν ὀνομάτων, τὰ μὲν ὠρισμένα εἰσι, τὰ δὲ ἀόριστα, τὰ δὲ πτώσεις ὀνόματος· ἢ τῶν ἔτι τῶν ῥημάτων, τὰ μὲν ὠρισμένα εἰσὶν οἷον λέγει, γραφει· τὰ δὲ ἀόριστα, οἷον ἢ λέγει· τὰ δὲ πτώσεις ῥήματος, οἷον ἐγράφει, γέγραφε· παρὰ γὰρ τοῖς λογικευομένοις ὁ ἐνεστὸς μόνον τῶν ὀριστικῶν, ῥῆμα ἦκυθεν· οἱ δὲ ἄλλοι χρόνοι, πτώ-

σεις ῥήματος· μόνος γὰρ ὁ ἐνεσῶς σημαίνει καὶ ἑαυτὸν ἀληθεύειν, ἢ ψεύδος ἐν ταῖς προτάσεσιν· οἱ δὲ ἄλλοι ἢκ ἄλλως, ἢ ἐπὶ τῶν ἐνεσῶτα ἀναφερόμενοι.

Γίνεον δὲ, ὅτι ἐπὶ τῶν ῥημάτων ἢκ ἀσώχη ἢ ἀρησις ὀπωσῶν προσκειμένη ἀριζίαν ἐμποιοῦται· πολλάκις γὰρ ἢκ ὡς προσκειμένη ποιεῖ πρότασιν ἀποφατικὴν, ἀλλ' ἢκ ἀρίστον ῥήμα· ἀλλ' ὀπηνίκα ἀναλυσμένη τῇ ῥήματος δια τῆ ὑπαρκτικῆ ἢ ἀρησις προτίθεται τῇ ἐξ αὐτῆ μετοχῆ, οἷον ἔστι μὴ λέγων, μὴ γράφων.

Ἐπιχειροῦσι δὲ κοινῶς λέγουστές, ὅτι αἱ πρότασεις αὗται, ὁ Ἀδάμ ὑπῆρξεν· ὁ Ἀντίχριστος ἔσται, εἰσὶν ἀληθεῖς· εἰσὶ γὰρ τῆς θεοπνεύτου γραφῆς, ἢν ἢκ ἔστι σφαλλοδαί ποτε· ἀλλ' αὗται διὰ παρεχόμενῃ καὶ μέλλοντος χρόνῳ προφέρονται, ἢς καλεῖ πτώσεις ῥήματος ὁ Φιλόσοφος, ἄρα αἱ πτώσεις τῇ ῥήματος σημαίνουσιν ἀληθεύειν, ὡσπερ ὁ ἐνεσῶς.

Ἀπαντητέον, ὅτι σημαίνουσιν ἀληθεύειν, ἀλλ' ἢ καὶ ἑαυτὰς, καὶ ἢ πτώσεις εἰσὶ ῥήματος, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐπὶ τῶν ἐνεσῶτα ἀναφέρονται· ἢ γὰρ ἢν ἀληθὲς εἰπῶν, ὅτι ὁ Ἀδάμ ὑπῆρξεν, εἰμὴ ἢν πότε ἀληθὲς εἰπῶν, ὅτι ἔστιν ὁ Ἀδάμ· ἢ δὲ αὐτῆ ἔστιν ἀληθὲς, ὅτι ὁ Ἀντίχριστος ἔσται, εἰμὴ μέλλει ποτὲ ἀληθεύειν, ὅτι ὁ Ἀντίχριστός ἐστι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Περὶ Λόγου.

Ο λόγος ὀρίζεται τῷ Φιλοσόφῳ, ὅτι ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην, ἥς τῶν μερῶν τι σημαντικόν ἐστι κεχωρισμένον, ὡς φάσις, ἀλλ' ἔχ' ὡς κατάφασις, ἢ ἀπόφασις· τρία εἰσὶ τὰ μέρη τῆς ὑπογραφῆς ταύτης, ὧν τὸ μὲν ἐστίν, ὅτι ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην, ὃ δὲ χωρῶν ἐπ' αὐτῆς γένεσι· κοινόν γὰρ ἐστὶ τῷ ὀνόματι, ἢ τῷ ῥήματι.

Β. Ὅτι ἥς τῶν μερῶν τι σημαντικόν ἐστι κεχωρισμένον, δι' ἣ διασέλλεται ὁ λόγος τῷ ὀνόματι, ἢ ῥήματι.

Γ. Ὅτι σημαίνουσι τὰ μέρη τοῦ λόγου κεχωρισμένα, ἔχ' ὡς κατάφασις, ἢ ἀπόφασις, ἀλλ' ὡς φάσις μόνον· ἢ δὲ φάσις ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην ὡς μέρος καταφάσεως, ἢ ἀποφάσεως, ψεύδους, ἢ ἀληθείας ἀνεπίδεκτος, οἷον ἄνθρωπος, περιπατεῖ.

Ἐρεῖς, εἰ ὁ Πέτρος τρέχει, κινεῖται, ἐστὶ λόγος· ἀλλὰ τὰ μέρη τούτου σημαντικὰ εἰσὶν ὡς κατάφασις· ἔχ' ὑγιῶς ἄρα εἴρηται τὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι σημαντικὰ, ὡς φάσις μόνον.

Ἀπαντῶμεν, ὅτι ὁ προχειρισθεὶς λόγος ὑποθετικός· ὁ δὲ Φιλόσοφος ἐπὶ τῆς ἐκτεθείσης ὑπο-

ὑπογραφῆς ἢ περιεῖληψε ἔξ τὸν ὑποθετικὸν λόγον, ἀλλὰ μόνον τὸν κατηγορητικόν.

Διαιρεῖται ὁ λόγος εἰς ἐντελῆ, ἔξ ἀτελῆ· ἔξ ἀτελῆς μὲν ἐσὶν ὁ ἀτελῆ διάνοιαν ἐμφαίνων, οἷον Πλάτων δίκαιος· ἐντελῆς δὲ, ὁ αὐτοτελῆ διάνοιαν ἐμφαίνων, οἷον ὁ Πλάτων ἐξὶ δίκαιος· ὅς ἔξ ὑποδιαιρεῖται εἰς ἐρωτηματικόν, κλητικόν, προσηκτικόν, εὐκτικόν, ἔξ ἀποφαντικόν· οἱ λογικευόμενοι ἢν περὶ τὸν ἀποφαντικόν μόνον καταγίνονται λόγον· μόνος γάρ ἐστι δεκτικὴ ἀληθείας, ἢ ψεύδους, ἔξ ἐξαγγέλλει, ἢ φησὶν Ἀμμάνιος, τὰ παθήματα τῶν γνωστικῶν δυνάμεων· οἱ δ' ἄλλοι τῶν ὀρεκτικῶν δυνάμεων· τὰ πάθη σημαίνουσι, ἔξ ανεπίδεκτοὶ εἰσὶν ἀληθείας, ἢ ψεύδους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ ἀποφάνσεως, ἔξ διαιρέσεως τῆς αὐτῆς.

Η ἀπόφανσις κατὰ τὰ διάφορα, ἢ παρὴσις λεῖται γήματα, διαφόρων εἶληχε ἔξ τῶν ὀνομάτων· ὅταν μὲν τὴν τῆ νοῶς πρόσληψιν ἐξαγγέλλῃ, ἢ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ παρεμφαίνῃ, λέγεται ἀπόφανσις, ἢ ἐρμηνεία· ὅτε δὲ πρυτίθῃσιτι, εἰς ζήτησιν, ζήτησις· ἢ γνημένη δ' αὖ προσαγορεύεται πρότασις, ἔτε εἰς τινος ἀπόδειξιν προβάλλεται· συμπέρασμα δὲ, ἢτοι ἐπόκειον, ὅταν ἐκ τῶν ἢ γνημένων παράγῃται· καὶ

τελευταῖον ἔνστασις ἀκίει, ὅτε τὶ δι' αὐτῆς κα-
ταπολεμεῖται· ὁπωσδηποτῶν δὲ ἡ ἀπόφανσις
καλημένη, ὀρίζεται τοῖς λογικευομένοις, ὅτι ἔστι
λόγος ἀποφαντικός δεκτικός ἀληθείας, ἢ ψεύ-
δους, εἴτ' ἢν λόγος καταφατικός τινος κατὰ τινος,
ἢ ἀποφατικός τινος ἀπὸ τινος.

Καὶ τὸ μὲν λόγος ἐπιτῆς ὑπογραφῆς σταύ-
της χώραν ἐπέχει γέ. κς· ὁμοίως γὰρ πάσαις
ταῖς ἀποφάνσεσι, εἰ ταῖς ἀτελέσιν ἀρμόττει·
τὰ δὲ λοιπὰ μόρια διαφορᾶς· δι' αὐτῆς γὰρ ἀν-
τιδιαφέλλεται τῶν ἀνεπίδεστων ἀληθείας, ἢ
ψεύδους λόγων.

Διαίρεται δὲ ἡ ἀπόφανσις εἰς ἀπλῆν, ἥτοι
κατηγορικὴν, εἰ εἰς σύνδετον, ἥτοι ὑποθετικὴν·
ἀπλῆ μὲν ἐστὶν ἢ ἐξ ἀπλῆ ὑποκειμένου, κατηγο-
ρημένη, εἰ συνδέσμων συνεσηκῶτα, οἷον ὁ Πλά-
των ἐστὶ δίκαιος· σύνδετος δὲ ἢ ἐκ πλείονων ἀπο-
φάνσεων καταφατικῶν, ἢ ἀποφατικῶν συνδέσμων
τινὶ ζευγυμένων συνεσηκῶτα· σύνδεσμοι δὲ εἰσὶν,
εἰ. ἢ, εἰ, ὅτι, οἷον εἰ τρέχει, κινεῖται· ὅτι ἐ-
στὶν Ἡλῖος, ἐστὶν ἡμέρα· ὁ διδάσκαλος λέγει, εἰ
ὁ μαθητὴς ἀκίει· ὁ Σωκράτης κἀθήται, ἢ ἴσεται.

ὑποδιαίρεται ἡ ἀπλῆ ἀπόφανσις, εἰς ἀ-
πόφανσιν ἐξ ἀπλῆ ἀκρη, εἰ εἰς ἀπόφανσιν ἐκ
συνδέτου ἀκρη· ἀπόφανσις ἐξ ἀπλῆ ἀκρη ἐστὶν,
ἢ ἐξ ἀπλῶν, ἥτοι ὑποκειμένου, ἢ κατηγορημένου
συνεσηκῶτα· οἷον ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος· ἀπό-
φανσις δὲ ἐκ συμπρωλεγμένου ἐστὶν, ἢ συνεση-
κῶτα, ἢ ἐξ ὑποκειμένου συνδέτου, οἷον ὁ δίκαιος
ἀν.

ἄνθρωπός ἐστι μακάριος· ἢ ἐκ συνδέτου κατηγορημένα, οἷον ὁ Σωκράτης ἐστὶ σοφός, ἔ ἀίκαίος· ἢ ἐξ ἀμφοτέρων συνδέτων, οἷον ὁ ἀγαθός ἄνθρωπός ἐστιν ἀπλῆς, ἔ ἔμφρων· ταῦτα δὲ ἢ λέγεται πᾶσι ὑποκείμενα, ἢ κατηγορούμενα, ἀλλ' ἐν μόνον· ἐνὶ γὰρ ῥήματι μόνω συνάπτεται.

Ἡ ἢν ἀπόφανσις εἴτε ἐξ ἀπλῆς, εἴτε ἐκ συνδέτου ἄκρη, διαιρεῖται εἰς ἀπολελυμένην ἔ μετὰ τρόπον· ἀπολελυμένη ἐστίν, ἢ ἀπολύτως τίτις ὑπάρχειν, ἢ μὴ ὑπάρχειν σημαίνοντα· οἷον ὁ ἄνθρωπός ἐστι ζῶν, ὁ ἄνθρωπος ἐκ ἐστὶ λέων· μετὰ τρόπον ἀπόφανσις ἐστίν, ἢ σημαίνοντα τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὑπάρχει τὸ κατηγορούμενον τῷ ὑποκειμένῳ, οἷον ὁ ἄνθρωπος ἀναγκαίως ἐστὶ ζῶν· τὸ τεῖχος ἐνδεχομένως ἐστὶ λευκόν· δυνατόν ἐστι τὸν ἄνθρωπον φιλοσοφεῖν.

Τῆς ἀπλῆς αὐθις ἀποφάνσεως, ἢ μὲν ἐκ δευτέρου, ἢ ἔ ἀπλῆ· ἢ δὲ ἐκ τρίτου, ἢ προσκατηγορούμενον λέγεται. Ἐκ δευτέρου προσκατηγορούμενα ἐστίν, ἢ ἐκ μόνου ὑποκειμένου ἔ ῥήματος συνεσηκῦα· οἷον ὁ Πλάτων ἀναγινώσκει· ὅπῃ τὸ ῥῆμα κατηγορεῖται, ἔ β. πρόσκειται, ἐκ τρίτου κατηγορούμενα ἀπόφανσις ἐστίν, ἢ τὸ ἐστὶ τρίτου πρόσκειται, οἷον ὁ ἄνθρωπός ἐστι λευκός· τὸ γὰρ ἐστὶ τρίτον ἀριθμεῖται ἐν ταῖς τοικύταις ἀποφάνσεσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ ὕλης, Εἶδους, ποσότητος, ἔ ποιότητος τῆς ἀποφάνσεως.

Ἦτις τῆς ἀποφάνσεως, ἢτοι προτάσεως, εἰσὶν οἱ ὅροι, ἐξ ὧν σύγκειται, τὸ ὑποκειμενον δηλαδή, ἔ τὸ κατηγορούμενον· τριπλῆ δ' αὕτη, ἢ μὲν ἀναγκαῖα, ἢ δὲ ἐνδεχομένη, ἢ δὲ ἀδύνατος· ὕλη ἀναγκαῖα ἐστίν, ὅτε τὸ κατηγορούμενον ἢτω προσῆκει τῷ ὑποκειμένῳ, ὡςτε μηδέποτε ἐνδέχεσθαι αὐτῷ μὴ προσῆκειν, διὰ τὴν ἠσιωδὴ συνάφειαν, ἣν ἔχει πρὸς ἄλληλα, οἷον ὁ ἀνδρωπόσος ζῶον· αἰ γὰρ ἀληθές, ἢτ' ἐνδέχεται ποτὲ τὸν ἀνδρωπον μὴ εἶναι ζῶον· τὸ γὰρ κατηγορούμενον φύσει αἰ σινηπται τῷ ὑποκειμένῳ ἐν ταῖς τοιαύταις προτάσεσιν.

Ἐνδεχομένη ἐστίν, ὅτε τὸ κατηγορούμενον ἢ συνάπτεται ἠσιωδῶς τῷ ὑποκειμένῳ, ἀλλ' ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἔ μὴ ὑπάρχειν αὐτῷ, ἔ ἐπομένως ποτὲ μὲν ἀληθεύειν, ποτὲ δὲ ψεύδεσθαι τὴν πρότασιν, οἷον ὁ Σωκράτης τρέχει.

Ἦτις ἀδύνατος ἐστίν, ὅτε τὸ κατηγορούμενον ἢτως ἢλλοτριῶται τῷ ὑποκειμένῳ, ὡςτε μηδέποτε ἐνδέχεσθαι αὐτῷ ἐν ὑπάρξει, οἷον ὁ λίθος αἰδάνεται, ὅπερ αἰ ψευδές· ἐκ ταύτης δὲ τῆς τριπλῆς ὕλης, τριπλῶν ἀναφέρεται προτάσεων γένος, αἰ μὲν γὰρ εἰσὶν ἀναγκαῖαι, αἰ δὲ ἐνδεχόμεναι, αἰ δὲ ἀδύνατοι.

Εἶδος προτάσεώς ἐστι τὸ ῥῆμα, ἢται ὁ σύνδεσμος τῆ κατηγορημένῃ, ἢ ὑποκειμένῃ· ἢ γὰρ προτάσις σύμβετόντι ἐσιν, ἢ τὸ εἶδος ἢ ἐνωσις δίδωσιν, ἀνδ' ὧν τὸ ῥῆμα συνάπτου τῷ ὑποκειμένῳ τὸ κατηγορημένον, λέγεται εἶδος τῆς αὐτῆς· τῆτι δὲ τῆ εἶδους τῷ λόγῳ διαίρεται ἢ προτάσις εἰς καταφατικὴν, ἢ ἀποφατικὴν.

Ἀποφατικὴ ἐσιν, ἢς τὸ ῥῆμα ἀποφασκόμενον, ἀφίησι τὸ κατηγορημένον τῷ ὑποκειμένῳ, τὸ τεῖχος ἢκ ἐσι λευκόν.

Καταφατικὴ δὲ, ἢς τὸ ῥῆμα καταφασκόμενον, ἐμφαίνει τὸ κατηγορημένον εὐπάρχειν τῷ ὑποκειμένῳ, οἶον ὁ ἀνδρῶπόδες ἐσι λευκός.

Ποσότης τῆς προτάσεώς ἐσιν ἢ ἕκτασις, ἢ συζολὴ τῆς σημασίας τῆ ὑποκειμένη· τῷ λόγῳ δὲ ταύτης τῆς ποσότητος διαίρεται ἢ προτάσις εἰς καθόλου, μερικὴν, ἀπροσδιόριστον, ἢ ἐπὶ μέρος.

Καθόλου προτάσις ἐσιν, ἢς τῷ ὑποκειμένῳ κοινῶ ὄντι ὄρω πρόσκειλαι τις καθόλου προσδιορισμός, οἶον πᾶς ἀνδρῶπόδες ἐσι ζῶον, ἢδεῖς ἀνδρῶπόδες ἐσι λίθος.

Προσδιορισμοὶ δὲ εἰσι τέσσαρες, δύο μὲν καθόλου, πᾶς, ἢδεῖς· δύο δὲ μερικοὶ, τις, οὐ πᾶς· ἢ τῶν καθόλου ὁ μὲν, πᾶς, ἐσὶ καταφατικός· ὁ δὲ, ἢδεῖς, ἀποφατικός· μερικὴ δὲ προτάσις ἐσιν, ἢς τῷ ὑποκειμένῳ κοινῶ ὄντι ὄρω πρόσκει-

σκεπταί τις μερικὸς προσδιορισμὸς, οἷον τις ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός, ἢ πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός.

Ἀπροσδιόριστος δὲ, ἢς τῷ ὑποκειμένῳ κοινῶ ὄντι, ἠδείς πρόσκειται προσδιορισμὸς, οἷον ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ λογικός.

Γίνου δὲ, ὅτι τῆς ἀπροσδιόριστης προτάσεως ἡ ὕλη, εἴπερ εἰδεχομένη ἢ, τὸ ὑποκείμενον λαμβάνεται μερικῶς, ὡς εἰ εἶχε μερικὸν προσδιορισμὸν· ταῦτόν γὰρ ἐστὶν εἰπεῖν, ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός, ἢ εἰπεῖν, τις ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός· ἐπὶ δὲ τῆς ἀναγκαίας ἢ ἀδυνάτου ὕλης ἢ ἀπροσδιόριστης πρότασις ἰσοδυναμεῖ τῇ καθόλου· τὸ γὰρ εἰπεῖν, ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, ἢ ὁ ἄνθρωπος ἢ ἐστὶ λίθος, ταῦτόν ἐστιν εἰπεῖν, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, ἠδείς ἄνθρωπος ἐστὶ λίθος.

Ἐπὶ μέρους, πρότασις ἐστὶν, ἢς τὸ ὑποκείμενον, ἢ ἐστὶν ὄρος μερικὸς, οἷον ὁ Σωκράτης ἐστὶν ἄνθρωπος· ἢ κοινός, ὡς πρόσκειται τις ἀνωθυμία δεικτική, οἷον ἕτος ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός, ἐκεῖνος ὁ λίθος, κ. τ. λ'.

Πρόσχες ὅν, ὅτι πρὸς τὴν ποσότητα τῆς προτάσεως ἢ ἀνήκει ἢ τῷ κατηγορημένῳ ποσότης, ἀλλὰ τῷ ὑποκειμένῳ· ὅτι χάριν καθόλου ἐστὶν αὐτῇ· πάντα τὰ τρία δεῖα πρόσωπά ἐστι θεός, καίτοι τὸ κατηγορημένον Θεός τῶν ἐπι μέρους ὄν.

Προίτις τῆς προτάσεως ἐστίν, τὸ καταφατικὰς, ἢ ἀποφατικὰς εἶναι τὰς αὐτάς· ἢ ἐστὶ τι ἴδιον τῆς προτάσεως πάθος, καθ' ὃ ἐ διαιρεῖται ἢ πρότασις εἰς ἀληθῆ, ἢ ψευδῆ.

Ἀληθῆς μὲν ἐστὶν ἢ σημαίνετα ὑπάρχειν τὸ ὡς ἀληθῶς ὑπάρχον, ἢ μὴ ὑπάρχον, ὁ ἀνθρωπός ἐστι ζῶον· ὁ ἀνθρωπος ἢ ἐστὶ λίθος.

Ψευδῆς δὲ, ἢ καταφάσκουσα ὑπάρχειν τὸ ὡς ἀληθῶς μὴ ὑπάρχον, ἢ μὴ ὑπάρχειν τὸ ὑπάρχον, οἷον ὁ ἀνθρωπός ἐστι λίθος, ὁ ἀνθρωπος ἢ ἐστὶ Λογικός.

Ἐστὶ γὰρ ἀλήθεια, σύμφωνος ἢ σύμμετρος νόησις τῇ ἡσυχίᾳ ἢ ὑπάρξει τῶν νοημένων πραγμάτων· ψεῦδος δὲ, ἀσύμφωνος, ἢ ἀσύμμετρος νόησις τῇ ἡσυχίᾳ ἢ ὑπάρξει τῶν νοημένων πραγμάτων.

Ἐξέστιν ὅτι ἐ τῷ τρόπῳ τῆ κατηγορεῖσθαι διαίρειν τὴν πρότασιν εἰς κατάλληλον, ἢ ἀκτάλληλον· ἐ κατάλληλοι μὲν ἐστὶν, ἐν ἣ ἐκεῖνο μὲν ἐστὶν ὑποκείμενον, ὃ ὑποκείσθαι ὀφείλει· ἐκεῖνο δὲ κατηγορούμενον, ὃ περὶ ὀφείλει κατηγορεῖσθαι· αἰεὶ δὲ τὸν ἐλάσσονα ὄρον δεῖ ὑποκείσθαι τῷ μείζονι, οἷον ὁ λίθος ἐστὶν ἡσυχία, ὁ ἀνθρωπός ἐστι ζῶον· ὡσαύτως αἰεὶ τὸ ὑποκείμενον χρὴ ὑποκείσθαι τῷ οἰκείῳ συμβεβηκότι, ἢ τὸ ὄριστὸν τῷ ὀρισμῷ· οἷον ἡ χεὶρ ἐστὶ θερμῆ, ἀνθρωπός ἐστι ζῶον λογικόν· Ἀκτάλληλος δὲ, ἐν ἣ ἐστὶν κατηγορούμενον, ὃ ὑποκείμενον εἶναι ὀφεί-

φείλει, & ἀντιρρόφως, οἷον τὸ ζῶν ἐς λογικόν, τὸ λευκὸν ἐς ἄνθρωπος, ἐς ἰάω κ.τ.λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ΄.

Περὶ ἀντίθεσεως τῶν ἀπλῶν προτάσεων.

Αντίθεσις ἐς μάχη προτάσεων τῷ αὐτῷ ὑποκειμένο & κατηγορημένο, κατὰ ποσότητα, ἢ ποιότητα, ἢ ἀμφοτέρας. ὅση αὐτὴ ποιότητος μὲν νοεῖται ἢ κατέφασις, ἢ ἀπόφασις· αὐτὴ ποσότητος δὲ, ἢ μείζων, ἢ ἐλάττω καθολικότης.

Ἐς ἢ ἡ ἀντίθεσις τετραπλῆ, ἐναντία, ὑπεναντία, ὑπέλληλος, & ἀντιφατική.

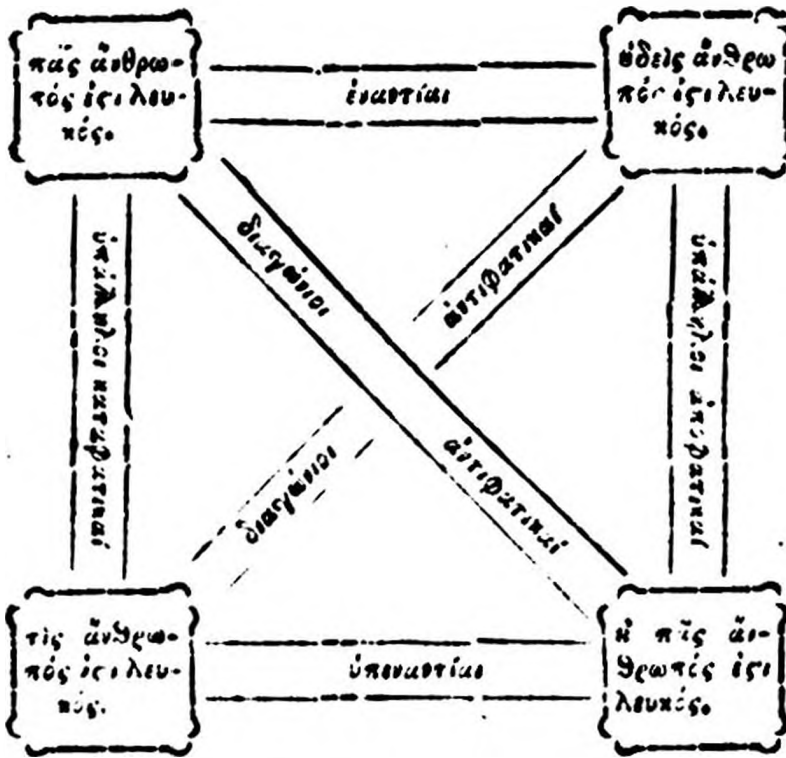
Ἀντιφατική ἐς μάχη δύο προτάσεων κατὰ τε ποσότητα, & ποιότητα, ἐστὶν δηλαδὴ ἢ μὲν εἶη καθόλου καταφατική, ἢ δὲ μερική ἀποφατική, οἷον πᾶς ἄνθρωπος ἐς λευκός, οὐ πᾶς ἄνθρωπος ἐς λευκός· ἢ ἀνάπαλιν, ἢ μὲν καθόλου ἀποφατική, ἢ δὲ μερική καταφατική, οἷον οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐς λευκός, τὶς ἄνθρωπος ἐς λευκός· ὑπὸ ταύτην ἀνάγεται & ἡ ἀντίθεσις τῶν προτάσεων, ἐστὶν ἢ μὲν ἀποφάσκη πᾶν ὅπερ ἢ ἐτέρα καταφάσκει, οἷον ὁ Σωκράτης ἐς λευκός, ὁ Σωκράτης οὐκ ἐς λευκός.

Ἐναντία ἀντίθεσις ἐς μάχη δύο καθόλου προτάσεων κατὰ μόνην τὴν ποιότητα, ὧν ἢ μὲν
 εὐ

ἂν ἢ καταφατική, ἢ ἑτέρωθεν ἀποφατική, οἷον πᾶς
 ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός, ἢ οἱ ἄνθρωποι ἐστὶ
 λευκοί.

Ἦ περὶ ἀντιθέσεως μάχη δύο μερικῶν προτά-
 σεων κατὰ μόνην τὴν ποιότητα, ὡν ἡ μὲν εἶη
 καταφατική, ἡ δὲ ἀποφατική, οἷον τις ἄνθρω-
 πός ἐστι λευκός, ἢ πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός.

Ἦ παλλήλως ἐστὶ μάχη δύο προτάσεων κα-
 τὰ μόνην τὴν ποσότητα, ὡν ἡ μὲν εἶη καθόλη,
 ἡ δὲ ἐπὶ μέρους, ἑκάτερα μόντοι καταφατική·
 οἷον πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός, τις ἄνθρωπος ἐστὶ
 λευκός· ἢ ἀποφατική, οἷον ἠδείς ἄνθρωπος ἐστὶ
 λευκός, ἢ πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός· αὕτη μὲν-
 τοι ἢ ἔστιν ἀκριβὴς ἀντίθεσις· ἢ γὰρ ἐπὶ μέρους
 περιέχεται ὑπὸ τῆς καθόλης, ἢ τῆς ἐκείνης ἀ-
 ληθείας ἐξήρτηται· εἰς συκρινεσέραν δὲ τούτων
 κατάληψιν, ἐκτίθεται τοῖς λογικευομένοις ἄ-
 πασι τῷ τὸ διάγραμμα.

Κανόνες ἐπὶ τῶν ἀντιθέσεων πρὸς τὸ συναληθεύειν, ἢ συμφεύδουσαι.

Α'. Τὰς ἀντιφατικὰς ἀδύνατον ἄμω ἀληθεῖς, ἢ ἄμω ψευδεῖς εἶναι, ἀλλ' αἰ διαιρεῖν τὸ ἀληθές, ἢ τὸ ψεῦδος.

Β'. Τὰς ἐναντίας ἐν μὲν τῇ ἀναγκαίᾳ καὶ ἀδυνάτῳ ὕλη μὴ ἐνδέχεσθαι ποτὲ συναληθεύειν, ἀλλ' ἀναγκαιῶς εἶναι, τὴν μὲν ἀληθῆ, τὴν δὲ ψευδῆ· ἐν δὲ τῇ ἐνδεχομένῃ, συμφεύδουσαι μὲν ἐνδέχεσθαι, συναληθεύειν δ' ἢ, ὅσον πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός, ὅθεις ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός, ἢ κατέρω ψευδής.

Γ'.

Γ. Τὰς ὑπεναντίας ἐν ἀναγκαίᾳ ἔαδυνα-
τῷ ὕλη μὴ ἐνδέχεται ἅμα ἀληθεῖς εἶναι· ἐν
ἐνδεχομένῃ δὲ ἐνδέχεται αὐτὰς ἅμα ἀληθεῖς εἶ-
ναι, ἐδέποτε δὲ ψευδεῖς.

Δ. Τὰς ὑπ᾿ ἀλλήλης ἐν ὕλῃ ἀναγκαίᾳ ἔα
ἀδυνατῷ ἐνδέχεται συναληθεύειν, ἔα συμψευ-
δεῖν· ἐν δὲ τῇ ἐνδεχομένῃ, ἢν μὲν ἡ καθόλου
ἀληθὴς εἴη, ἔα ἡ ἐπὶ μέρους εἶναι ἀληθὴς· ἢν δὲ
ἡ ἐπὶ μέρους ψευδὴς, ἔα ἡ καθόλου ψευδὴς· εἴ-
περ δὲ ἡ ἐπὶ μέρους ἀληθὴς εἴη, ἢ δὲ διὰ τὸτο ἔα
ἡ καθόλου ἀληθὴς εἶναι.

Ἐν ταῖς ἀντιθέσεσι τῶν προτάσεων ἔξ
εἰσὶν ἄξια σκέψεως.

Α. Τὰς προτάσεις ἐννοεῖσθαι κατὰ τὸν αὐ-
τὸν χρόνον, δι' ἔλλειψιν τῆς ἢ ἀντίκεινται
αὐταί, ὁ Πλάτων γράφει, ὁ Πλάτων ἢ γρά-
φει· διαφορὰ γὰρ οἱ χρόνοι.

Β. Ἐν ταῖς ἐχέσταις ἐπίρρημα τὴν ἀρνησιν
τῷ ἐπίρρηματι δέον ἐμπίπτειν· ὅθεν ἢ ἀντί-
κεινται αὐταί, ὁ Πέτρος εἶπεν ὑσιωδῶς λευκός, ὁ
Πέτρος ὑσιωδῶς ἢ ἐστὶ λευκός.

Γ. Τῷ αὐτῷ ἐννοεῖσθαι τὸ πῶ, δι' ἔλλει-
ψιν ἢ ἀντίκεινται, ὁ Χριστός εἶπεν ἐν τῷ μυ-
σηρίῳ ὑπὸ τὸ εἶδος τῆ ἀρτοῦ· ὁ Χριστός ἐν τῷ
ἕρηνῳ ἢ ἐστὶν ὑπὸ τὸ εἶδος τῆ ἀρτοῦ.

Δ'. Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς προτάσεσι τὰ αὐτὰ σημεῖα, ἢ ἐπιρρήματα εἶναι δεόν, ἀνθ' ὧν ἢ ἀντίκεινται, ὁ Πλάτων γράφει ὁρθῶς, ὁ Πλάτων ἢ γράφει.

Ε'. Τὸν ὄρον ἐν ἑκατέρῃ τῇ προτάσει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑποτίθεσθαι ἢ μὴ ὁμω-
νύμως· ὅθεν ἢ ἀντίκεινται αὐται, ὁ Γάκινθος
εἶσι λίθος, ὁ Γάκινθος ἢ εἶσι λίθος, ὁ μὲν
γὰρ ἀντὶ λίθου, ὅδε ἀντὶ ἀνθρώπου λαμβά-
νεται.

ς'. Τῆς ὁρμῆς φυλάττειν τὴν αὐτὴν τάξιν
τῆς τάξεως γὰρ ἐνηλλαγμένης, ἢ ἀντίκεινται
αἱ προτάσεις, ὡς ἀνθρώπος εἶσι ζῶον, τὸ ζῶον
ἢ εἶσι ἀνθρώπος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῆς τῶν ἀπλῶν προτάσεων ἰσοδυ-
ναμίας.

Ἰσοδυναμία εἶσιν, ἢ δύο ἀντικειμένων προτά-
σεων ἐν τῷ σημαίνειν δύναμις, ἀπὸ τῆς προ-
δηκῆς τῆ ἀποφατικῆς μέχρι τῆς, ἢ, προερχομέ-
νη· οἷον ἐπὶ παραδείγματος δύο προτάσεων ἀν-
τιφατικῶν· πᾶς ἀνθρώπος εἶσι λευκός· εἰ ἢ
προτεθείη ἢ ἢ, ἀρνησις τῷ προσδιορισμῶτιν
τῶν εἰρημένων προτάσεων, ἰσοδύναμον ταύτην ἐρ-
γάζεται τῇ ἑτέρᾳ, οἷον πᾶς ἀνθρώπος εἶσι λευ-
κός, ἢ ἢ πᾶς ἀνθρώπος εἶσι λευκός· ἢ ἢ
Ε πᾶς

πᾶς ἀνδρῶδες ἐστὶ λευκός, ἢ πᾶς ἀνδρῶπος, κ.τ.λ. τὸ γὰρ μόριον, ἢ ἀποφατικὸς ὄν, ἀναίρει πᾶν, ὡς ἀνὰ προσεδῆ. ὁθεν τοῖς ὄροις, ὧν τῷ λόγῳ δύο προτάσεις ἀλλήλαις ἀντίκεινται, προσεδὲν, ἀφαιρεῖ τὴν αὐτῶν ἀντίθεσιν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀντιφατικῶν, ἢ δὲ ἀνδρῶδες ἐστὶ δίκαιος, τίς ἀνδρῶδες ἐστὶ δίκαιος· ἢ τὸ αἴτιον προφανές· αἱ γὰρ ἀντιφατικαὶ ἀντίκεινται κατὰ τε πιστότητα, ἔξ ποιότητα· ἔπειθ ἢ ἀρνήσις θάτερα τῶν προτάσεων προσεδεῖσα, μεταβάλλει τὴν αὐτῆς πιστότητα, ἢ ποιότητα, ἀνεμφισβητήτως ἰσοδύναμον θάτερα ποιήσει.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐναντίων, ἔξ ὑπεναντίων, εἰ προσεδεῖν ἢ ἀρνήσις τῷ προσκατηγορημένῳ, ἰσοδύναμον ποιήσει τῇ ἐκείνης ἐναντία, ἢ γὰρ ὑπεναντία, εἰ ἢν μερικὴ εἴη, οἷον πᾶς ἀνδρῶδες ἐστὶ δίκαιος, ἢ ἢ δὲ ἀνδρῶδες ἐστὶ δίκαιος, εἰσὶν ἐναντία· εἰ ἢν εἰσοίς, πᾶς ἀνδρῶπος ἢ ἐστὶ δίκαιος, ἢ ἢ δὲ ἀνδρῶπος ἢ ἐστὶ δίκαιος, ποιήσεις αὐτὰς ἰσοδυναμίας· αἴτιον δὲ, ὅτι αἱ ἐναντίαι, ἔξ ὑπεναντία κατὰ πιστότητα μόνον ἀντίκεινται· εἰ ἢν προσεδεῖν ἢ ἀρνήσις τῷ προσκατηγορημένῳ, ἢ καταφατικὴ πρότασις γίνεται ἀποφατικὴ, ἔξ ἢ ἀποφατικὴ καταφατικὴ· δύο γὰρ ἀποφάσεις ποιῶσι μίαν καταφασιν, ὅτου χάριν ἰσοδυναμῶσιν.

Ἐπὶ δὲ τῶν ὑπαλλήλων, εἰ ἐπ' ἀμφοτέρων προσεδεῖν ἢ ἀρνήσις, τῆτε προσδιορισμῶ, ἔξ τῷ προσκατηγορημένῳ, ἢ πρότασις ἰσοδύναμος ἔσται τῇ ὑπ' αὐτὴν ὑπαλλήλῳ, οἷον ἢ πρότασις αὐ-

τη, τις ἀνθρωπός ἐστι δίκαιος, ἐστὶν ὑπάλληλος
 τῆ, πᾶς ἀνθρωπός ἐστι δίκαιος· ἐὰν δὲ προσεβῆ
 διττὴ ἄρνησις τῆτε προσδιορισμῆ ἢ τῆ προσκα-
 τηγορημένῃ, ὡς ἐπὶ τούτης, ἕως ἀνθρώπος ἢ
 ἐστὶ δίκαιος, ἢ ἢ πᾶς ἀνθρώπος ἢ ἐστὶ δίκαιος,
 ἰσοδύναμοι ἔσονται· αἴτιον δὲ, ὅτι αἱ ὑπάλληλοι
 ἀντίκεινται κατὰ ποσότητα. ἐὰν ἢν ἢ ἄρνησις τῷ
 προσδιορισμῷ προσεβείη, ἀπεργάζεται τὴν πρό-
 τασιν μερικὴν, εἰ καθόλου εἶη, εἶδὸ μερικὴ, κα-
 θόλου· ἀναιρετικὴ τοίνυν ἢ ἄρνησις ἕστα παντός
 τῷ ἐπομένῃ αὐτῆ, μεταβάλλει ἢ τὴν ποσότη-
 τα τῆς προτάσεως, ἀπὸ καταφατικῆς ἀπιφα-
 τικὴν ποιῶσα αὐτήν· τῆτὶ τὸ δεινὸν ἀφαιρεῖται,
 β'. ἄρνήσεως τῷ προσκατηγορημένῃ προσεβείτης·
 τῆνικαῦτα γὰρ δύο ἀποφάσεις μίαν καταφα-
 σιν ἀποτελεσῶν, καταφατικὴ ἢ πρότασις μενού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ ἀντιστροφῆς τῶν ἁπλῶν προτάσεων.

Εστὶ δὲ ἀντιστροφή, κοινῶς δύο προτάσεων
 κατὰ τὴς ὁρῆς ἀνίπαλιν τιθεμένης μετα τῆ
 συναληθεύειν, οἷον τις ἀνθρωπός ἐστι ζῶον, τὶ
 ζῶον ἐστὶν ὁ ἀνθρώπος· τρία δὲ ἐφ' ἐκάστης ἀν-
 τιστροφῆς θεωρεῖσθαι δεόν, ἀντιστροφή, ἀντιτρέ-
 φησα, ἢ ἀντισρεφομένη· ἀντιστροφή ἐστὶν ἢ ἐπι-
 φράξ, ἢτοι συνέπεια, ἢν τὸ, ἄρα μόνον ἐμ-
 φαίνει, ὡς ὅταν λέγωμεν, ὁ ἀνθρωπός ἐστι
 ζῶον, ἄρα τὶ ζῶον ἐστὶν ὁ ἀνθρώπος. Ἀντιρε-
 φομένη λέγεται ἢ πρότασις, ἢτις ἀντιτρέφε-
 ται·

ται· ἀντιστρέφουσα δὲ, εἰς ἣν γίνεται ἡ ἀντιστροφὴ· ἡ δὲ ἐκ τῆς ἀντιστρεφόμενης πρὸς τὴν ἀντιστρέφουσαν ἐπιφορὰν διδόνται, ἢ ἀνάπαλιν ἀπὸ τῆς ἀντιστρέφουσας πρὸς τὴν ἀντιστρεφόμενιν.

Τριπλῆ δὲ ἡ ἀντιστροφή· ἢ ἡ μὲν ἀ λέγεται ἀπλῆ, ὅτε ἐνλαδῆ μεταβάλλεται ἡ θέσις τῶν ὄρων, ὑποκειμένης τῆς αὐτῆς ποσότητος ἢ ποιότητος τῆς προτάσεως· κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἀντιστροφήν, δύο προτάσεων εἶδη ἀντιστρέφουσιν, ἢτε μερικὴ καταφατικὴ εἰς ἑαυτὴν, ἢ ἡ καθόλου ἀποφατικὴ ὁμοίως εἰς ἑαυτὴν, οἷον τις ἀνδρωπός ἐστι ζῶν, ἄρα τι ζῶν ἐστὶν ἀνθρωπος· ἢδεῖς ἀνδρωπός ἐστι ἵππος, ἄρα ἢδεῖς ἴππος ἐστὶν ἀνθρωπος.

Ἡ β' λέγεται κατὰ συμβεβηκὸς ἀντιστροφή, γίνεται δὲ ὅταν μεταβῆληται ἡ θέσις τῶν ὄρων, ὑποκειμένης μὲν τῆς ποιότητος, μεταβαλλομένης δὲ τῆς ποσότητος· κατὰ δὲ ταύτην τὴν ἀντιστροφήν, ἀντιστρέφει ἢτε καθόλου καταφατικὴ, ἢ ἀποφατικὴ, οἷον πᾶς ἀνδρωπός ἐστι ζῶν, ἄρα τι ζῶν ἐστὶν ἀνθρωπος, ἢδεῖς ἀνδρωπός ἐστι λίθος, ἄρα τις λίθος ἢκ ἐστὶν ἀνθρωπος.

Ἡ γ' λέγεται σὺν ἀντιθέσει ἀντιστροφή· γίνεται δὲ ὀπηνίκα μεταβάλλεται ἡ θέσις τῶν ὄρων, ὑποκειμένης τῆς αὐτῆς ποσότητος, καὶ ποιότητος, τῶν ὄρων μέντοι ἐξ ὠρισμένων ἀορίστων λεγομένων· τῆτον τὸν τρόπον ἀντιστρέφει ἀ. μὲν καθόλου καταφατικὸς, οἷον πᾶς ἀνδρωπός ἐστι

ἐστὶ ζῶον, ἔκ πᾶν τὸ μὴ ζῶον ἐστὶ μὴ ἄνθρωπος.
 β. δὲ ἡ μερική ἀποφατική· οἷον ἢ πᾶς ἄνθρωπος
 λευκός, ἔκ τὸ ἢ πᾶν ἢ λευκόν, ἐστὶν ἢκ ἄν-
 θρωπος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ ἀντιθέσεως, ἰσοδυναμίας, ἢ ἀντι-
 φροφῆς τῶν συνδέτων προτάσεων.

Σύνδετος, ἦτοι ὑποθετική πρότασις ἐστίν,
 ἢ πλείους κατηγορικὰς συνδέσμων τινὶ περιέ-
 χουσα· διαίτοι τῆτο τέσσαρες οἱ τοιοῦτοι σύνδεσ-
 μοὶ ὄντες, τέσσαρα ἔκ τῶν συνδέτων προτά-
 σεων εἶδη· ἡ μὲν γὰρ λέγεται συνδυαστική, ἡ
 δὲ διαζευκτική, ἡ δὲ ὑποθετική, ἡ δὲ αἰτιολο-
 γική.

Συνδυαστική, ἦτοι συμπλεκτική ἐστίν, ἐν ἣ
 διὰ τῆ συναπτικῆ μορῆ καὶ, δύο, ἢ ἔκ πλείους
 κατηγορικῆς προτάσεις εἰσὶν, οἷον ὁ Σωκράτης
 λέγει, ἔκ ὁ Πλάτων διαλέγεται· ἵνα δὲ ἡ
 τοιαύτη πρότασις ἀληθὴς εἴη, ἐπιζητεῖ ἕκαστον
 αὐτῆς μέρος ἀληθὲς εἶναι· ἢν δὲ μόνον ἐν ψευ-
 δὲς εἴη, ἀπᾶτα ἢ συνδυαστικὴ πρότασις λέγεται
 ψευδής· ἡ γὰρ τοιαύτη ἀπόφανσις τῷ χειρόνι
 ἔπεται μέρος, ὅτι χάριν διὰ τῷ ἑλλείματι τῷ
 ἑνὸς μέρους ἀπᾶσα συνολιζαίνει.

Διαζευκτικὴ ἐστίν, ἢ συνεσηκῦτα ἐκ δύο, ἢ ἔκ
 πλείων ἀπλῶν διὰ τῷ, ἢ, μορῆ ζευγνυμένων,
 οἷον

οἶον ὁ Πέτρος ἢ ἀναγινώσκου, ἢ περιπατεῖ, ἢ
 ἔρχεται ἢ αὐτὴ ἀληθὴς εἶη, ἀρκεῖ ἐν μέρει,
 εἶναι ἀληθές· ἵνα δὲ ἢ ψευδής, πάντα τὰ μό-
 ρια ὀφείλουσιν εἶναι ψευδῆ.

Υποθετικὴ πρότασις ἐστίν, ἢς τὰ μέρη τῶ
 ὑποθετικῶ μορίῳ συνάπτονται, οἷον εἰ ἔστιν ἡ-
 λιος, ἐστὶν ἡμέρα· τῶν τοιούτων προτάσεων ἡ ἀ-
 λήθεια ἢ δεῖται τῆς ἀληθείας τῆ ἡγούμενῃ, ἢ
 ἐπομένῃ· ἀλλὰ μόνον ἐπιφορὰν προσήκουσαν ἐ-
 πιζητεῖ, ὅθεν αὐτὴ ἐστὶν ἀληθής, εἰ ὁ λίθος ἐστὶν
 ἄνθρωπος, ἢν αὐ δίκαιοτικός· καίτοι ἀμφότερα
 τὰ μέρη οὕτα ἀδύνατα.

Αἰτιολογικὴ ἐστίν, ἐν ἣ αἱ προτάσεις διὰ
 τῆ αἰτιολογικῆ μορίῳ, ὅτι, συνάπτονται, οἷον
 ὅτι ἄνθρωπος ἐστὶ λογικός, ἐστὶ γελαστικός· ἵνα
 δὲ αὐτὴ ἀληθὴς εἶη, τρία ἐπιζητεῖ, ἀγαθότη-
 τα ἐπιφορᾶς, ἀλήθειαν ἡγούμενα τε καὶ ἐπομένα,
 καὶ τὸ ἡγούμενον ἀληθῆ αἰτίαν εἶναι τῆ ἐπομένα.

Ἐξ ὧν συνιδεῖν ῥᾶον τὰς συνθέτους προτά-
 σεις διττῆ γένεος εἶναι· αἱ μὲν γὰρ ἢ ἀληθεύου-
 σι, μὴ ἀληθεύοντων πάντων τῶν αὐτῶν μερῶν,
 ἢ τῶν ἀπλῶν προτάσεων· αἱ δὲ ἀληθεύουσιν.
 Ἔτι ἀπλήστινος προτάσεως ψευδομένης· αἱ συν-
 δυασικαὶ πᾶσαι τῷ πρώτῳ εἰσὶ γένεος· ὅθεν
 ταῖς καθόλου καταφατικαῖς προτάσεσιν ὅμοιούν-
 ται, καὶ κατὰ πάντων τῶν ὑφ' αὐτάς ἀληθεύου-
 σι· διὸ καὶ εἰς συνδυασικὴν πρότασιν διαλύονται·
 ταύτην γὰρ ἐστὶν εἰπεῖν πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον,
 καὶ ὅτι ἐστὶ ζῶον, κἄκῃνος, καὶ καθοξής.

Αἱ διαζευκτικαὶ δὲ τῆ β. διὸ καὶ τῆ μερικῆ ὁμοιωῦνται, ἢ γὰρ μερικὴ εἰς διαζευκτικὴν ἀναλύεται· εἰπεῖν γὰρ τις ἐστὶ δίκαιος, ταῦτόν ἐστιν εἰπεῖν, ὅτος, ἢ ἐκεῖνός ἐστι δίκαιος.

Ἐπεὶ ἢν ἡ συνδυασικὴ πρότασις ἐστὶν ὡσεὶ καθόλη, ἢ διαζευκτικὴ ὡσεὶ μερικὴ, ὅπουται τούτας ἀντικειῖσθαι κατὰ ποσότητα· δυναμένων δὲ αὐτῶν καὶ κατὰ ποιότητα ἀντικειῖσθαι, ἔπεται ταύτας, ὡσπερ καὶ τὰς ἀπλᾶς, τετραχῶς ἀντικειῖσθαι, πρῶτ. γὰρ ἡ συνδυασικὴ αὐτῆ, ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Παῦλος ἐστὶ δίκαιος, ἔχει ἀποφατικὴν τὴν ἀποφατικὴν ταύτην διαζευκτικὴν· ἢ ὁ Πέτρος, ἢ ὁ Παῦλος ἢκ ἐστὶ δίκαιος· ἐναντίαν δὲ τὴν ἀποφατικὴν ταύτην συνδυασικὴν, ἢ καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος ἐστὶ δίκαιος· ὑπέλληλον δὲ ταύτην τὴν καταφατικὴν, ἢ ὁ Πέτρος, ἢ ὁ Παῦλος ἐστὶ δίκαιος· ἢ οἷον ἔχει καὶ ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Παῦλος ἐστὶ δίκαιος, καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως. ἢς ὑπεναντία ἐστὶν ἡ διαζευκτικὴ ἀποφατικὴ, ἢ ὁ Πέτρος, ἢ ὁ Παῦλος ἢκ ἐστὶ δίκαιος· εἰς σφραγίσραν δὲ τούτων καταληψιν, ἐκχεῖσθωσαν ἐπὶ διαγράμματος.

72
μαθηται σου
δουξονται και
ταφασονται

μαθηται σου
δουξονται και
ταφασονται

η ο κερκος
η ο κωνλος
εσι διταιοσ.

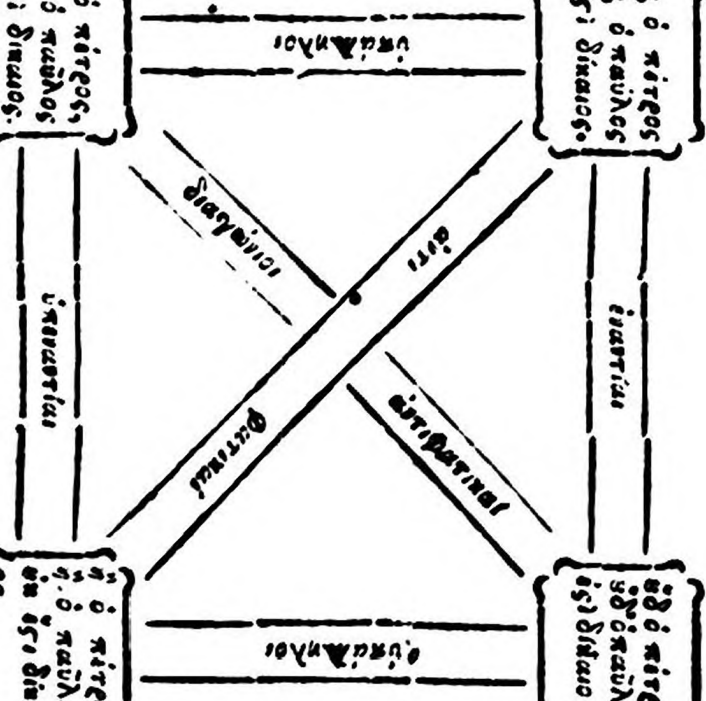
η ο κερκος
η ο κωνλος
εσι διταιοσ.

η ο κερκος
η ο κωνλος
εσι διταιοσ.

η ο κερκος
η ο κωνλος
εσι διταιοσ.

μαθηται δια-
ξουξονται και
ταφασονται

μαθηται σου
δουξονται και
ταφασονται

Εἰ βῆλει δὲ ταύτας ἰσοδυναμίας, ποιῆσαι ἐν μὲν ταῖς ἀντιφατικαῖς πάσαις, τῆς προτάσεως πρόθετος τὴν ἀρνησιν, ἐν δὲ ταῖς ἐναντίας ἢ ὑποναντίαντες πρὸ τῷ συνδέσμῳ, ἐν δὲ ταῖς ὑπαλλήλοις πρόθετος πρὸ τοῦ ὑποκειμένου, ἢ πρὸ τῷ συνδέσμῳ.

Εἰδέχεται δὲ ταύτας ἢ ἀντιτρέφειν· ἐπεὶ γὰρ ἡ ἀποφατικὴ συνδυαστικὴ ἰσοδυναμεῖ τῇ καθόλου ἀποφατικῇ, εἰδέχεται ἀντιτρέφειν ἀπλῶς, οἷον ἢ ὁ Πέτρος, ἢ ὁ Παῦλος ἐστὶ δίκαιος· ἢ ὁ δίκαιος ἢ ἐστὶν ὁ Πέτρος, ἢ ὁ Παῦλος, ὁμοίως ἢ ἡ διαζευκτικὴ καταφατικὴ, ἐπεὶ ἰσοδυναμεῖ τῇ μερικῇ καταφατικῇ· οἷον ἢ ὁ Πέτρος, ἢ ὁ Παῦλος ἐστὶ δίκαιος· ἢ ὁ δίκαιος ἢ ὁ Πέτρος ἐστὶν, ἢ ὁ Παῦλος· ἢ δὲ συνδυαστικὴ καταφατικὴ τε, ἢ ἀποφατικὴ, ἐπεὶ τῇ καθόλου ἰσοδυναμεῖ, κατὰ συμβεβηκὸς ἀντιτρέφει εἰς διαζευκτικὴν, ἢ τις ἰσοδυναμεῖ τῇ μερικῇ· ἢ δὲ καταφατικὴ συνδυαστικὴ, ἢ ἀποφατικὴ διαζευκτικὴ, ἀντιτρέφει τῇ σὺν ἀντιθέσει ἀντιτροπή.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν γ'. τῆ νοός
ἐνέργειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ ἐπιχειρήματος ἔ τῶν αὐτῆ εἰδῶν.

Τὸ ἐπιχείρημα, ὃ ἔ πιωτικός λόγος λέ-
γεται, ἐστὶ λόγος ἀποφαντικός ἀδήλα τι-
νός ἔ ἀμφισβητημένα διὰ γνωρίμων τε, ἔ σα-
φῶν· τὰ τε δὲ τέσσαρά εἰσι τὰ εἶδη· συλλογι-
σμός, ἐπαγωγή, ἐνδύμημα, ἔ παράδειγμα·
ὧν ὁ μὲν συλλογισμός, καὶ ἐπαγωγή τοῖς
φιλοσοφοῦσι, τὸ δὲ ἐνδύμημα, ἔ παράδειγμα
τοῖς ῥήτορσιν ἴδιον· ὀρίζεται δὲ ἡ ἐπαγωγή τῷ
Φιλόσοφῳ, ὅτι ἐστὶν ἀπὸ τῶν καθ' ἑκάστη ἐπὶ
τὸ καθόλου ἔφοδος, οἷον τῆτι τὸ πῦρ θερμαί-
νει, καὶ κείνο θερμαίνει. Πᾶν ἄρα πῦρ θερμαί-
νει· ἐνδύμημα δὲ ἐστὶν ἀτελής συλλογισμός, ὃ
δηλονότι ἡ ἑτέρα ἔλλείπει πρότασις, οἷον ὁ Πλά-
των ἐστὶ ζῶον, ἄρα ἐστὶν ἀίδητικόν· ὁ Πέτρος ὑ-
πτῶν πλαυᾶται, κλεπτής ἄρα ἐστὶ· παράδειγ-
μα δὲ ἐστὶ λόγος πιωτικός μερικῆ τινός ἔ ἀμ-
φισβητημένα, διὰ γνωρίμων τινός, ἔ αὐτῆ με-
ρικῆ· οἷον ὁ Σωκράτης ἀδελφῆς ὧν νησεύει, ἔ
σύ ἄρα ἀρρώστου ὧν, οἷός τε εἶ νησεύειν.

Μόνος δὲ ὁ συλλογισμός ἔσχηκε τὸ ἀ-
νεγκαῖον ἐν τοῖς ἐπιχειρήμασι, τὰ δὲ λοιπὰ,

πιθανόν μὲν, ἢ ὅτι δὲ ἡ ἀναγκάσιον δείκνυσσι
 τὸ ἀμφισβητήμενον· διὸ ἡ ἐπ' αὐτόν, ὡς ἐπ'
 ἀκριβέστερον τρόπον τῆ ἐπίστασαι, ἀνάγονται
 πάντα· ὠρισται δὲ ὁ συλλογισμὸς τῷ Φιλοσό-
 φῳ, ὅτι ἐστὶ λόγος, ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν ἕτε-
 ρόντι τῶν κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει τῷ
 ταῦτα εἶναι· τὸ μὲν λόγος εὐταῦθα γένος ἐ-
 στί, τὰ δὲ λοιπὰ διαφορᾷ ἀναπληροῦ τόπου·
 ἡ λέγεται ὁ συλλογισμὸς λόγος, ἅτε δὴ
 ἐκ πολλῶν λέξεων συγκείμενος, αἱ δὲ ἀπορά-
 σεως, ἢ καταφάσεως ἀλλήλαις συνεπτόμενοι,
 ἕτερόντι ἐξαγγέλλησιν εἶναι, ἢ μὴ εἶναι· λέ-
 γεται β'. ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν, ὃ περὶ
 τῶν προτάσεων ἐνοεῖται, ἃς δεῖ ὡς ὁμολο-
 γημένας προσκείσθαι· λέγεται γ'. ἕτερόντι
 τῶν κειμένων, διὰ τὸ σ πέρασμα· τῆτο δὲ
 λέγεται ἕτερόντι, τῶν προτάσεων δηλαδὴ· ἐκ
 μὲν γὰρ δύο προτάσεων εὐτάπως διατιθεμέ-
 νων, αἰεὶ ἑτέρα ἔπεται, ἥτις ἐστὶ τὸ συμπέ-
 ρασμα· τῆτο δὲ λέγεται ἕτερόντι, τῶν προ-
 τάσεων δηλαδὴ· ἐκεῖνα γὰρ αἰτία, τῆτο δὲ ἀ-
 ποτέλεσμα· λέγεται δ'. ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει,
 ὅτι τῶν προτάσεων ἐν διατιθεμένων, ἢ συν-
 γωγῇ τῶν συμπερασμάτων ἀναγκάτως ἔπεται·
 τελευταῖον λέγεται τῷ ταῦτα εἶναι, ἥτοι τῷ
 διὰ ταύτας τὰς προτάσεις ἐν σχήματι προσή-
 κοντι διατιθεμένας συμβαίνει τὸ συμπέρασμα·
 εἰς εὐπρινεσέραν δὲ τῆτων κατέληψιν προκείσθω
 συλλογισμὸς ὡδί.

Πᾶν αὐλον ἐστὶν ἀθάνατον
 ἢ λογικὴ ψυχὴ ἐστὶν αὐλος.
 ἢ ἢ ἢ λογικὴ ψυχὴ ἐστὶν ἀθάνατος.
 Ἐν

Ἐν τούτῳ ἔν τεθεισῶν τῶν ἀνωτέρω δύο προτάσεων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει τὸ συμπέρασμα, τῆς λογικῆς δηλαδὴ ψυχῆς εἶναι ἀθάνατον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς ὕλης τῷ Συλλογισμῷ.

Ο συλλογισμὸς σύνθετόν τι ὡν τεχνητόν, ἀνάγκη ἔχειν ὕλην ἢ χ ἤττον, ἢ ὁ οἶκος, ἢ ἡ ναῦς. Διττὴ δὲ ἢ τῷ συλλογισμῷ ὕλη, ἢ μὲν προσηχῆς, ἢ δὲ πρόρω· ἢ πρόρω ὕλη εἰσὶν οἱ ὄροι, τὸ ὑποκείμενον δηλ. ἢ τὸ κατηγορούμενον, ἢ ὁ καλούμενος μέσος ὄρος· ὕλη προσηχῆς εἰσὶν αἱ τρεῖς προτάσεις, οἷον ἐπὶ τῇ προσηχῶς ἐκτεθέντος συλλογισμῷ, πρόρω ὕλη εἰσὶν ἡ λογικὴ ψυχὴ, ἢ τις ἐστὶν ὑποκείμενον· τὸ ἀθάνατον ὅπερ ἐστὶ τὸ κατηγορούμενον· ἢ τὸ αὔλον, ὃ ἐστὶ μέσος ὄρος· προσηχῆς, αἱ τὸν συλλογισμὸν συνισῶσαι προτάσεις.

Γίνεται δὲ, ὅτι τρεῖς μόνον ὄροι ἐν οἰσθηποτῶν ὑγιῶς ἔχοντι συλλογισμῷ παραλαμβάνονται· δηλῆται δὲ τούτο σαφῶς· ὁ γὰρ συλλογισμὸς λόγος τίς ἐστι προσλαμβανόμενος εἰς δείξιτινός ἀμφισβητημένον προβλήματος· ἐστὶ δὲ πρόβλημα, ἀπόφανσις, ἐν ᾗ ἀπορεῖται, εἰ τίτινι προσήκει, ἢ μή· ἐς ἃ παραδείγματος χάριν, πρόβλημα, εἰ ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ γελαστικός· ἐν ᾗ ἀπορεῖται, εἰ τὸ γελαστικὸν ἐνυπάρχει τῷ

ἀνθρώπῳ· τὸ τοίνυν πρόβλημα τῆς οικείης ὄρας αἰεὶ ἐξ ἀνάγκης δίδωσι συλλογισμῶ, τὸ ὑποκείμενον δηλαδὴ ἢ κατηγορούμενον, ἃ ἢ ἄκρα ἤκουσε.

Πρὸς λύσιν δὲ τῆς τοιαύτης ζητήσεως καὶ ἀπορίας ἢ καὶ ὅσιν ἕδος ἑτέρα, εἰμὴ τρίτον τι ἔξωθεν προσλαμβάνειν, ὅπερ εἴη μέσον τῶν δύο ἄκρων, ἢ ἔχει συνάφειαν, ἢ διάσασιν πρὸς ἀμφοτέρω· τὰ γὰρ ἄκρα συνάπτεσθαι ἢ δύναται, εἰμὴ διά τινος μέσου, ὅτω δὲ τοῖς δυσὶν ἄκροις τρίτος ἔξωθεν μέσος προσίθεται, οἷον ἐπὶ παραδείγματος· ἐπεὶ ὁρῶμεν τὸ λογικὸν ἔχειν συνάφειαν πρὸς τε τὸν ἀνθρώπου ἢ τὸ γελασικόν, κρίνομεν ἐκεῖνο εἶναι μέσον, ἢ οἷον εἰ σύνδεσμον ἀμφοτέρων· ὅτε χάριν δι' αὐτῆ μόνον ἐπιφέρωμεν τὸν ἀνθρώπου εἶναι γελασικόν ὡδί.

Πᾶν λογικὸν ἐστὶ Γελασικόν.

Πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ Λογικός.

Ἄρα πᾶς ἀνθρώπος Γελασικός.

Διατί δὲ ἡ προσηχῆς ὕλη τῆ συλλογισμῆ τρεῖς μόνον εἰσὶ προτάσεις; ἢ ὅτι ὁ μέσος ὄρος ἀμφοτέροις τοῖς ἄκροις ὑφίλει συνάπτεσθαι· ἐπεὶ δ' ἢ ἐνδέχεται ἢ τῶ συνάπτεσθαι ἐν τῇ προτάσει, ἢ ἐστὶ πρόβλημα, ὅτε χάριν ἀναγκαῖον ἑτέρας· δύο προτάσεις παραλαμβάνεσθαι διαφόρους τῆ προβλήματος· ὡν ἐν μὲν τῇ α'. ὁ μέσος ὄρος ἐπὶ τῆ προβλήματος ἄκρῳ συνάπτεται, ἐν δὲ τῇ β'. τῶ ἑτέρῳ· διὸ ἢ ὁ ὕγιης συλλογισμὸς ἐκ τριῶν μόνων συγκρίεται προτάσεων· τῶν δὲ τριῶν ὅρων, ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς

μὸς συνεζήκειν, ὁ μὲν λέγεται μέσος, ὁ δὲ μείζων, ὁ δὲ ἐλάττων ὄρος· μέσος ὄρος ἐστὶν ὁ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς προτάτεσι λαμβανόμενος, μηδὲ ἐν τῷ συμπέρασματι τιθέμενος· καλεῖται δὲ μέσος, ὅτι μέσῳ σχέσιν ἔσχηκε πρὸς τὰ ἄκρα· μείζων δὲ, ὁ ἐν τῷ συμπέρασματι κατηγορούμενος, ταῦτόν ὁ εἰπεῖν καὶ ἐν τῷ προβλήματι. Ἐλάττων δὲ ὁ ἐν τῷ συμπέρασματι ὑποκείμενος· τῶν προτάσεων δὲ, ἡ μὲν τὸν μέσον ὄρον ἔχουσα συνεταγμένη τῷ μείζονι ἄκρῳ, μείζων καλεῖται· ἡ δὲ τῷ ἐλάττονι, ἐλάττων· ἡ δὲ γ' συμπέρασμα λέγεται, καὶ ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῷ προβλήματι, συμπεραδέντι τῇ δυνάμει τῷ μέσῳ· ἐξ ὧν συλλέγονται ταῦτα· α'. τὸν συλλογισμὸν ἐκ τριῶν μέσων συγκεῖσθαι ὄρων· ὅθεν ἢ συνεπτυγμένως, ἢ συνεπλυγμένως, ἔχει τέσσαρας, ἢ καὶ ὑγιῶς συμπεραίνει, οἷον

ὁ λέγων τὸν Πέτρον ζῶον, λέγει τάληδες.

ὁ λέγων τὸν Πέτρον ἵππον, λέγει αὐτὸν ζῶον.

ἄρα ὁ λέγων τὸν Πέτρον ἵππον, λέγει τάληδες.

Τὸ συμπέρασμα ἢ καὶ ὑγιῶς· ὁ γὰρ συλλογισμὸς συνεπτυγμένως τέσσαρας ἔχει ὄρους, τὸ γὰρ ζῶον τὸ ἐν τῇ μείζονι, ἀντὶ τῆς λογικῆς ὑποτίθεται· ὅθεν διαφέρει τῇ ἐν τῇ ἐλάττονι ζῶν, ὅπερ ἀντὶ τῆς ἀλόγου ὑποβάλλεται· β'. τὸν μέσον ὄρον μὴ εἶναι ομώνυμον· ἦσαν γὰρ ἂν συνεπτυγμένως τέσσαρες ὄροι, οἷον ἐπὶ παραδείγματι,

Πᾶς κύων ὑλακτεῖ.
 ἄλλ. ἄσρον τι ἐσι κύων.
 ἄρα ὑλακτεῖ.

Οὐχ ὑγιῶς ἐπιφέρεται· τὸ γὰρ, κύων, διαφόρως λαμβάνεται ἔντε τῇ μείζονι, ἔν τε τῇ ἐλάττονι. γ'. τὸν μέσον ὄρον ἐν μιᾷ τῆ ἀλάχι-
 ρον τῶν προτάσεων καθόλου χρή λαμβάνεσθαι, ἀπὸ πάντων τῶν ὑφ' αὐτῷ· πᾶς γὰρ συλλογι-
 σμὸς ἐπί τινι καθόλου ἔρω σαλεύει· ἔθεν ὁ συλ-
 λογισμὸς ἕτος ἕχ ὑγιῶς.

Πᾶν ζῶον ἦν ἐν τῇ Κιβωτῷ τῆ Νῶε.
 ὁ Βυκέφαλος ἐσι ζῶον,
 ὁ Βυκέφαλος ἄρα ὑπῆρχεν ἐν τῇ Κιβωτῷ
 τῆ Νῶε.

Τὸ ζῶον ἐνταῦθα ἀντὶ τῶν εἰδῶν ὑποβάλλε-
 ται. ἢ χι δὲ τῶν ἀτόμων. δ'. ἐν ἅπαντι συλλο-
 γισμῷ δεῖ ἐμμένειν ἐν ταῖς προτάσεσι ἔν τῷ
 συμπεράσματι τὴν αὐτὴν ἔκτασιν, ἔν συζολῆν
 τῶν ὄρων. ἄλλως γὰρ ἕχ ὑγιῶς συμπερανεῖ-
 οῖον

Οὐδὲν ζῶον γεννηθήσεται.
 Πᾶς ἄνθρωπος ἐσι ζῶον.
 ἕδεῖς ἄρα ἄνθρωπος γεννηθήσεται.

Ὁ γὰρ ὄρος, ἄνθρωπος, ἐν μὲν τῇ ἐλάτ-
 τονι ἀντὶ τῶν ἐνεσώτων ὑποβάλλεται, ἐν δὲ τῷ
 συμπεράσματι ἔν ἀντὶ τῶν μελλόντων ἀνθρώπων
 ἔκτείνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ συλλογιστικῆς σχήματος.

Συλλογιστικὸν σχῆμα ἐστὶ, κοινωμία δύο προτάσεων καθ' ἓνα ὄρον, ἐξ ὧν συνάγεται τρίτον τι τὸ συμπέρασμα· αἴτιον δὲ τῷ τοιούτου σχήματος, ὁ μέσος ὄρος ἐστὶ διαφόρως τοῖς ὄροις κοινωνῶν· ὅτε μὲν γὰρ τῷ μὲν κατηγορημένῳ ἐν τῷ προβλήματι ὑπόκειται, τῷ δὲ ὑποκειμένῳ κατηγορεῖται, τὸ πρῶτον γίνεται σχῆμα, οἷον,

Πᾶν ζῶον ἐστὶν αἰσθητικόν.

Πᾶς ἀνθρωπός ἐστὶ ζῶον

ἄρα πᾶς ἀνθρωπός ἐστὶν αἰσθητικός.

Εὐταῦθα τὸ ζῶον μέσος ὄρος ὂν, ὑπόκειται ἐν τῇ μείζονι, ἔκ κατηγορεῖται ἐν τῇ ἐλάττωι· ὅτε δ' ἀμφοτέρων κατηγορεῖται τῶν ἄκρων, τὸ β' ἀποτελεῖται σχῆμα· οἷον

ἕδεις λίθος ἐστὶ ζῶον·

πᾶς ἀνθρωπός ἐστὶ ζῶον·

ἕδεις ἄρα ἀνθρωπός ἐστὶ λίθος.

Ἡ δὲ δὲ ὁ μέσος ὄρος ἀμφοτέροις ὑπόκειται τοῖς ἄκροις· τὸ γ' γίνεται σχῆμα.

Πᾶς σοφός ἐστὶ σπυδαῖος·

πᾶς σοφός ἐστὶν ἀνθρωπος.

ἄρα τις ἀνθρωπός ἐστὶ σπυδαῖος.

Παρά ταῦτα τὰ τρία σχήματα ἕτερον γε-
νέσθαι ἀδύνατον· ἀδύνατον γὰρ κατ' ἄλλην τινὰ
σχέσιν παρὰ τὰς εἰρημέναις ἐν τρισὶν ὅροις τὸν
μέσον ὅρον πρὸς τὰς δύο συνταχθῆναι τῆς ἀκρῆς·
ἐνιοὶ μὲντοι εἰς δ' εἰσάγουσι σχῆμα, ἢ ἐφευρετι-
κὸν τὸν Γαλιηὸν εἶναι λέγουσιν, ἐν ᾧ ὁ μέσος
ὄν μὲν τῇ μείζονι κατηγορεῖται, ἐν δὲ τῇ ἐλάτ-
τοι ὑπόκειται, οἷον

Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον·

πᾶν ζῶον ἐστὶν ἕστια·

τις ἄρα ἕστια ἐστὶν ἄνθρωπος.

Τῆτο δὲ παρέλιπεν ὁ Φιλόσοφος εἰς οἱ γνή-
σιοι αὐτῷ Θιασῶται, εἰκότως· διαφέρει γὰρ τῷ-
το τῷ α'. ἢ τῇ διαφόρῳ τῷ μέσοι σχέσει πρὸς
τῆς ἀκρῆς, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μετατάξει τῶν προ-
τάσεων, εἰ τῇ ἀντετραμμένη τῷ συμπεράσμα-
τος συναγωγῇ τὸ ἐλαττον ἄκρον τῷ μείζονος κα-
τηγορῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆ τροπῆ τῶν σχημάτων.

Ὁ τρόπος τῶν συλλογισμῶν διττὸς ἐστὶν, ὁ
μὲν κατὰλληλος, ὁ δὲ ἀκατὰλληλος· κα-
τὰλληλος μὲν ἐστὶν, ὅτε ἐν τῷ συμπεράσματι
τὸ μείζον ἄκρον κατηγορεῖται, εἰ τὸ ἐλαττον
ὑπόκειται· οἷον,

Πᾶσα ἀρετὴ ἐπαινετέα.
ἢ δικαιοσύνη ἐστὶν ἀρετὴ·
ἢ δικαιοσύνη ἄρα ἐπαινετέα.

Ὅπως τὸ ἐπαινετέα, ὅπερ ἐστὶ μείζον ἄκρον κατηγορεῖται τῆς δικαιοσύνης, ἣτις ἐστὶν ἕλαττον ἄκρον. Ἀκατάλληλος δὲ τρόπος ἐστὶν, ὅτε ἐν τῷ συμπεράσματι τὸ ἕλαττον ἄκρον κατηγορεῖται, ἢ τὸ μείζον ὑπόκειται· οἷον,

Πᾶς Γεωμέτρης δίδων·
τις ἀνθρώπος ἐστὶ γεωμέτρης.
ἄρα τι δίδων ἐστὶν ἀνθρώπος.

Οἱ τρόποι, ἧτοι αἱ συμβολικαὶ φωναί, διὰ ὧν οἱ συλλογισμοὶ δηλοῦνται εἰσὶν εἴκοσι καὶ δύο.

Τῆ α'. σχήματος κατάλληλοι τέσσαρες, γράμματα, ἔγραψε, γραφίδι, τεχνικός· ἀκατάλληλοι τῆ αὐτῆ πέντε, γράμμασι, γέγραψεν, ἀμιαδί, πάρεστο, λίμενος.

Τῆ β'. σχήματος κατάλληλοι τέσσαρες, ἔγραψε, κάτεχε, μέτριον, ἄχολον· ἀκατάλληλος εἷς, τίενμο.

Τῆ γ'. κατάλληλοι ἑξ, ἀπασί, θαναρός, ἰσάεις, ἀσπίδι, ὀμαλός, φέροσος· ἀκατάλληλοι δύο, τάσενμο, τίενμο.

Ἰστίον δὲ, ὅτι ἐπὶ τήτων τῶν φωνῶν, τὰ τέτταρα μόνον φωνήεντα θεωρίας ἀξιῦται, τὸ,

α, ε, ι, ο, ς τὸ μὲν α τὴν καθόλου καταφα-
τικὴν πρότασιν σημαίνει· τὸ δὲ ε τὴν καθόλου
ἀποφατικὴν· τὸ δὲ ι τὴν μερικὴν καταφατικὴν·
τὸ δὲ ο τὴν μερικὴν ἀποφατικὴν.

Τῷ μὲν α. σχήμ.	κατάλλ.
γράμματα·	σανίδι·
θέασι·	τεχνικός·

Τῷ δὲ β'. κατάλλ.	Τῷ δὲ γ'. κατάλλ.
δάμθενεν·	σάβασι· σήρισι·
Γράψου· θέασι·	τέτασι· τέρνισι·
τένιο.	σπιθαμὴν· γοργυδο.

Ἀκατάλληλοι· Ἀκατάλλ· Ἀκατάλληλοι·

Γράφαλι· τάσενμο· τίενμο· τάσενμο· τίενμο.
σάβιτιν· θέασι·
τίενμο·

Κάκειον δὲον εἶδοναι, ὅτι τὸ φωνῆεν τῆς α.
συλλαβῆς τὴν μείζονα σημαίνει πρότασιν, τῆς
β'. τὴν ἐλάττονα, τῆς γ'. τὸ συμπέρασμα.

Εἰς δὲ σαφεσέραν κατάληψιν ἐκκείσθωσαν
παρδείγματα ἀφ' ἑκάστου σχήματος, ἢ κατὰ
παντὸς ἀρχή.

Τῷ α. καταλήλε.

γρῆμ
μα

Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον·
Πᾶν Γελασικὸν ἐστὶν ἄνθρωπος·
F 2 τx

τα Πᾶν ἄρα γελασικὸν ἐστὶ ζῶον.
 θε Οὐδὲν τετράπυον ἐστὶ γραμματικόν.
 α Πᾶς ἵππος ἐστὶ τετράπυς.
 σε Ἄρα ἕδεις ἵππος ἐστὶ γραμματικὸς.

Σα Γρα Πᾶν πτερωτὸν ἵπταται,
 νί- φί Τίς κόραξ ἐστὶ πτερωτὸν,
 δι- δι Ἄρα τίς κόραξ ἵπταται.

τε Οὐδὲν ὄρνεόν ἐστὶ λογικόν,
 χνι Τὶ δίπυον ἐστὶν ὄρνεον.
 κός. Ἄρα τὶ δίπυον ἔκ ἐστὶ λογικόν.

Ἀκαταλήλως.

γρά- γράμ. Πᾶς ὄρνις πτηνόν·
 φα. μα Πᾶς κόραξ ἐστὶν ὄρνις,
 λι- σι Ἄρα τὶ πτηνόν ἐστὶ κόραξ.

θε- γέ Οὐδεὶς ὄρνις ἐστὶ γραμματικὸς
 α- γρα Πᾶς ἀλέκτωρ ὄρνις,
 ζε- φε Ἄρα ἕδεις γραμματικὸς ἀλέκτωρ.

σα- ἄ Πᾶς Γεωμέτρης δίπυον·
 ρι- μι Τίς ἀνδρωπὸς ἐστὶ γεωμέτρης,
 τιν- ωδί Ἄρα τὶ δίπυον ἐστὶν ἀνδρωπός.

τά- πά Πᾶν φυτὸν ἐμφυχον·
 σεν- ρε Οὐδεὶς ὄρνις φυτὸν·
 μο- σο. Ἄρα τὶ ἐμφυχον ἔκ ἐστὶν ὄρνις.

τί- λί Τί λογικόν ἐσὶ ζῶον·
 εν- με Οὐδὲν ἄψυχον λογικόν·
 μο- νος. Ἄρα τὶ ζῶον ἢ ἐστὶν ἄψυχον.

Τῷ β'. σχήμ. κατάλληλοι.

Θί- ἔ Οὐδεὶς γεωμέτρης τετράπυλ.
 να- γρα Πᾶς ἵππος τετράπυλ·
 ζε- ψε. Ἄρα ὅδεῖς ἵππος γεωμέτρης.

Δίμ- κά Πᾶς ὄρνις δίπυλ,
 βθ- τε Οὐδεὶς ἵππος δίπυλ,
 εν- χε Ἄρα ὅδεῖς ἵππος ὄρνις.

τέ- μέ Οὐδεὶς γραμματικὸς πτηνόν·
 νι- τρι Τίς κόραξ ἐστὶ πτηνόν,
 ο- ον. Ἄρα τίς κόραξ ἢ ἐστὶ γραμματικός.

Γρά- ἄ Πᾶς κόραξ ἐστὶ δίπυλ·
 ψο- χο Τίς λέων ἢ ἐστὶ δίπυλ·
 δο- λου Ἄρα τίς λέων ἢ ἐστὶ κόραξ.

Ἄκατάλληλοι.

Τί- Τίς ἄνθρωπος ἐστὶ Γεωμέτρης·
 εν- Οὐδεὶς ἀμαθὴς γεωμέτρης·
 μο- Ἄρα τίς ἄνθρωπος ἢ ἐστὶν ἀμαθὴς.

Τῷ γ'. σχήματος κατάλληλοι.

Σά-	ᾶ	Πᾶς κύων ὑλακτεῖ.
βα-	πα	Πᾶς κύων τετράπυον,
σι-	σι	Ἄρα τι τετράπυον ὑλακτεῖ.
τέ-	θε	Οὐδεὶς ἰχθύς ἄδει.
τα-	ικ	Πᾶς ἰχθύς ἄπυον.
σο-	ρός.	Ἄρα τι ἄπυον ἢ κ' ἄδει.
σπιν-	ι	Τίς ἄνθρωπος ζῶον.
θα-	σά	Πᾶς ἄνθρωπος λογικός.
μήν-	κικ	Ἄρα τι λογικὸν ἐστὶ ζῶον.
σά-	ἦ	Πᾶς ὄρνις ἵπταται.
ρι-	σπί	Τίς ὄρνις ἐστὶ θαλάττιος.
υι-	δι.	Ἄρα τὶ θαλάσσιον ἵπταται.
Γέρ-	ὀ	Τίς ἄνθρωπος ἢ κ' ἐστὶ λίθος,
γα-	μα	Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λογικός,
δο-	λός.	Ἄρα τι λογικὸν ἢ κ' ἐστὶ λίθος.
τέ-	φε	Οὐδὲν ἀναπνευστικὸν ἐνυδρον,
ριν-	ρι	τὶ ἀναπνευστικὸν δίπυον,
δο-	σεν.	Ἄρα τὶ δίπυον ἢ κ' ἐστὶν ἐνυδρον.

Ἀκατάλληλοι.

Τά-		Πᾶσα συκῆ φυτὸν,
σεν-		Οὐδεμία συκῆ ἐλαία,
μο-		Ἄρα τι φυτὸν ἢ κ' ἐστὶν ἐλαία.

τί-
εν-
μο.

Τις Γραμματικός δίπην,
Οὐδείς γραμματικός ὄρνις,
Ἄρα τι δίπην ἐκ ἔσιν ὄρνις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῶν ἀρχῶν τῆ Συλλογισμῆ,

Αἱ ἀρχαί, αἷς τὸ πρῶτον ἐπερεῖδεται σχή-
μα, δύο εἰσίν· ὧν ἡ μὲν ἐστὶ τὸ κατὰ
παντός λέγεσθαι, ἡ δὲ τὸ κατὰ μηδενός· ἔ-
στι δὲ τὸ κατὰ παντός, ὅτε τὸ κατηγορού-
μενον ἢ τῷ κατὰ τῆ ὑποκειμένου λέγεται, ὡς
μηδὲν εἶναι λαβεῖν τῶν ὑπὸ τὸ ὑποκείμενον,
καθ' ἣ τὸ κατηγορούμενον μὴ λέγεται, οἷον
τὸ ἔμφυχον κατὰ παντός τῆ ζῶν λέγεται·
ἢ δὲν γὰρ ἐστὶ τῶν ὑπὸ τὸ ζῶν, καθ' ἣ τὸ
ἔμφυχον ἢ ῥηθῆσεται· κατὰ μηδενός δὲ λέ-
γεται ὁ κατηγορούμενος ὅρος, ὅταν μηδὲν ἢ
λαβεῖν τῶν ὑπὸ τῷ ὑποκειμένῳ, καθ' ἣ κα-
τηγορηθεῖν, οἷον ὁ λίθος κατὰ μηδενός ἀνθρώ-
που· ἢ δὲν γὰρ ἐστὶ τῶν ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ ἀ-
τόμων, καθ' ἣ ὁ λίθος κατηγορηθεῖν. Ἐκ
τῶν δὲ τῶν ἀρχῶν σαφὲς δείκνυται τῶν
τεσσάρων τρόπων τῆ ἀ. σχήματος· τὸ γράμ-
μα γὰρ ἢ γραφίδι, ἐρεῖδονται τῆ κατὰ
παντός ἀρχῆ· τὸ δὲ ἔγραψε, ἢ τεχνικός,
τῆ κατὰ μηδενός.

Ἡ ἀρχὴ, ἐν ἣ ἐπερείδονται αἱ ἐπιφοραὶ πᾶσαι τῷ β'. σχήματος, αἱ εἰσὶν ἀποφατικαί. ἔστιν αὐτῇ τὰ τινὸς τρίτη ἔτι κεχωρισμένα, ὡς τὸ μὲν ἢ ταῦτόν τῷ τρίτῳ, τὸ δὲ κεχωρισμένον τῷ αὐτῷ, εἰσὶν ἔτι καὶ ἀλλήλων κεχωρισμένα· αὐτῇ μὲντοι ἰσοδυναμεῖ τῇ κατὰ μηδενὸς ἀρχῇ· εἶον ἔπει ἢ τῷ λίθου φύσει ἠλωτρίσται τῇ ζωῇ, ὃ συνάπτεται τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτε χάριν καὶ ἡ φύσις τῷ λίθῳ ἠλωτρίωμένη ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ.

Ἡ δὲ γὰρ τρίτη ἀρχὴ, ἣ περὶ ἰσχυρίζονται οἱ καταφατικοὶ τῇ γ'. σχήματος τρόποι. ἔστι, τὰ τῷ αὐτῷ ταῦτά, καὶ ἀλλήλοις τρόπον τινὰ εἰσὶ ταῦτά· αὐτῇ μὲντοι ἡ ἀρχὴ ἔχῃ τῷ καθόλου ἐστὶν ἀληθῆς· ἀντ' ὧν τὰ τῷ γ'. σχήμ. συμπεράσματα μερικὰ εἰσὶν ἀπαντα· προσέδεται δὲ τρόπον τινὰ, ὃ γὰρ ἀνθρώπος καὶ ἵππος ταῦτόν ἐστὶ τῷ ζωῷ, ὃ μὲντοι καὶ ἀλλήλοις εἰσὶ τὰ αὐτά, εἴμῃ κατὰ τι, τῷ ζωῷ δηλαδὴ εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'.

Περὶ τῶν κοινῶς καὶ ἰδίᾳ ἐπομένων τοῖς
τρισὶ σχήμασι.

Κοινῶς μὲν τοῖς τρισὶν ἔπεται ἰσχήμασι,
τὸ μήτε ἐμροτέρας τὰς προτάσεις ἀπο-
φα-

φατικῶς εἶναι, μήτε ἀμφοτέρωθεν μερικῶς, ἢ ἀ-
 προσδιορίστως· καὶ τὸ συμπέρασμα τῆ χειρότε-
 ρῶν προτάσεων ἐπεὶ κατὰ ποσότητα καὶ
 ποιότητα· ἴδια δὲ τῷ α. σχήματι, τὸ τὴν
 μείζονα αἰεὶ καθόλου εἶναι, τὴν δὲ ἐλάττωνα
 καταφατικῶν, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀδιαφόρως
 ἔχον κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα· ἦν γὰρ
 ἢ μείζων μερικῆ εἶη, ἢ δὲν συμπεραίνεται, οἷον
 ἡσία τις ἐστὶ λίθος· πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶν ἡσία·
 ἀρα τις ἀνθρώπος ἐστὶ λίθος. Αἴτιον δὲ, ὅτι τὸ
 μέσον, ὅπερ ὑποκείμενόν ἐστιν ἐν τῇ μείζονι,
 ἀφείλει διανεμεσθαι καθόλου· τῆτο δὲ γενέσθαι
 ἔχον οἶόν τε, μερικῶς τῆς μείζονος ἕσης· ὁμοίως
 εἴη ἢ ἐλάττων ἀποφατικῆ εἶη, ἢ δὲν συλλο-
 γιστικῶς συναγεται· οἷον πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶν
 ἡσία· ἢ δὲς ἵππος ἐστὶν ἀνθρώπος, ἀρα ἢ δὲς
 ἵππος ἐστὶν ἡσία. Αἴτιον δὲ ὅτι τὸ μείζον ἀ-
 κρον ἀποχρῶντως ἢ διανεμεται· ὅθεν ἐν τῷ
 συμπέρασματι γίνεται ἐπιφορά ἀφ' ὅρου μὴ
 διανεμημένου ἐπὶ διανεμημένον· ἴδια δὲ τῷ β.
 σχήματι ἔπεται τὸ τὴν μὲν μείζονα αἰεὶ κα-
 θόλου εἶναι, τὴν δὲ ἐλάττωνα ἀδιαφόρως ἔ-
 χουσαν κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα· ἀνό-
 μοιον μόνον αἰεὶ κατὰ ποιότητα τῇ μείζονι, καὶ
 τὸ συμπέρασμα ἀποφατικόν αἰεὶ· ἦν μὲν γὰρ
 ἢ μείζων μερικῆ εἶη, ἢ δὲν ὑγιῶς συμπεραίνε-
 ται, οἷον τί σῶμα ἐστὶ δένδρον, ἢ δὲς λίθος ἐ-
 στὶ δένδρον, ἀρα ἢ δὲς λίθος ἐστὶ σῶμα. Αἴτιον
 δὲ, ὅτι ἐν τῷ ἀποφατικῷ συμπέρασματι τὸ
 μείζον ἀκρον ἀποχρῶντως διανεμεται, ὅθεν ἢ
 γέγονεν ἐν τῇ μείζονι μερικῆ ἕση· ὅθεν ἐπι-
 φο-

φορὰ γίνεται ἀπὸ μὴ διανεμημένου ὄρου ἐπὶ διανεμημένον.

Εἶδ' αὖ αἱ προτάσεις καταφατικαὶ εἶεν, ἕδεν συμπεραίνεται, οἷον πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον· πᾶς ἵππος ἐστὶ ζῶον, ἀρα πᾶς ἵππος ἐστὶν ἄνθρωπος. Αἴτιον δὲ, ὅτι ἐν ἐκείναις ἕδικοτε ἀποχρώντως διενέμεται ὁ ὄρος, ὅς ἐστι κατηγορούμενος, ὡς ἐπὶ τῷ παραδείγματος δῆλον· Ἰδίᾳ τῷ γ' σχήματι ἐπεται τὸ τὴν ἐλάττωνα αἰ καταφατικὴν εἶναι, τὴν δὲ μείζω ἀδιάφορος ἔχουσαν κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα, καὶ τὸ συμπέρασμα αἰ μὲν ἐπὶ μέρους, ἀδιάφορον δὲ κατὰ ποιότητα· ἢν γὰρ ἡ ἐλάττων ἐπὶ τούτῳ τῷ σχήματι ἀποφατικὴ εἴη, ἕδεν ὑγιῶς συμπεραίνεται, οἷον, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, ἕδεις ἄνθρωπος ἐστὶ λέων, ἀρα ἕδεις λέων ἐστὶ ζῶον. Αἴτιον δὲ τούτῳ, ὅτι τὸ μείζον ἄκρον τῇ δυνάμει τῆς ἰνῆσεως ἀποχρώντως διανέμεται ἐν τῷ ἀποφατικῷ συμπεράσματι· ἢ καὶ ἕτω δὲ καὶ ἐν τῇ μείζονι διανέμεται· ἢν δὲ αὖ τὸ συμπέρασμα καθόλου εἴη, ἕδεν ὑγιῶς ἐπεται, οἷον πᾶν λογικὸν ἐστὶ ζῶον, πᾶν λογικὸν ἐστὶ νοητικόν, ἢ ἐπιφέρεται, ἀρα πᾶν νοητικὸν ἐστὶ ζῶον. Αἴτιον δὲ, ὅτι τὸ ὑποκειμένον τῷ συμπεράσματι, ἢ ἐνδέχεται διανεμῆσθαι, ἄτε δὴ μὴ διανεμημένον ἐν ταῖς προτάσεσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῆς συναγωγῆς τῶν συλλογισμῶν
τῷ β. σχήματος ἔξ γ. ἐπὶ τὴς τέσ-
σαρας τρόπῃς τῷ α. σχήματος.

Καίτοι οἱ τῷ β. ἔξ γ. σχήματος συλλο-
γισμοὶ ὑγιῶς συμπεραίνουσιν, ὅ μὲντοι ἕ-
τω σαφῶς ἐκδηλον γίνεταί το ἀναγκαῖον τῆς
συναγωγῆς αὐτῶν, ὡς αὐτίκα πᾶσι καθορᾶ-
σθαι σαφῶς, ὡς περ ἐπὶ τῶν τεττάρων τοῦ α.
σχήματος τρόπων, ὅτι χάριν οἱ ἐπὶ τὸ α. ἀ-
ναγόμενοι σχῆμα τελειῶνται· ἀνάγονται δὲ,
ἢ φησὶ Κορυδαλλεὺς, δυοσὶ τρόποις, ἢ δι ἀν-
τιτροφῆς τῶν προτάσεων, ἢ διὰ τῆς εἰς ἀδύ-
νατον δειξέως· οἱ μὲν γὰρ τῷ β. σχήματος
συλλογιστικοὶ τρόποι ἀνάγονται ἐπὶ το α. δι
ἀντιτροφῆς τῆς μείζονος προτάσεως, πλὴν τῷ
γράφῳ· οἱ δὲ τῷ γ. δι ἀντιτροφῆς τῆς ἐ-
λάττονος, πλὴν τῷ γοργάδο· δηλῶνται δὲ ἡ-
μῖν ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν συμφώνων τῶν ἐν ἐκάστῃ
συζυγίᾳ κειμένων λέξεων, ἐπίτιμη τῶν ἐν τῷ
α. σχήματι καταβλήλων τρόπων ἀνακτεῦν ἑ-
καστοῦ τῶν ἐν τῷ β. ἔξ γ. ὅσαι γὰρ ἀπὸ
τῷ γ. ἀρχονται ἐπὶ τὴν ἐν τῷ α. πρώτην ἀνά-
γονται συζυγίαν δηλαδὴ τὰ γράμματα· ὅσαι
δὲ ἀπὸ τῷ σ· ἐπὶ τὴν σαυδί· ἔξ ὅλως αἱ ἀ-
πὸ τῷ αὐτῷ συμφώνῳ ἐπὶ τὰς ἐκ τῷ αὐτοῦ
ἀρχόμενας συμφώνῳ πεφύκασι φέρεσθαι· τῶν
δὲ λοιπῶν συμφώνων τῶν ἐν αὐταῖς ταῖς λέ-
ξεσι

ξεσι τὸ μὲν ν ζ σ, ἔνθα ἂν πρόσκεινται, ἀντιστροφὴν δηλοῦσι τῶν προτάσεων, τὸ μὲν ν τὴν ἀπλῶς ἀπλῆν ἀντιστροφὴν, τὸ δὲ σ τὴν κατὰ συμβεβηκὸς ἀντιστροφὴν. Ἐν αἷς δὲ λέξεσι τὸ μὲν μ ἐνυπάρχει, μετὰθεσιν τῶν προτάσεων σημαίνει· ἐφ' ὧν δὲ τὸ δ πρόσκειται, τὸν συλλογισμόν δηλοῖ μὴ ἄλλως δεῖκνυθαι διὰ τῆ ἀ. σχήματος, ἢ τῆ εἰς ἀλύνατον ἀπαγωγῆ· τὸ δὲ παρὰ ταῦτα παρελκεῖ, ἐπὶ παραδείγματος ἀνακτέος ὁ συλλογισμὸς δάμβενεν ἐπὶ τὸ ἀ. σχῆμα· πᾶς ὄρνις δίπυν, ἕδεις ἵππος δίπυν, ἄρα ἕδεις ἵππος ὄρνις. Ἐπεὶ τοίνυν ἡ φωνὴ δάμβενεν ἀρχεται ἀπὸ τῆ δ. δεῖκνυσιν ἀνακτέον εἶναι ἐπὶ τὴν δέασε· ἐπεὶ δὲ μετὰ τὸ β. ζ γ. φωνῆεν ἔχει ῥ, ἐμφαίνει τήντε ἐλάττω ζ τὸ συμπέρασμα ἀντισρεπτέα εἶναι ἀπλῶς· ἐπεὶ δ' αὖ μεταξὺ τῆς ἀ. ζ β. συλλαβῆς ἐνυπάρχει μ, τὰς προτάσεις μεταθετέας εἶναι δηλοῖ· ἀντισρεφεῖσθω τοιγαρῆν, ἢ ἐλάττων ἀπλῶς, ἥτις ἦν οὐδεὶς ἵππος δίπυν, ἕδεν δίπυν ἵππος· ἢ μείζων δὲ, ὡς ἐσιν, ἐν τῷ τῆς ἐλάττονος τόπῳ τιθέσθω· τὸ συμπέρασμα ἀντισρεφεῖσθω ζ αὐτὸ ἀπλῶς· ζ ὅπη ἔλεγεν ἄρα ἕδεις ἵππος ὄρνις, εἰπάτω ἄρα ἕδεις ὄρνις ἵππος, ζ ἔσαι ἀναγόμενος ἐπὶ τὴν δέασε.

δέ

α

σε

Οὐδὲν δίπυν ἵππος·

πᾶς ὄρνις δίπυν·

ἄρα ἕδεις ὄρνις ἵππος·

Τῦτον τὸν τρόπον ἅπαντες οἱ ἀτελεῖς συλλογισμοὶ ἐπὶ τῆς τελείης ἀνάγονται· ἢ δὲ οἷς ἀδύνατον ἀπαγωγή, ἤτοι δεῖξις, ἐστὶ συλλογισμὸς ἐξ ὑποθέσεως, ὅς τὸ ἀντιφατικῶς ἀντικείμενον τῷ ὃ βύλεται δεῖξαι ὑποθέμενος, διὰ τῆς αὐτῆς, ἢ ἄλλης τινὸς ὁμολογημένης προτάσεως, ἀδυνατόν τι συλλογίζεται δεικτικῶς ἐπόμενον διὰ τὴν ὑπόθεσιν, δι' ἣ ἀναιρεῖται μὲν ἡ ὑπόθεσις, τίθεται δὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑποθέσεως, ὅπερ ἐβύλετο δεῖξαι, τῷ δεῖν αἰεὶ τὸ ἕτερον μέρος τῆς ἀντιφάσεως ἀληθεύειν· διὰ ταύτης ἐν τῆς δεξίσεως, ἢ οἱ ἄλλοι μὲν ἐμπεδῶνται συλλογισμοὶ, ἰδίᾳ δὲ ὁ γραφόμενος ἐν τῷ β. σχήματι, ἢ ὁ γραφόμενος ἐν τῷ γ. οἵτινες ἐπὶ τῷ γραμματικῶν ἀναγονται τῷ α. σχήματος, οἷον ἐπὶ τῷ γραφόμενῳ ἐξω συλλογισμῶν, πᾶν ζῶον αἰσθητικόν, ἢ πᾶν ἔμφυχον αἰσθητικόν, ἢ πᾶν ἔμφυχον ἄρα ζῶον· τῆς τῷ συλλογισμῶν εἰς ὁμολογήσεως τῆς προτάσεως, ἀπορήσει τὸ συναγόμενον, δεῖξαι δὲ ἀπαγωγῆς ἔτω· προσλαβόντες τὸ ἀντιφατικῶς ἀντικείμενον τῷ συναγομένῳ, ὅπερ ἐστὶ πᾶν ἔμφυχόν ἐστι ζῶον, ἢ τῶν προτάσεων τὴν μείζονα, ἢ ὁμολογῆται τῷ προσδιαλεγόμενῳ, συνάξωμεν ἐπὶ τῷ α. σχήματος ἐν τῇ α. συζυγίᾳ, πᾶν ἔμφυχόν ἐστιν αἰσθητικόν, ὅπερ ἀντίκειται τῇ ὁμολογηθείσῃ προτάσει, οἷον,

πᾶν ζῶον αἰσθητικόν,
 πᾶν ἔμφυχον ζῶον,
 πᾶν ἄρα ἔμφυχον αἰσθητικόν.

Ἐπει τοιγαρὶν τὸ συναχθῆν ψευδὲς ἐ-
 στί, ψευδὴς ἕτερα πάντως τῶν προτάσεων· ἐκ
 γὰρ ἀληθῶν ἢ συναχεται ψεῦδος, ἀλλ' ἢ ἀ-
 ληθές· ἀλλ' ἢ μὲν μείζων ὁμολογῆται, ψευ-
 δὴς ἄρα ἢ ἐλάττω, ἢν ὑπέθεμεθα· εἶδὲ ψευ-
 δὴς ἢ ἐλάττων, ἀληθές ἄρα τὸ ἀντικείμενον
 ἐκείνης ἀντιφατικῶς, ὅπερ ἢν συναγόμενον τὴν
 ἀρχὴν, διὰ τῆ γὰρ ψόδο συλλογισμῶ· ὁμοίως
 δὲ ἢ ὁ γοργυλὸς ἐμπεδῆται ἀναγόμενος εἰς τὰ
 γραμμικὰ· ἐστὼ συλλογισμὸς ἐν γοργυλῷ, ἢ
 πᾶς ἀνθρώπος λευκός, πᾶς ἀνθρώπος ζῶν,
 ἄρα τι ζῶν ἢ ἐστὶ λευκόν· εἴτις ἢν ὁμολο-
 γήσας τὰς προτάσεις, ἀποφήσειε τὸ συναγό-
 μενον, μεταληπτέον τὸ ἀντιφατικῶς ἀντικεί-
 μενον τῆ συναγομένη, ὅπερ ἐστὶ πᾶν ζῶν λευ-
 κόν, ἢ τὴν ἐλάττω τὴν ὁμολογηθεῖσάν ἐν
 τῷ συλλογισμῷ, ἢ ἢτω συλλογιζέον.

πᾶν ζῶν λευκόν,

πᾶς ἀνθρώπος ζῶν,

πᾶς ἄρα ἀνθρώπος λευκός.

Ὅπερ ἀντίκειται τῇ ὁμολογηθείσῃ προτά-
 σει, εἰ ἢν τὸ πᾶς ἀνθρώπος λευκός, ψεῦδος
 ἐστὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ἢ ὑπόθεσις ἄρα ἐστὶ
 ψευδὴς, τὸ δὲ ἀντικείμενον ἐκείνης ἀληθές,
 περ ἢν τὴν ἀρχὴν συναχθῆν διὰ τῆ Γοργυλῶ·
 ταῦτα μὲν ἢν κατὰ Κ. ρυθμῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ εὐρέσεως τῆ μέσου ὄρου.

Εν τοῖς συλλογισμοῖς ἠδὲν ἤτως ἀναγκαῖον, ὡς ὁ μέσος ὄρος, ἠδὲν μόντοι τήτου τῆς εὐρέσεως δυσχερέστερον· ταύτης ἵνα σαφηνίσωσι τὴν δυσχερείαν, τῶν νεωτέρων τινες ἔχουσιν ἓν βραχυτέραν ὁδὸν ἡμῖν ἐπειράθησαν διαμαλίζειν· τὸ ᾱ. τοίνυν κατ' αὐτῆς, ὁ παρατηρητέον ἐνταυθα, ἐστὶν ἡ ποσότης τῆ ἀμφισβητούμενο πρόβληματος. Κατὰ γὰρ τὸ διάφορον τῆ ποσῆ, διαφοροὶ ἐτι κανόνες ἀποδίδονται· τὸ τοίνυν πρόβλημα τετραχῶς γίνεται· ἢ γὰρ ἐπὶ καθόλου καταφατικόν, ἢ καθόλου ἀποφατικόν, ἢ μερικόν καταφατικόν, ἢ μερικόν ἀποφατικόν, ἢ εἴμεν καθόλου καταφατικόν εἶη, ὁ μέσος ὀφείλει ἰπεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ ἠγειῖναι τῇ κατηγορημένῳ· εἶδὲ μερικόν καταφατικόν, ἠγειῖναι τῆτε ὑποκειμένῳ, ἢ τῇ κατηγορημένῳ· εἰ δ' αὖ τὸ πρόβλημα καθόλου ἀποφατικόν εἶη, εὐδέχεται τὸν μέσον εἶναι, ἢ ἐπόμενον τῇ ὑποκειμένῳ, ἢ ἀλλότριον τῇ κατηγορημένῳ, ἢ ἀλλότριον τῇ ὑποκειμένῳ, καὶ ἐπόμενον τῇ κατηγορημένῳ· εἶδὲ τελευταῖον μερικόν εἶη ἀποφατικόν, ἠγήμενον τῇ ὑποκειμένῳ, ἢ ἀλλότριον τῇ κατηγορημένῳ.

ἵνα δὲ τὰς κανόνας τύτης εὐκρινῶς ἔχης εἰνοῦσται, ἐφείλεις εἰδέναι τί ἐστὶν ἠγόμενον, τί ἐπόμενον, καὶ ἀλλότριον, ἃ παρ' Ἀριστοτέλους λαβεῖν ἔξεσι· καλεῖται τοιγαρὴν ἐκεῖνος ἐπόμενον, τὰ καθολικώτερα, οἷον τὸ ζῶον καθολικώτερον τῷ ἀνθρώπῳ, διὸ καὶ ἐπόμενον τιθεμένου γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ, συναγεται, ἤτοι ἐπιτεταί καὶ τὸ ζῶον, τῆτοις συναριθμεῖται καὶ τὰ ἐπίσης λεγόμενα· ἠγόμενα δὲ λέγεται, τὰ ἐπ' ἐλαττοῦν ὄντα· τῆτων γὰρ τιθεμένων ἐπιτεταί τὰ καθολικώτερα, οἷον εἰ ἐστὶν ἀνθρώπος, ἐστὶ καὶ ζῶον. Ἀλλότρια καλεῖται ὅσα μὴ ἐνδέχεται αὐτῷ ἐνυπάρχειν, ἢ ἐστὶν ἀλλότρια, οἷον τὸ ἀναίωτον τῷ ζῳῳ.

Τῆτων ἔτιω διηρημένων, εἰς πληρεσέρον τῶν κανόνων κατάληψιν, λάβε τὰ παραδείγματα· εἶπω τῆινον πρόβλημα καθόλου καταφατικόν· εἰ πᾶς ἀνθρώπος αἰωθητικός, μῆτος ὅρος ἐστὶ τὸ ζῶον, τίος ἐνεκα; ὅτι τὸ ζῶον ἐπιτεταί τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ ἠγεῖται τῷ κατηγορημένῳ· συλλογιζόμεθα ἦν, πᾶν ζῳῳ αἰωθητικός, πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον, ἀρα πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶν αἰωθητικός.

Εἰδὲ τὸ ἀμφισβητήμενον πρόβλημα μερικόν εἶναι καταφατικόν, οἷον εἶτις ἕστια ἐστὶν ἀφάρτος· μέτος ὅρος κατὰ τὸν β. κανόνα ἐστὶ τὸ πνεῦμα, ὅτι τῆτο ἀμφοτέρων ἠγεῖται τῶν ἀκρων· ὅθεν λέγομεν.

Πᾶν πνεῦμα ἐστὶν ἄφθαρτον.
 πᾶν πνεῦμα ἐστὶν ἕσια,
 ἄρα τις ἕσια ἐστὶν ἄφθαρτος.

Εἰδ' ἂν εἴη καθόλου ἀποφατικόν, εἰ ἕδε-
 μία φιλαργυρία ἐστὶν ἀγαθόν· μέσος ὅρος ἔ-
 σκει ἢ κακία, ὅτι ἐστὶν ἐπόμενον τῆ ὑποκειμέ-
 νῃ, καὶ ἀλλότριον τῆ κατηγορημένη, ἕθεν ἀ-
 γαθῶ προσήκον· ἔσω ἦν, ἕδεμία κακία ἀγα-
 θόν, πᾶσα φιλαργυρία ἐστὶ κακία, ἄρα ἕδε-
 μία φιλαργυρία ἐστὶν ἀγαθόν· τελευταῖον εἰ
 μερικόν εἴη ἀποφατικόν, εἴτι ζῶον ἢ ἐστὶν ἄν-
 ἄθρωπος, μέσος ὅρος ἔσκει τὸ τετράπην, ὃ ἐ-
 στὶν ἡγίμειον τῆ ὑποκειμένη, καὶ ἀλλότριον τῆ
 κατηγορημένη, καὶ σχηματιώδησεται ἕτως·
 ἕθεν τετράπην ἄνθρωπος,
 πᾶν τετράπην ζῶον,
 ἄρα τι ζῶον ἢ ἐστὶν ἄνθρωπος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ τῶν εἰδῶν τῆ Συλλογισμοῦ.

Εἴδη τῆ συλλογισμῆ εἰσὶν, ὁ ἐκθετικὸς,
 ὁ ἀποδεικτικὸς, ὁ τροπικὸς, ὁ σοφιστι-
 κὸς, καὶ ὁ Πλάγιος· ἐκθετικόν, φασὶν, ὅς
 ἐκ μέσου τῶν καθ' ἕκαστα σύγκειται, οἷον ὁ
 Πλάτων ἐστὶ σοφός, ἕτος ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ὁ
 G Πλά.

Πλάτων, ἦτος ἄρα ἐστὶ σοφός· τῆς τριχύτης εἴληχε προσηγορίας, ὅτι ἐκ μέσθ τῶν καδ' ἕκαστα συγχείμενος, τούτῳ σαφῆς ὑπάρχει, ὡς δοκεῖν ταῖς αἰδήσεσι παρισχῆν τὰ πράγματα.

Εἰδέναι δέον, ὅτι καίτοι ἐκ δύο μερικῶν ἄδεν συμπεραίνεται, ἐκ δύο μέντοι προτάσεων τῶν καδ' ἕκαστα ὑγιῶς συμπεραίνεται. Αἴτιον δὲ τῆς διαφορᾶς, ὅτι ὁ μέσος ὅρος ἐν τῇ μικρῇ προτάσει, ἢ ὑποβάλλεται διανεμητικῶς ἀντὶ πάντων τῶν ὑφ' αὐτό, ἢ ἂν εἰς διωρισμένως ὑποτίθεται· ὅτι χάριν παραλογισμῶς ἐπιτεταί· διαφόρως γὰρ υποβάλλεται ὁ μέσος ἐν τῇ ἐλάττωι, ἢ ἐν τῇ μείζονι· ἐν δὲ ταῖς τῶν καδ' ἕκαστα προτάσεσι τιτὶ ἄπει τὸ δεινόν, τῷ μέσῳ ἀντὶ τινὸς διωρισμένως λαμβανομένῳ.

Ἀποδεικτικὸς συλλογισμὸς, ὃς ἔπισημονικὸς, ἢ ἀπόδειξις λέγεται, ἐστὶν ὁ ἐκ προτάσεων ἐληθῶν ἀναγκαίων ἢ σαφῶν συγχείμενος, οἷον,

Πᾶς ἄνθρωπός ἐστι ζῶον,
ὁ Σωκράτης ἐστὶν ἄνθρωπος,
ἄρα ἐστὶ ζῶον.

Τοπικός, ὅς ἐστι πιθανός, ἐστὶ διαλεκτικός λέγεται, ἔστιν ὁ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν προτάσεων, ἢ θατέρως μόνον πιθανῆς συγκεείμενος. πιθανὴ δὲ πρότασις ἐκεῖνη λέγεται, ἢ τοῖς πᾶσι, ἢ τοῖς πλείοσιν, ἢ τοῖς σοφοῖς ἐγκρίνεται, οἷον, πᾶσα μήτηρ φιλεῖ τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἢ δεῖνα ἐστὶ μήτηρ, ἄρα φιλεῖ τὸν υἱὸν αὐτῆς.

Σοφιστικός, ὁ ἕριστικός, ἐστὶ φαινόμενος λεγόμενος ἔστιν ὁ συγκεείμενος ἐκ προτάσεων, αἱ δοκῶσι μὲν ἀληθεῖς, ἐστὶ ὑγιᾶς συμπεραίνεσθαι, ὑδὲν μέντοι συμπεραίνεσθαι· ὁ τοιοῦτος συλλογισμὸς πλάνην μᾶλλον, ἢ ἐπισημὴν τῷ νῷ ἐμποιεῖ· ἀναγκαῖα μέντοι ἢ περὶ αὐτῆς θεωρία, ἔχοντα τῷ τῷ χρῆσθαι ἐν ταῖς ἐπισημαῖς, ἀλλ' ἵνα εἰδότες τῆς διαγνώμης ῥηθῶς, ἐστὶ ἀποκλίνειν ἔχωμεν ἐν ταῖς διαλέξεσι, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἐξῆς.

Πλάγιος συλλογισμὸς ἤκουσεν, ἐν ᾧ ὁ μέσος ὅρος, ἢ τι τῶν ἄκρων πλάγιως τίθεται, οἷον·

Πᾶς μακάριός ἐστιν ἐν τῷ Παραδείσῳ
ὁ Πέτρος ἐστὶ μακάριος
ἄρα ἐστὶν ἐν τῷ Παραδείσῳ.

Δεῖ μέντοι ἐννοεῖν τὸν μέσον, ἢ τὸ ἄκρον, ὅτω πλάγιον εἶναι δύνασθαι, ὡς τὴν πλάγιαν πτώσιν μόριον εἶναι τῆ μέση, ἢ τῆ ἄκρη, ἀλλὰ μὴ ὀλόκληρον ὅρον· αἰτίου τήτε, ὅτι ταυτότης ὀφείλει δίδωσθαι ἔντε τῷ κατηγορημένῳ, ἔ ὑποκειμένῳ, ἧτις ἐν εὐθείᾳ ἔ πλαγίᾳ ἢ δίδεται· συνεπτυγμένως ἄρ' ὀφείλει τις ἐννοεῖσθαι εὐθείᾳ, ὅθεν ἀκρόντι, πᾶς μακρόσ ἐσιν ἐν τῷ Παραδείσῳ συνενοεῖται ἐνὺ πάρχων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ Σοφιστικῶν Ἐλέγχων.

Ἐὺ Παραλογισμῶν εἶδη ὁ Φιλόσοφος παραδίδωσι, τῆς μὲν παρὰ τὴν λέξιν ἐμποιῶντας τὴν ἀπάτην, τῆς δὲ ὅξω τῆς λέξεως παρὰ τὴν λέξιν παραλογισμοὶ γίνονται, ὀπηνία διὰ τὴν ἐνότητα τῆς λέξεως, ἐντι εἶναι ἔ τὰ δηλούμενα ὑπολαμβάνεται· τῆ τριήτου παραλογισμῶ ἔξ εἰσὶ τὰ εἶδη, ὀμωνυμία, ἀμφιβολία, σύνθεσις, διαίρεσις, προσωδία, καὶ σχημα λέξεως.

Ὀμωνυμία ἐστίν, ὅταν ὁ ὄρος ὁμώνυμος ὢν, ποτὲ μὲν ἀντ' ἐνός, ποτὲ δὲ ἀντ' ἑτέρου τῶν ὑπ' αὐτῆ σημερινόμενων ὑποβάλληται, οἷον,

πᾶς κύων ὑλακτεῖ,
ἄφροντι ἐστὶ κύων,
ἄρα ὑλακτεῖ.

Ἀπαντῶμεν πρὸς τὰ τοιαῦτα, διαιρέσει χρώμενοι τῆς ὁμωνύμου φωνῆς. Ἀμφιβολία δὲ ὅτε ὁ αὐτὸς διαφορῶς λαμβάνεται, οἷον ὅτις ἔρα, τῆτο ὄρα, ὄρα δὲ τὸν κίονα, ἄρα ὁ κίων ὄρα· τὸ πόδας ἔχον βαδίζει· ἢ κλίνη, ἢ τὸ ὄρος ἔχει πόδας, ἄρα βαδίζει.

Πᾶς ταῦρος μυκᾶται,
Ὄρος τι ἐστὶ ταῦρος,
Ἄρα μυκᾶται.

Ἀπαντητέον πρὸς τὰς τοιαύτας, διαιρέσει χρώμενοι τῆς σημασίας τῶ λόγου· σύνδεσις δὲ ἐστὶ, δύο ἀντικειμένων ἐννοιῶν ἐν τῷ αὐτῷ ἑνώσει, οἷον δύναται ὁ καθήμενος βαδίζειν, ὁ Σωκράτης ἐστὶ καθήμενος, ἄρα καθήμενος δύναται βαδίζειν, ἢ τῷ εἰ ὁ λέγων, μὴ λέγειν, κ. τ. λ. εἰ ἢ τῷ ὁ δυναμένος κομίζει, ὅσα ἵππος κομίζει, ἰσχύει ὅσα ἵππος· ὁ παῖς δύναται κομίζειν, ὅσα ἵππος κομίζει, ἄρα ὁ παῖς ἰσχύει ὅσα ἵππος. Πρὸς τούτοις ἀπαντᾶν δεόν, ἀναιρῶντας τὴν συνάφειαν ἐκατέρων τῶν ἐντελεχειῶν τῷ α. εἰ τῷ φορτῆ ἐπὶ τῷ β'.

Διαίρεσις ἐστίν, ἢ διακρίσις ἐπὶ τῆς λέξεως, ἢ συντιθέναι δύο, οἷον τὰ δύο καὶ τὰ τρία, εἰσὶ περιττὰ καὶ ἄρτια· τὰ πέντε εἰσὶ δύο καὶ τρία, ἄρα τὰ πέντε εἰσὶ περιττὰ καὶ ἄρτια· καὶ ἄτω τὸ μείζον ἐστὶ τοσούτον, ὅσον τὸ ἔλαττον, καὶ ἔτι πρὸς· τὸ ἴσον ἐστὶ τοσούτον, ὅσον τὸ ἔλαττον καὶ ἔτι πρὸς· ἄρα τὸ ἴσον ἐστὶ μείζον. Δέον πρὸς τήνδε ἀπαντᾶν κατὰ τὰ συνημμένως, καὶ διηρημένως.

Ὁ παρά τὴν προσωδίαν παρελογισμὸς προέρχεται, ὀπηνίκα ἢ φωνὴ διαφόρως προφερομένη, διάφορα σημαίνει, ἢ ὅτε μὲν διηρημένη, ὅτε δὲ ὁλόκληρος προφερομένη, μεταλλάττει τὴν σημασίαν, οἷον πόρνη ληφθεῖσα χρυσία φέρουσα δημοσία ἔσω· καὶ ὡς εἰπὼν ἐπὶ διαδήματι ἐγγράφῳ ἔχειται τὰ μὲν πάντα Λέων, ἢ δύο ἦσαν υἱοὶ, Λέων, καὶ Παιταλίων· ὧν ἑκάτερος ἀποκρίειν ἐπειράτο τὸν ἕτερον διὰ τὴν διάφορον σημασίαν τῶν λεγομένων παρὰ τὴν προσωδίαν· καὶ ἄτω ὁ ἐπὶ Γῆς κύων ζῶον ἐστίν, ὁ ἐπεριδὼν τὴν ζύγην κύων ἐστίν, ἄρα ἐστὶ ζῶον. Εἰς ἐπίλυσιν τῶν τοιούτων διαίρεσις κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς προσωδίας, καὶ τῆς ὀρθογραφίας.

Ὁ δὲ παρά τὸ σχῆμα τῆς λέξεως γίνεται ἐν τοῖς ὁμοιοκαταλήκτοις, ἢ ἄλλως πως ὁμοιοσχῆμοι, οἷον ὁ Καλλίας ἐστὶν ἄρξον, ἐστὶν εἰπεῖν καὶ Θηλίας εἶναι ἄρξον· διαίρεσις καὶ ταῦτα κατὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἐξω τῆς λέξεως παρελογισμὸς συμβαίνει γίνεσθαι, ὁ-
πη-

πυνία διὰ τὴν ὁμοίτητά ἀπλῶς ἐν τῇ εἶδει
 τὰ παράγωγα ὑπολαμβάνεται, ἢ εἶδη ἐπὶ τῆ,
 τὰ παρὰ τὸ συμβεβηκός, παρὰ τὸ ἀπλῶς,
 ἢ μὴ ἀπλῶς, ἀλλὰ πῆ, ἢ πῶ, ἢ ποτὲ, ἢ
 ποροτὶ λέγειται, τὸ παρὰ τὴν τῆ λέγουσιν
 ἄγνοισιν, τὸ παρὰ τὸ ἐπόμενον, τὸ παρὰ τὸ
 ἐν ἀρχῇ λαμβάνειν, τὸ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς
 αἴτιον ἡθύναι, τὸ παρὰ τὸ πλῆθος ἐρωτη-
 ματα ἐν ποιεῖν.

Ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκός παρὰ λογισμὸς
 συμβαίνει, ἦντα οὐμέναι τὸ προσήκόν τι ὑ-
 ποκειμένῳ, καὶ τῷ κατηγορημένῳ προσήκειν, καὶ
 ἐν ἀλλή. οἷον τὸ ζῶον ἐστὶ γένος, ὁ ἀνθρωπος
 ἐστὶ γένος, καὶ ἕτος ὁ Πλάτων ἐστὶ ἕτερος Σω-
 κράτης, ὁ Σωκράτης ἐστὶν ἀνθρωπος, ἄρα ὁ
 Πλάτων ἐστὶν ἀνθρωπος· καὶ ὁ παρὰ εἰμὴ ἐ-
 γώ, σὺ εἶπες εἶ· ἐγὼ εἶπα ἀνθρωπος, σὺ ἄρα
 εἶπες εἶ ἀνθρωπος· ἢ καὶ ἕτος, τὸ ξανθὸν ἐστὶ
 λευκόν, τὸ μέλα ἐστὶ ξανθόν· ἄρα τὸ μέλα ἐ-
 στὶ λευκόν.

Εἰσάγουμεν τὴν τοιάυτην παρὰ λογισμὸς,
 διαίρεσαι χρώμασι τῆς διαφοράς, καὶ ἦν λέ-
 γεται τι προσήκειν, ἢ μὴ προσήκειν, καὶ εἶναι,
 ἢ μὴ εἶναι.

Ὁ δὲ παρὰ τὸ κατὰ τι καὶ ἀπλῶς παρὰ
 λογισμὸς συμβαίνει, ἐν οἷς τὸ κατὰ τι ἀλη-
 θεινόν, καὶ ἀπλῶς ἀληθείον λαμβάνεται· ἀ-
 πλῶς δὲ λέγεται τὸ αὐτὸ προσήκειν λευκό-
 μων, οἷον ὁ Αἰσίοφ, ἐστὶ λευκός κατὰ τὴν ὁ-
 δόν.

δύνας, ἄρα ἐπὶ λευκός· ὅπῃ τὸ λευκόν, ὃ προσήκει τῷ αἰθίοπι κατὰ τι, ἀπλῶς αὐτῷ ἀποδίδεται. Ἐπιλυόμεθα ἢν τῆς τοιούτης παραλογισμῶς, διακρίντες τὸ ἀπλῶς, καὶ κατὰ τι, καὶ πᾶ, καὶ ποτέ, κ.τ.λ'.

Ὁ παρά τὴν ἄγνοιαν τῆ ἐλέγχου παραλογισμὸς γίνεται, ἡνίκα φαίνεται συνάγων τὴν ἀντίφασιν, μὴ συνάγων τῇ ἀληθείᾳ, οἷον ὁ ἕρως κινεῖται κύκλῳ, καὶ ἢ κινεῖται κατ' εὐθείαν, ἄρα κινεῖται, καὶ ἢ κινεῖται· καὶ ἢ τῶ τὰ δύο τῆ μὲν ἐνός διπλάσια, τῶν δὲ τριῶν ἢ διπλάσια, τὰ δύο ἄρα καὶ διπλάσια, καὶ ἢ διπλάσια, ἄπερ δοκῶσιν ἀντιφάσκοντα, ἢκ εἰσὶ δέ· ἄμφω γὰρ τὰ μέρη ἀληθεύει, πρὸς ἄλλο μόντοι, καὶ ἄλλο.

Ὁ δὲ παρά τὸ ἐπόμενον συμβαίνει, ἡνίκα οἰώμεθα ἀντιστρέφειν τὸ ἐπόμενον τῇ ἡγεμένῳ, μὴ ἀντιστρέφειν τῇ ἀληθείᾳ, οἷον ὁ νυκτῶρ πλανώμενος κλέπτης, οἱ φηροὶ νυκτῶρ πλανῶνται, ἄρα κλέπται· καὶ ἢ τῶς, ἐσὶν ἄνδρωπος, ἐσὶ καὶ ζῶον, ἐσὶ ζῶον, ἄρα καὶ ἄνδρωπος. Ἐπιλυόμεθα τῆς τοιούτης παραλογισμῶς, μὴ ἀποδεχόμενοι τὸ ἐπόμενον ἀντιστρέφειν.

Ὁ παρά τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνειν παραλογισμὸς συμβαίνει, ἡνίκα τὸ αὐτὸ λαμβάνεται εἰς δεῖξιν τῇ αὐτῇ, ὡς εἴτινος ἀμφισβητήντος, εἰ ὁ ἄνθρωπος ἐσὶ Γεωμέτρης, τὸ ζῶον λογικόν ἐσὶν ἐσὶ γεωμέτρης, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος

πὸς ἐστὶ ζῶον λογικόν θνητόν, ἄρα ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ γεωμέτρης ἢ ἀμφισβητήτης, εἰ ὁ Ἀλέξανδρος ἐστὶν υἱὸς Φιλίππου, εἶπη, ὅτι ὁ Φίλιππος ἐστὶ πατὴρ τοῦ Ἀλεξάνδρου· λύεται δὲ οἱ τοιοῦτοι, ἀναίρησι τὴν πρότασιν, ἐφ' ἧς τὸ ἀμφισβητούμενον λαμβάνεται, ὡς ὁμολογούμενον.

Παραλογισμὸς ὁ τὸ μὴ αἴτιον, ὡς αἴτιον λαμβάνει, ἢ ἵνα λαμβάνεται ὡς αἰτιόυτινος, τὸ δοκῆν μὲν εἶναι ὡς αἴτιον, μὴ ὄν δὲ τῇ ἀληθείᾳ, οἷον ὁ Νεζόριος ἦν σοφός. ἕτος ἡ μαρτε περὶ τὴν πίσιν· ἄρα οἱ σοφοὶ ἀμαρτάνουσι περὶ τὴν πίσιν. Ἐπιλυόμεθα τῆς τοιοῦτης, ἀναίρουντες τὴν πρότασιν, ἐν ἣ τίθεται τὸ μὴ αἴτιον, ὡς αἴτιον.

Ὁ παρὰ τὸ τὰ πολλὰ ἐρωτήματα ἐν ποιῆν παραλογισμὸς προέρχεται ἀπὸ τοῦ μίᾳ ἀποκρίσει πρὸς πολλὰ ἐρωτήματα ἀπαντᾶν, ὡς εἶτις φαίη, πότερον τὸ μέλι, ἢ ἡ χολή εἶσι γλυκέα; πρὸς ὃ μίᾳ ἀποκρίσει ἀπαντᾶν ἀξιώσει, ἢ ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικόν, ἀλογον, ἢ ὄ; τῆς τοιοῦτης ἀποκρηόμεθα μὴ ἀπλῶς ἀπαντῶντες πρὸς πολλὰς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ διαίρουντες, εἰ τὸ μὲν ἀληθεῶς διδόντες, τὸ δὲ ἀναίρουντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Κανόνες τοῖς τε διαλεγόμενοις ἔνισταμέ-
νοις προσήκοντες.

Α΄ ῥήην ποιήσω τῆς διαλέξεως ὁ ἐνισταμέ-
νος, ἤτοι προδιαλεγόμενος, εἰπάτω διὰ
βραχέων, ἐπιχειρῶ κατὰ τῆς ὑμετέρας θέ-
σεως τῆς λεγούσης, τὸ, ἔ, τὸ, ἐνταῦθα πι-
στῶς τὴν θέσιν, ἤτοι τὸν συλλογισμὸν ἀποδι-
δύτω, πρὸς ἣν ἕτωσί.

Β΄. Ἐάτω τὸν διαλεγόμενον τὰς γιγνο-
μένας συλλογισμὸς ἀναλαμβάνειν, μὴ εὐοχλῶν
αὐτῷ, εἰ μὴ τι ἕσιωδῶς παραβάτα.

Γ΄. Τῷ ἀ. παραμένετω ἐπιχειρήματι ἕως
ἢ διαλυθῆ, μὴ μεταβαίνων ἀπὸ μέρους εἰς μέ-
σον· ἀνόκειον γὰρ τῆτο τοῖς λογικευόμενοις.

Δ΄. Ἀποδεικνύτω τὴν πρότασιν, ἣν ὁ δια-
λεγόμενος ἀπέφησε· παρεμπιπτόσης δὲ διαι-
ρέσεως, ἀμίσως αὐτὴν ἐλεγξάτω.

Ε΄. Οὐ δεῖ χρῆσθαι μέσοις ὕλη ἀνήκῃσι,
ἣν ὁ διαλεγόμενος ἤπω τυχόν μεμάθηκε· πε-
ρὶ τὴν διαφορὰν δὲ, ἢ ἄλλοτι αὐτὸν ἀμαρτή-
σαντα, ἢ χρὴ εἰς ὄνειδος κατασηῆσαι.

ς'. Λυθέντος τῆ ἐπιχειρήματος, ἢ εἰ λῖαν ἐκτεινομένη, κοσμίως εἰ τῆ διαλεγομένη εὐρημία ἡρεμησάτω. Πρὸ πάντων δὲ τῶν τῶν σχημάτων κανόνας ἀκριβῶς παρατηρεῖτω.

Ο' δὲ διαλεγόμενος ἐπιμελῶς τῆ ἐπιχειρήματος ἀκήσας, εἰπάτω, ἄριστα ἐπιχειρεῖ ὁ Δ'. (ὄνταῦθα γὰρ τὴν ἀμέττησαν προσηγορίαν τῷ προσδιαλεγομένῳ ἀποδότη) κατὰ τῆς ὑμετέρας θέσεως τῆς λεγούσης τὸ, εἰ τὸ, πρὸς ἢν ἔτω κἀνταῦθα οἶόντε πισῶς αὐτὰ τὰ ῥήματα τῶν συλλογισμῶν ἐπαναλαβέτω, ὁμολογῶν δὲ, ἢ ἀποφάσκων, ἢ διαιρῶν, ὀνομαζέτω τὰς προτάσεις, λέγων. ὁμολογῶ τὴν μείζονα, διαιρῶ τὴν ἐλάττωνα, ἀπόφημι τὸ συμπέρασμα.

Β'. Ἡνίκα ἢ μείζων ἔχη τὸ, εἰ, εἰπάτω, ὁμολογῶ, ἢ ἀπόφημι τὴν ὑπόθεσιν τῆς μείζονος· ἢνίκα δὲ, τὸ, ὅτι, ἢ διότι, τὴν αἰτιολογίαν· ὅταν δὲ τὸ εἴπεται, τὸ ἐπόμενον τῆς μείζονος.

Γ'. Ἡνίκα πρότασις τις ἄλλοτρία δοκεῖ τῆς ἐνεσώτης διαλέξεως, εἰπάτω, ἔσω ἢ μείζων, ἢ ἢ ἐλάττων· αἱ τοιαῦται μέντοι προτάσεις τῶν ὁμολογημένων τότε ὀνομάζονται.

Δ'. Ἐρωτηθεῖς τι παρὰ τῆ προσδιαλεγομένη, εἰπάτω, ἠρωτήθη πρότερον, εἰ τὰ ἐξῆς πρὸς ὃ ἀποκρίνομαι, κ.τ.λ'.

Ε. Ὑγιῶς ἐσχηματισμένη τῆ συλλογισμῆ, ἢ ὡς οἰόντε ὁμολογεῖν τὰς προτάσεις ἀρνεῖσθαι δὲ τὸ συμπέρασμα, διαιρῶν δέ τινα τῶν προτάσεων, τὸν αὐτὸν τρόπον ὀφείλει ἔ τὸ συμπέρασμα διαιρεῖν.

ς. Ἀποδύτω τὰς ἀποκρίσεις ἐν ὅροις ὡς οἰόντε μάλιχα σχολαστικοῖς· τελευταῖον τὰς τε τῆ Φιλοσοφῆ μαρτυρίας, ἔ τῶν πατέρων μὴ ἀρνεῖσθαι, ἀλλὰ μεθερμηνεύτω, ἀπεχόμενος λόγωντε, ἔ νευμάτων, ἢ τὸν προσδιαλεγόμενον ἀμνησέτω λυπήσεις.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν εἰς τὴν λογικὴν μέθετον Εἰσαγωγῆς ἀποχρήσει.

Ἐρῶδε συνεχῶς τὰ λεχθέντα ἀναγιώσκοντες, τῷ συνετιστικῷ φωτὶ τῆς τρισυποστάτου θεότητος ὀδηγούμενοι, ἐξ ἧς πᾶσα σοφία, ἢ δόξα εἰς ἀτελευτητῆτος αἰῶνας, Ἀμήν.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελ. 5:χ.	ἀριθ.	ἀγγλ.	ἀ. αἰ., ρω.
3	28	ἢ ἔλη	ἢ ὕλη
8	9	προλαμβάνω	προλαμβάνω.
17	1	ὅτι ἐξ·	ὅτι ὁ ἐξ·
18	25	ἡμῶν δευτέρως	ἡμῶν τε δευτέρως
21	19	ζῶων,	ζῶων δεκτικῶν τοῦ ὑμῶν,
27	10	ὅτι	οἷς
23	23	περιέχοντος	ὑπερέχοντος
29	19	ἰσῶρος	ἰσῶρος
—	21	τῆς δε	τῆς τε
—	22	μωσαίου	μωσαίου ἡμῶν
36	18	καθ' ἡμῶν ἰσῶρος τις ἴσῶρος	καθ' ἡμῶν ἰσῶρος ἰσῶρος τε
56	—	δευτέρου, ἢ	δευτέρου κατηγορημίου, ἢ
—	—	τρίτου, ἢ	τρίτου, ἢ
—	19	δευτέρου προσκατηγορημίου	δευτέρου κατηγορημίου
—	23	του κατηγορημίου	του προσκατηγορημίου
57	—	δοῦναι	δοῦναι
60	6	ἢ μὴ ὑπάρχει	ἢ μὴ ὑπάρχει τὸ μὴ ὑπάρχει·
65	22	λευκός,	λευκός, ἢ πᾶς ἄνθρωπος ὄντι λευκός
66	11	ἢ ποιότητα	ἢ ποιότητα
—	16	εἰς μερίτην εἶναι,	εἰς μερίτην εἶναι·
—	17	δικαίως, ἢ ἠδίκως	δικαίως, ἠδίκως
67	11	ποιότητα	ποιότητα
68	20	ἢ ἀπορατική	ἢ ἡ ἀπορατική,
—	29	καθόλου καταρατικός	ἢ καθόλου καταρατικός
70	22.23	οἱ ἴτι ἀπλῆς	οἱ, καὶ τοῖ ἀπλῆς·
—	26	ἢ κατὰ	αἱ κατὰ
73	2	πάσας, τῆς	πάσης τῆς
—	16	καταφακτικῆς τε, ἢ ἀποφακτικῆς	περιτῶν τῶν τε, ἢ ἀποφακτικῆς·
78	15	ὅθεν ἢ	ὅθεν εἰ
82	23	φίσις	φίσις
83	11	σπιθαμῆς	σπιθαμῆς
87	21	δείκνυται τῶν	δείκνυται τὸ συμπέρασμα τῶν·
91	2	συναγωγῆς	ἀναγωγῆς·
—	10	χάρις οἱ ἐπὶ	χάρις ἐπὶ
106	21	διαφορῶν	προφορῶν